

TU POWSTAJE WYSTAWA

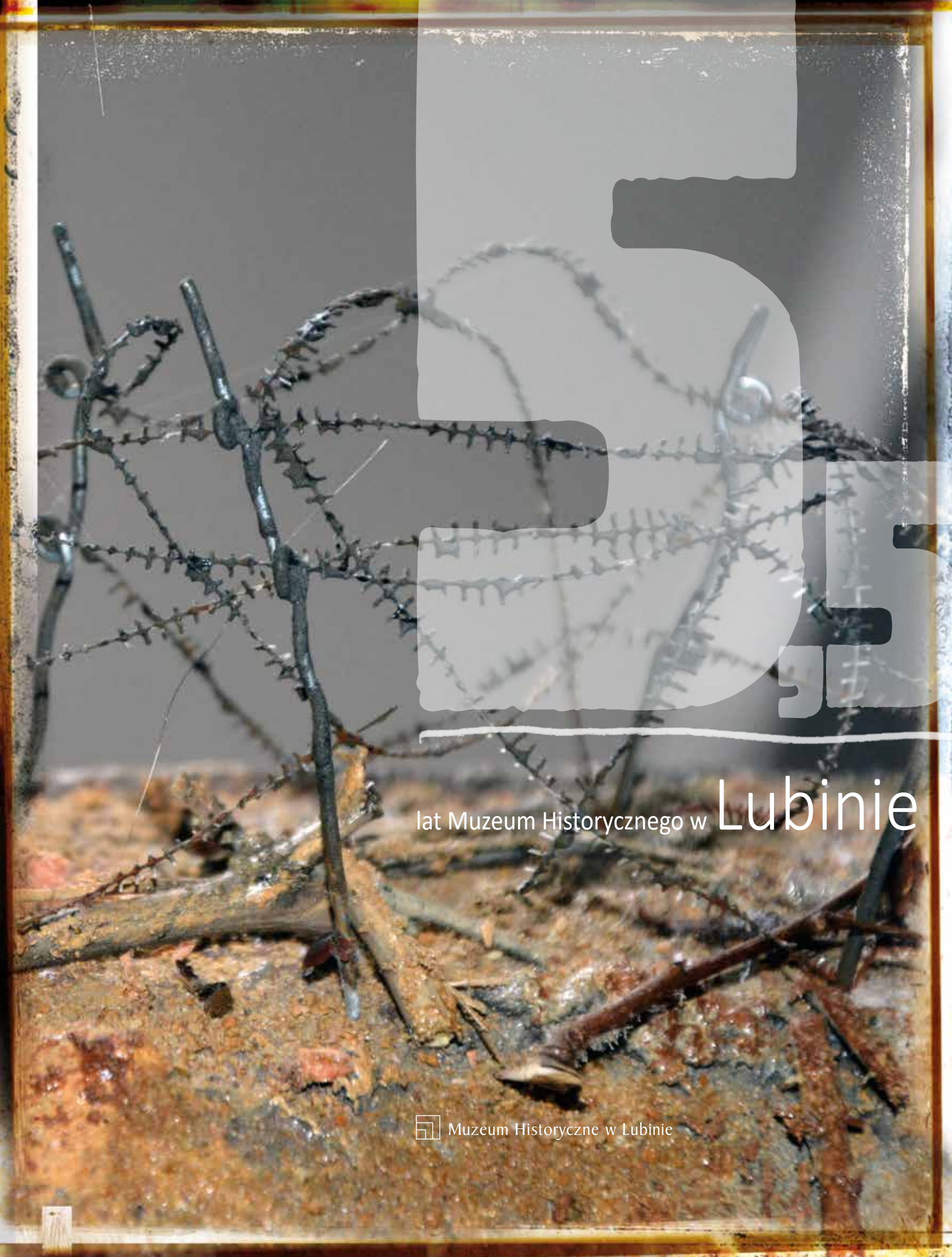
PIONIERZY LUBIŃSCY

POWSTAJE WYSTAWA

lat Muzeum Historycznego w Lubinie

Muzeum Historyczne w Lubinie

50 lat Muzeum Historycznego w Lubinie

Muzeum Historyczne w Lubinie

Justyna Karlińska, Marek Zawadka

5,5

lat Muzeum Historycznego w Lubinie

dr Marek Zawadka
Dyrektor Muzeum Historycznego w Lubinie

Absolwent studiów historycznych Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, doktor nauk humanistycznych. Były wykładowca akademicki, wieloletni członek zespołu prowadzącego badania w Zakładzie Badań Regionalnych Instytutu Śląskiego w Opolu. Przez wiele lat piastował funkcje dyrektora w lubińskich instytucjach kultury: w Centrum Kultury „Muza”, Ośrodku Kultury „Wzgórze Zamkowe”, Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie.

Autor i współautor kilkudziesięciu publikacji m.in. z zakresu transportu wodnego oraz regionalistyki poświęconej Zagłębiu Miedziowemu oraz Ziemiom Zachodnim i Północnym. Pomysłodawca i autor wielu projektów wystawienniczych.

Poza historią całe życie pasjonuje się sportem.

Znawca i wielki miłośnik Odry i dróg wodnych.

spis treści

Spis treści

WSTĘP	7
ROZDZIAŁ I	
MUZEUM JAKO ORGANIZAJCA – ROZWAŻANIA TEORETYCZNE	10
Muzeum jako organizacja	12
Środowisko rozwoju muzeum	15
ROZDZIAŁ II	
FUNKCJONOWANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO W LUBINIE	18
Założenia koncepcji – misja i wizja muzeum	20
Podstawy prawne funkcjonowania muzeum oraz środowisko prawne	24
Zasoby ludzkie muzeum	26
Finansowe aspekty działalności muzeum	30
Obszary aktywności muzeum	33
Wystawy w Ratuszu oraz czasowe ekspozycje w jego otoczeniu	33
Wystawy oraz działalność w Parku Leśnym	37
Konferencje	44
Wydawnictwa	45
Relacje z środowiskiem zewnętrznym	47
ROZDZIAŁ III	
KIERUNKI ROZWOJU MUZEUM NA NAJBLIŻSZE LATA	57
ZAKOŃCZENIE	62
Słowniczek/wykaz skrótów	66
Literatura	67
Wykaz tabel	68
Wykaz rycin	68
Wykaz załączników	68
Załączniki	70
Plan Parku Leśnego	100

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

WSTĘP

5 lat
7

Muzeum Historyczne w Lubinie powołane zostało uchwałą Rady Miejskiej w Lubinie w maju 2016 r. Władze uznały, że formuła działalności Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” (OK WZ) ulega powoli wyczerpaniu. Modyfikacja prawna statusu ośrodka nie nadążała za jego działalnością i nie mógł być on partnerem w zakresie współpracy z placówkami muzealnymi. To znaczy mógł, ale muzea stanowiły taką formułę prawną, iż odmawiano współdziałania z placówkami nie będącymi muzeami. Była to jedna z przesłanek powołania muzeum. Z perspektywy czasu wydaje się ten ruch naturalnym procesem wynikającym z tego co się działo w OK WZ od 2006 r. Nazwa Ośrodek Kultury może być nieco myląca, albowiem kryła się pod nim nazwa Galeria Zamkowa oraz Galeria Jadwiga. W pierwszych latach działalności pisano nawet o lubińskim Biurze Wystaw Artystycznych. Wszystko jednak skończyło się na Ośrodku Kultury „Wzgórze Zamkowe”, który miał wdrażać i odpowiadać na wezwania związane z tzw. kulturą wysoką w przeciwieństwie do istniejącego od końca lat 60. XX w. Domu Kultury Zagłębia Miedziowego (obecnie Centrum Kultury „Muza”). I takie działania tenże ośrodek prowadził do 2003 r. Wówczas to, po zmianie władzy samorządowej w Lubinie i objęciu stanowiska dyrektora przez nową osobę, przeobrażeniu uległy również główne cele działalności ośrodka. Duży akcent postawiono na edukację artystyczną, na współpracę i promocję środowiska lokalnego – Lubińskie Biennale Sztuki, a od 2006 r. na badania historyczne nad Zbrodnią Lubińską, później zaś nad Zagłębiem Miedziowym.

W roku 2006 na Wzgórzu Zamkowym pojawiła się pierwsza wystawa historyczna – wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej – *Okupacja sowiecka 1939–1945*. Została ona zaaranżowana przez pracowników ośrodka. Dodatkowo samodzielnie wydano katalog do tej wystawy¹. W tym samym roku, w ramach przygotowań do obchodów 25-lecia wydarzeń w Lubinie ośrodek przygotował wystawę pod tytułem *Zbrodnia Lubińska*, która cieszyła się dużym zainteresowaniem. Od tego czasu niemal co rok sala wystawiennicza mieszcząca się w zabytkowym byłym kościele gościła wystawę o tematyce historycznej. Kilka prezentacji to były także wystawy zewnętrzne².

¹ Replika samolotu Hawker Hurikane w skali 1:1 – najciekawszy element wystawy, którą muzeum przygotowało z okazji 80. rocznicy Bitwy o Anglię w 2020 r. W 2015 r. jeszcze jako OK WZ zorganizowano ekspozycję dla uczczenia 75. rocznicy tejże wojny. Wystawa w Parku Leśnym to kontynuacja rozpoczętych wiele lat wcześniej działań upamiętniających walki polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej

¹ <https://bibliotekamiedziowa.pl/dlibra/publication/1237/edition/1219> (dostęp: 3.06.2021 r.).

² Wykaz: wystawy historyczne Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” zawiera załącznik nr 1.

Na szczególną uwagę zasługują wystawy samodzielnie przygotowane przez pracowników ośrodka, które charakteryzowały się ciekawymi aranżacjami. W roku 2013 była to dwuczęściowa ekspozycja *Okupacja sowiecka 1939–1993*. Pierwsza poświęcona Agresji 17 września 1939 r., deportacjom syberyjskim i życiu codziennemu na Syberii. Druga zaś pobytowi Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej. Dla potrzeb tej wystawy – podobnie jak i wystawy *Zbrodnia Lubińska* – przeprowadzono szeroką kwerendę archiwalną, która zaowocowała wydaniem wielu publikacji³. W roku 2014 zorganizowana została wystawa *Wielka Wojna 1914–1918*, a rok później zaprezentowano ekspozycję w 75. rocznicę bitwy o Anglię. Jedną z ostatnich, którą samodzielnie przygotował ośrodek poświęcona była cichociemnym. Następna, zorganizowana już wspólnie z Muzeum Historycznym, to nowa edycja wystawy poświęconej Zbrodni Lubińskiej oraz obchodom 25. rocznicy tejże Zbrodni. Ośrodek w 2007 r. organizował duże obchody. Z wizytą przybył na nie Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński. Odbyla się również konferencja naukowa z udziałem Prezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego, wydano serię wydawnictw książkowych. Miały miejsce koncerty zespołów lokalnych i gwiazd (Bob Geldof, Misty in Roots, Budka Suflera, T. Love, Brygada Kryzys, Krzak itd.). Specjalnie na tę uroczystość 31 sierpnia 2007 r. wydano płytę *Autor* (piosenki Jacka Kaczmarskiego) w wykonaniu zespołu Strachy na Lachy⁴. Dwa dni później w ramach projektu „Zakazane piosenki” utwory z lat 80. XX w. wykonywane były m.in. przez Tomasza Budzyńskiego, Muńka Staszczyka, Renatę Przymyk⁵. Działania te stały się tematem kolejnej wystawy, którą w 2015 r. zwiedzał Prezydent RP Andrzej Duda, Prezes Rady Ministrów Beata Szydło oraz minister Obrony Narodowej Antoni Macierewicz.

Jak już wspomniano, na początku, formuła OK WZ wyczerpywała się, status prawny nie nadążał za rozwojem działalności, a wiele planów czekało na realizację. Pojawiły się także dwie kwestie zagospodarowanie remontowanego Ratusza oraz terenu Parku Leśnego. W związku z tym Rada Miejska Lubina w 2016 r. powołała do życia Muzeum Historyczne w Lubinie (w organizacji), a trzy lata później zdecydowała o połączeniu obu instytucji (Muzeum Historyczne w Lubinie i Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe”) w jedną – Muzeum Historyczne w Lubinie.

”

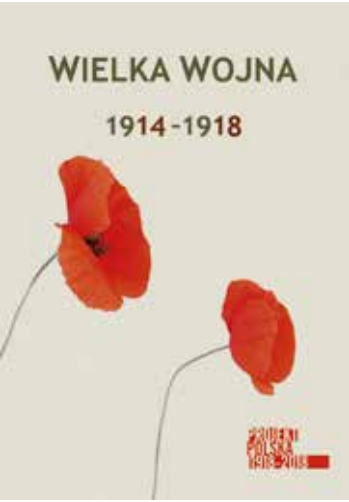
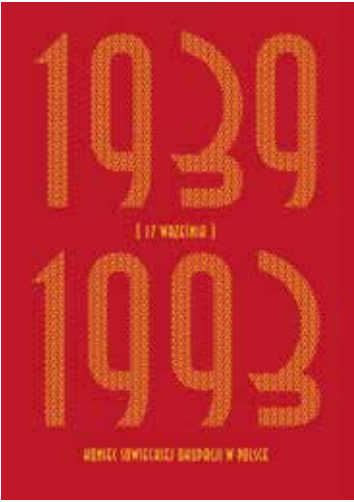
Niniejsze opracowanie, którego celem jest przybliżenie powstania oraz pierwszych lat funkcjonowania Muzeum Historycznego w Lubinie składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym Muzeum w przestrzeni publicznej przedstawiono rozważania teoretyczne, czyli podstawy działania muzeów jako organizacji oraz środowisko ich funkcjonowania. Rozdział drugi – zasadniczy – poświęcony został powstaniu i organizacji Muzeum Historycznego w Lubinie. Z jednej strony omówiono założenia i rozważania, dlaczego muzeum powstało i jaka była jego forma, z drugiej zaś problemy – przede wszystkim w zarządzaniu zasobami ludzkimi na tle szerokiej działalności instytucji. Krótko przedstawiony został także aspekt finansowy działalności placówki. Interesujące z punktu widzenia organizacji muzeum w środowisku lokalnym wydają się być także dwie części tegoż rozdziału poświęcone aktywności i relacjom z otoczeniem. Rozdział trzeci przybliży plany rozwoju, ale i zarazem stabilizacji muzeum. Bowiem najbliższe lata działalności placówki to dalszy rozwój infrastruktury muzealnej, przede wszystkim w zagospodarowaniu historycznej części Parku Leśnego oraz podstawowej działalności muzeum, czyli opracowywania zbiorów oraz gromadzenia i prowadzenia dokumentacji życia społecznego Zagłębia Miedziowego.

Swoistym uzupełnieniem rozważań zawartych w niniejszej pracy są liczne załączniki, dokumentujące i poszerzające zakres tematyczny poszczególnych rozdziałów. Dla przejrzystości analizy zawartej w pracy dołączony został plan Parku Leśnego, zdjęcia oraz materiały graficzne związane z działalnością Muzeum Historycznego w Lubinie. Opracowanie wieńczy słowniczek ważniejszych skrótów i pojęć, aby Czytelnik mógł łatwiej przyswoić sobie zawarte w nim treści. Gorąco zapraszamy do lektury.

3 Wykaz: wydawnictwa historyczne Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” zawiera załączniku nr 2.

4 Strachy na Lachy, *Autor*, płyta wydana przez wytwórnię SPRecords. Za płytę tę zespół, a właściwie jego lider otrzymał nagrodę „Paszport Polityki” <https://youtu.be/fjjj8SwpOI0> (dostęp: 2.06.2021). Została wydana 22 września 2007 r., by po roku uzyskać status złotej płyty.

5 Strachy na Lachy, *Zakazane piosenki*, płyta wydana przez wytwórnię SPRecords 22 września 2008 r. Po miesiącu uzyskała status złotej płyty. Zespół z tym programem wystąpił jeszcze raz w Lubinie w 2008 r. oraz na kilku innych koncertach (m.in. w Jarocinie).

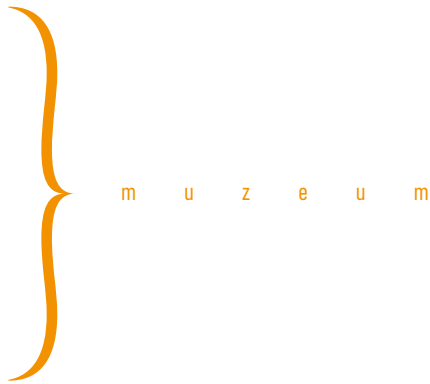
ROZDZIAŁ I

MUZEUM JAKO ORGANIZACJA

ROZWAŻANIA TEORETYCZNE

Praca powstała głównie na bazie materiałów
wytworzonych przez Muzeum Historyczne. Literaturę
przedmiotu zamieszczono przy omawianiu poszczególnych
zagadnień teoretycznych oraz rozważań związanych
z tworzeniem muzeum.

Muzeum jako organizacja

W sferze zainteresowania nauki z zakresu organizacji i zarządzania od pewnego czasu znajdują się rozmaite instytucje kultury, w tym muzea, które na przestrzeni minionych lat przeszły znaczne przeobrażenia. Stale rosnąca liczba muzeów oraz zwiększająca się liczba publiczności zainteresowanej danymi placówkami⁶, i to nie tylko turystów, ale także mieszkańców miast, w których one się znajdują, powoduje, że coraz częściej słyszymy, że żyjemy w czasach muzeów. A muzea, jak inne podmioty życia publicznego, są jednym z typów organizacji.

l u b i n

Termin „organizacja” jest pojęciem wieloznacznym. Może oznaczać pewien system, strukturę, instytucję lub tworzących ją ludzi. W naukach o zarządzaniu definiuje się go w różny sposób. Na potrzeby niniejszego opracowania wystarczająca wydaje się definicja Ricky’ego W. Griffina, według którego organizacja to grupa ludzi, którzy współpracują ze sobą w sposób uporządkowany i skoordynowany, aby osiągnąć pewien zestaw celów⁷. Zatem muzeum, jak inne organizacje posiada: a) cele i zadania, b) strukturę, c) ludzi oraz d) technikę, rozumianą jako procedury i technologie, którymi się posługuje⁸. Muzeum – jak inne organizacje – funkcjonuje w związkach i zależnościach z otoczeniem, z niego czerpie zasoby w zamian dostarczając mu efekty swojej działalności. Jak inne organizacje pełni także wiele społecznie użytecznych funkcji.

a) Cele i zadania

W każdej organizacji osiąga się nie jeden, a więcej celów. One wyznaczają kierunek działań, określają zasoby, jakimi się dysponuje. Cele to wypadkowe potrzeb płynących z otoczenia, ale i samych uczestników danej organizacji. Jeśli chodzi o muzea, to inne zadania stoją przed dużymi muzeami narodowymi, inne przed lokalnymi. Zadania lokalnych muzeów także będą różne, bowiem znajdują się wśród nich muzea regionalne dokumentujące historyczne dziedzictwo danej ziemi, muzea profilowane poświęcone są konkretnej gałęzi aktywności ludzkiej czy jednemu problemowi, muzea biograficzne – domy urodzenia znanych postaci i izby pamięci. W zależności od charakteru muzeów ich cele i zadania będą się różnić, ale te podstawowe, które zobowiązane są realizować wpisane zostały do obecnie obowiązującej Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. 1997, nr 5, poz. 24 z późn. zm.). Zgodnie z artykułem 1 muzeum jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała

ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów⁹. Sposoby realizacji tych celów określa artykuł 2 ustawy – muzeum realizuje cele, w szczególności przez:

- 1) gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie;
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów;
- 3) przechowywanie gromadzonych zabytków, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
- 4) zabezpieczanie i konserwację zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomości oraz innych nieruchomości obiektów kultury materialnej i przyrody;
- 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych;
- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych;
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej;
- 7a) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę;
- 8) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji;
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej.

Ustawa nadaje muzeom szczególny i wyjątkowy charakter ale nie zamyka katalogu zadań. Przeciwnie, ma on charakter otwarty, przez co „muzea są jedynym rodzajem instytucji, które obejmują wszystko, co tworzy człowiek i co powstaje w jego otoczeniu – od meteorytów po wirtualne fantazje sztuki”¹⁰.

6 Według danych GUS w 2019 r. (z powodu pandemii nie jest brany pod uwagę rok 2020) w Polsce działalność prowadziło 959 muzeów i oddziałów muzealnych, które odwiedziło 40,2 mln osób. W stosunku do poprzedniego 2018 r., odnotowano wzrost liczby nowo powstałych muzeów, jak i odwiedzających je osób.

7 R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, PWN, Warszawa 2002, s. 35.
8 K. Bolesta-Kukułka, *Świat organizacji*, [w:] *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, red. nauk. A.K. Koźmiński, W. Piotrowski, PWN, Warszawa 1995, s. 45.

9 Por. D. Folga-Januszewska, *Muzeum: fenomeny i problemy*, TAIWPN UNIVERSITAS, Kraków 2015, s. 114–115.
10 D. Folga-Januszewska, *1000 muzeów w Polsce. Przewodnik*, BOSZ, Olszanica 2011, s. 8.

b) Struktura

Struktura to zbiór określonych relacji, powiązań, wzajemnych zależności. To rozmieszczenie ludzi, środków. To podział pracy, kompetencji, przypisanych zadań, zakres odpowiedzialności za ich wykonanie. To narzędzie, dzięki któremu muzeum może sprawnie działać, czyli wypełniać swoje funkcje. To wypadkowa różnych czynników i sił, bez których niezależnie od jej prostoty czy złożoności sprawne funkcjonowanie byłoby niemożliwe¹¹. Muzea stosują różne rozwiązania, ponieważ w różny sposób realizują wyznaczone cele oraz funkcjonują w różnych warunkach. Nie bez znaczenia jest także wielkość instytucji oraz występująca w niej kultura organizacyjna. Dlatego konstruując strukturę organizacyjną należy przyjąć założenie o wyjątkowości i niepowtarzalności każdego muzeum i dostosować tę strukturę do danej placówki, biorąc pod uwagę wszystkie obszary działalności muzealnej. Dzisiejsze muzea najczęściej opierają swą strukturę na trzech pionach. Pierwszy związany jest z gromadzeniem, opracowywaniem naukowym, ochroną i konserwacją zbiorów. Drugi zajmuje się edukacją muzealną oraz wystawiennictwem. Trzeci – finansami i sprawami administracyjnymi¹².

c) Ludzie

Właściwie skonstruowana struktura organizacyjna nie jest gwarantem osiągnięcia sukcesu. Do sprawnego działania i realizacji zadań potrzebni są dobrze przygotowani ludzie. To ludzie stanowią najważniejszy zasób, ale i najbardziej zawodny. Dlatego konieczne jest ciągłe podnoszenie kwalifikacji zawodowych, zdobywanie nowych umiejętności związanych z innowacyjnymi działaniami, które coraz częściej zmuszone są podejmować współczesne muzea. Dotyczy to zarówno kierownictwa,

jak i pozostałych pracowników nie tylko merytorycznych, ale także obsługowych i technicznych. Nie bez znaczenia są również relacje między członkami zespołu, zwłaszcza kadry zarządzającej z pozostałymi pracownikami. Dobre relacje pozwalają stworzyć atmosferę sprzyjającą pracy, zwłaszcza twórczej. Rozwój zawodowy i odpowiedni klimat w pracy podnoszą poziom zaangażowania pracowników, utożsamiania się z instytucją oraz angażowania się w jej sprawy. Posiadanie kadry z wysokimi kwalifikacjami, specjalistów w różnych dziedzinach działalności muzeum¹³ oczywiście nie wyklucza korzystania ze wsparcia zewnętrznego, ale trzonem powinni być pracownicy stali, z pasją, z wieloma talentami i unikalnymi kompetencjami. A także ze szczególnym rodzajem wrażliwości, dzięki której stale potrafią dostrzegać nowe możliwości.

d) Technika

Cechą charakteryzującą współczesne organizacje jest pewien poziom sformalizowania, który dotyczy także muzeów. Zarówno cele, struktury, wszelkiego rodzaju procedury określające przebieg powtarzalnych w tych placówkach procesów, jak np. przygotowywanie budżetu, planowanie wystaw, dokonywanie zakupów, przyjmowanie i zwalnianie pracowników czy zasady funkcjonowania instytucji ujęte są w dokumentach. Są to przede wszystkim: statuty, regulaminy (np. organizacyjny, pracy, płacy, ochrony danych osobowych, udzielania zamówień czy przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy), instrukcje (np. kancelaryjna, pozyskiwania zbiorów, ewidencjonowania obiektów, przygotowania zbiorów do ewakuacji), procedury (np. użyczenia czy wypożyczania wystaw, ubezpieczania zbiorów, publikowania wydawnictw). Wraz z rozwojem każda organizacja powinna wzmocniać procedury wewnętrzne, albo inaczej – chcąc się rozwijać powinna je wzmocniać.

Środowisko rozwoju muzeum

Muzeum jak każda organizacja działa w określonym otoczeniu, na które oddziałuje. Wpływa na nie, kształtuje warunki wokół siebie, jednocześnie podlegając jego wpływowi. Otoczenie muzeum to świat zewnętrzny złożony z elementów, które nie wchodzą w jego skład, ale często kształtują relacje oparte na wzajemności. Mało tego, większa otwartość na wpływy otoczenia zewnętrznego stało się dla współczesnego muzeum koniecznością.

Otoczenie każdej organizacji będzie się różniło, jednak można wskazać kilka obszarów, które w wielu zakresach okazują się istotne dla wszystkich organizacji, także dla muzeów. Będą to: a) otoczenie ekonomiczne, b) otoczenie społeczne, c) otoczenie polityczne, d) otoczenie prawne, e) otoczenie ekologiczne¹⁴.

¹⁴ A.K. Koźmiński, D. Jemielniak, *Zarządzanie od podstaw*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 107–109.

a) Otoczenie ekonomiczne

Otoczenie ekonomiczne dla muzeum to przede wszystkim instytucja założycielska, czyli organizator¹⁵, który zobowiązany jest zapewnić środki do prowadzenia statutowej działalności w formie dotacji oraz instytucje przyznające granty w obszarze kultury. Dzieje się tak, ponieważ środki, które zapewnia organizator bardzo często są niewystarczające do prowadzenia podstawowej działalności. Stąd konieczność poszukiwania dodatkowych, pozabudżetowych źródeł finansowania. Otoczenie ekonomiczne to także zwiedzający/odbiorcy oferty muzealnej (jeżeli nie jest bezpłatna jak Muzeum Historyczne w Lubinie¹⁶), różnego rodzaju dostawcy, firmy zajmujące się montażem i demontażem wystaw, ubezpieczyciele, drukarnie drukujące wydawnictwa muzealne, partnerzy współpracujący (ośrodki nauki, organizacje społeczne, inne instytucje kultury) w ramach np. działalności naukowej, badawczej czy innej, realizującej wspólny cel.

b) Otoczenie społeczne

Na otoczenie społeczne składają się wszyscy odbiorcy oferty muzealnej. Są to nie tylko widzowie oglądający wystawy, ale i uczestnicy warsztatów, lekcji muzealnych, wydarzeń organizowanych przez muzea, czytelnicy publikacji, których wydawcą jest muzeum, wreszcie użytkownicy witryn internetowych, czy mediów społecznościowych. Otoczenie społeczne to społeczność, w której muzeum funkcjonuje, ale też sami zatrudnieni w nim ludzie.

¹⁵ Zgodnie z art. 5 ustawy o muzeach mogą być one tworzone przez ministrów i kierowników urzędów centralnych (muzea państwowe), jednostki samorządu terytorialnego (muzea miejskie, gminne, powiatowe, wojewódzkie), osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

¹⁶ Ciekawe rozważania na temat opłat za wstęp do muzeów bądź ich braku można znaleźć w: M. Murzyn-Kupisz, *Opłaty za wstęp do muzeów i ich poziom*, [w:] M. Murzyn-Kupisz, J. Działek, *Instytucje muzealne z perspektywy ekonomii kultury*, TAIWPN UNIVERSITAS, Kraków 2016, s. 157–181.

¹¹ E. Kąciak, *Struktury organizacyjne*, [w:] *Zarządzanie przedsiębiorstwem. Problemy wybrane*, red. L. Habuda, Politechnika Opolska, Opole 2002, s. 110.

¹² Zob. D. Folga-Januszewska, *Muzea w Polsce 1989–2008*, s. 30, https://nimosz.pl/files/articles/191/muz_50-calosc.pdf (dostęp: 21.06.2021).

¹³ Mowa tu m.in. o edukatorach muzealnych, przewodnikach, opiekunach zbiorów i konserwatorach, historykach i archiwistach, inwentaryzatorach, specjalistach ds. digitalizacji, plastykach, grafikach.

[r o z w ó j]

Biorąc pod uwagę relacje muzeów z otoczeniem społecznym, można wskazać na trzy proponowane przez Łukasza Gawła modele występujące w polskiej przestrzeni publicznej. Pierwszy to **model zamknięty**, w którym oferta opracowywana jest przez pracowników muzeum wyłącznie na podstawie posiadanej przez nich wiedzy oraz dotychczasowego doświadczenia, a przedstawiana przy wykorzystaniu tradycyjnych kanałów informacyjnych. Instytucja taka nie wchodzi w relacje z otoczeniem, poza zakresem związanym z realizacją oferowanego programu. Nie jest też zainteresowana oceną własnej działalności ani wprowadzaniem zmian wynikających z potrzeb odwiedzających. Drugi typ, najczęściej występujący, to **model otwarty**. Instytucje takie starają się poszerzyć i uatrakcyjnić swoją ofertę, docierając do jak najszerzego grona odbiorców przy pomocy nowych kanałów komunikacji. W przeciwieństwie do muzeów prezentujących model zamknięty, w modelu otwartym, spore środki przeznaczają się na działania marketingowe, licząc, że zwiększona frekwencja może przyczynić się do dalszego ich rozwoju. Trzeci typ instytucji prezentujący **model zaangażowany** dostrzega konieczność budowania z otoczeniem relacji dwustronnych. Na podstawie regularnie przeprowadzanych badań odbiorców oferty muzealnej takie muzeum gotowe jest do wprowadzenia zmian we wszystkich sferach aktywności, co ostatecznie prowadzi do rozwoju organizacji. Gotowe na zmiany, wsłuchujące się w głos otoczenia, muzeum, ma szansę przekształcić się w instytucję **zarządzaną partycypacyjnie**, czyli nie tylko reagującą na otoczenie, ale mającą świadomość odpowiedzialności za nie. Takie muzeum w realny sposób kreuje rzeczywistość, zmienia świadomość społeczeństwa, uwrażliwiając je w różnych obszarach oraz kształtuje wzajemną postawę jego członków¹⁷.

c) Otoczenie polityczne

Każda organizacja, każde muzeum funkcjonuje w ramach pewnego środowiska politycznego, w którym ścierają się rozmaite interesy. Niejednokrotnie słyszy się o wpływie na plan i kształt wystaw, o nadużywaniu, czy wręcz uzależnieniu projektów muzealnych od lokalnych sił politycznych (najczęściej podmiotu prowadzącego) co znacząco wpływa na możliwość jego działania. Dlatego otoczenie polityczne może tworzyć bardzo specyficzne warunki, w których muzea prowadzą swoją działalność. W organizacjach, które są nastawione na zysk aspekt polityczny odgrywa mniejsze znaczenie. Muzea natomiast muszą się mierzyć z wpływem prawnych instrumentów ekonomicznych, nieformalnych działań, czy też presji społecznych¹⁸.

18 Lubińskie Stowarzyszenie Miasto dla Mieszkańców wraz z grupą mieszkańców sąsiadującego z Parkiem Leśnym osiedla domków jednorodzinnych, dość agresywnie protestowało (niektórzy protestują do dziś) przeciwko działaniom związanym z rewitalizacją i zagospodarowaniem parku. Od czasu gdy na terenie parku zrobiło się czysto (o co dbają pracownicy muzeum – pojawiły się np. kosze na śmieci wykonane w pracowni stolarskiej muzeum), ładnie (nasadzenia kwiatów, krzewów oraz drzew) i bezpiecznie (m.in. dzięki ogrodzeniu, przeciwko któremu protestowano najgłośniej oraz zamykaniu obiektu na noc) – głosy sprzeciwu znacznie ucichły.

d) Otoczenie prawne

Otoczenie prawne muzeum leży u podstaw funkcjonowania i wyznacza ramy jego szerokiej działalności, określa, co muzeum może, czego nie może. To wszelkie regulacje (oraz instytucje je tworzące), które powodują konieczność dostosowania się. Będą to m.in. ustawy: o muzeach, o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, o finansach publicznych czy wreszcie o prawie autorskim i prawach pokrewnych. To liczne procedury i wymagania narzucane z zewnątrz. Także przepisy prawa podatkowego czy prawa pracy, bo nie tylko o bezpieczeństwo zbiorów chodzi ale i o pracujących w muzeach ludzi. Należy podkreślić, iż muzea sprawujące opiekę nad kolekcjami zobowiązane są również do przestrzegania prawa międzynarodowego regulującego m.in. kwestie nabywania, ruchu czy wystawiania obiektów kultury¹⁹.

19 Istnieje szereg konwencji i rozporządzeń międzynarodowych regulujących działalność muzeów. Do najważniejszych z nich należą: Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego (Haga, 1954) – wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokołem ratyfikowana przez Polskę w 1957 r. (Dz.U. 1957, nr 46, poz. 212); Konwencja UNESCO o środkach zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywózowi, wywózowi i przenoszeniu własności dóbr kultury (Paryż, 1970) – Polska ratyfikowała Konwencję w 1976 r. (Dz.U. 1974, nr 20, poz. 106); Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (Paryż, 1972) – przez Polskę ratyfikowana w 1974 r. (Dz.U. 1976, nr 32, poz. 190); Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (Malta, 1992, później poprawiona) – ratyfikowana przez Polskę w 1996 r. (Dz.U. 1996, nr 120, poz. 564); czy Konwencja UNIDROIT o skradzionych lub nielegalnie wywiezionych dobrach kultury (Rzym, 1995), której Polska nie ratyfikowała.

e) Otoczenie ekologiczne

Otoczenie ekologiczne to ekosystem, w którym funkcjonuje dane muzeum. To ograniczenia wyznaczające ramy działania wynikające z norm prawnych, kulturowych i społecznych. To wiele różnych powiązań między podmiotami zależnymi od siebie (muzeum – organizator), współpracującymi (muzeum – lokalne stowarzyszenia, placówki oświatowe, środowiska nauki, środowiska opinotwórcze dziennikarzy, wreszcie dostawcy elementów wystawienniczych i mediów), czy też rywalizującymi (muzeum – lokalne ośrodki kultury, inne muzea).

Muzeum, jak każda organizacja chcąca się rozwijać musi reagować na zmieniające się otoczenie, bowiem zmienność jest jego nieodzowną cechą. Musi być gotowe do stałego poszukiwania najlepszych rozwiązań we wszystkich sferach funkcjonowania. Pomimo iż w literaturze przedmiotu znajduje się wiele różnych opisów i typologii otoczenia organizacji konkluzją wszystkich jest twierdzenie, że to ono jest wyznacznikiem rozwoju. Dlatego tak ważne jest właściwe rozpoznanie otoczenia oraz dopasowanie się do warunków jakie ono stwarza.

{ a b c d x

17 Ł. Gawęł, *Spółeczna odpowiedzialność organizacji kultury. Muzea w otoczeniu społecznym*, [w:] *Zarządzanie w kulturze. Teoria i praktyka*, red. nauk. A. Pluszyńska, A. Konior, Ł. Gawęł, PWN, Warszawa 2020, s. 84–87.

KĄDZY KOMUNISTYCZNY KRAJ I KĄDZA KOMUNISTYCZNA PARTIA
MAJĄ SWOJĄ ODRĘBNĄ HISTORIĘ, SWOJE WŁASNE REGIONALNE
I LOKALNE ODMIANY, LECZ ŁĄCZĄ JE ZAWSZE WIĘZI, KTÓRYCH
ŚLADY PROWADZĄ DO WZORÓW WYPRACOWANYCH W MOSKWI
W LISTOPADZIE 1917 ROKU. TE WIĘZI TWORZĄ SWEGO RODZAJU
GENETYCZNY KOD KOMUNIZMU

STEPHANE COURTOIS

ROZDZIAŁ II

FUNKCJONOWANIE

MUZEUM HISTORYCZNEGO

W LUBINIE

Założenia konceptji – misja i wizja muzeum

Podczas tworzenia Muzeum Historycznego w Lubinie wiadomym było, że będzie działało ono w dwóch kierunkach. Pierwszy i podstawowy to badania nad powojenną historią Lubina, ze szczególnym uwzględnieniem Zbrodni Lubińskiej oraz powstawaniem i tworzeniem Zagłębia Miedziowego. Drugi to działania ponadlokalne związane z zabytkowym charakterem Parku Leśnego. Gdybyśmy mieli ją zdefiniować to mogłaby ona brzmieć następująco:

Misją Muzeum Historycznego w Lubinie jest gromadzenie i ochrona materialnego i duchowego dziedzictwa kulturowego Lubina oraz Zagłębia Miedziowego. Ważnym zadaniem muzeum jest także upowszechnianie wiedzy o historii, kulturze, tradycjach i zabytkach. Poprzez działalność wystawienniczą, edukacyjną, badawczą i organizację wydarzeń muzealnych muzeum dąży do stwarzania sprzyjających warunków uczestnictwa w kulturze i dostępu do edukacji odbiorcom niezależnie od wieku, płci, przekonań, wykształcenia, stopnia niepełnosprawności czy pochodzenia.

Nie posiadamy jednak misji sformułowanej i zebranej w jednym dokumencie ale wiemy, co chcemy zrobić i jak tego dokonać.

Przed wszystkim chcemy być wiodącą jednostką badającą dzieje Zagłębia Miedziowego. Jedyne okręgu przemysłowego utworzonego na Ziemiach Zachodnich po 1945 r. Nie zadowala nas ograniczanie się do przedstawienia historii Lubina. Cel ten realizujemy poprzez dwie wystawy stałe: *Zbrodnia Lubińska*, oraz *Historia miasta na tle życia codziennego* w okresie jego budowy. Wystawy te wspierane są badaniami naukowymi i działaniami popularyzatorskimi. Efekty tych działań prezentujemy na stronach Biblioteki Cyfrowej Zagłębia Miedziowego, która powstała w ramach zadań statutowych Muzeum Historycznego w Lubinie. Te zadania to tradycyjny nurt muzealny opowiedziany w sposób narracyjny. Uzupełnieniem wystaw stałych są prezentacje poświęcone szeroko pojętej kulturze fizycznej w Lubinie oraz działalności kulturalnej. W perspektywie są to zaczyny odrębnych oddziałów muzealnych. Wystawy te zlokalizowane są w Ratuszu, zajmują całe poddasze. Wspierają je działania edukacyjne, których główny akcent położony jest na poznawanie historii miasta oraz tradycji górniczych. Ponadto ich tematyka związana jest z dodatkowymi funkcjami muzeum, przede wszystkim mającymi zapobiegać wykluczeniu społecznemu.

Jeżeli wizja i funkcjonowanie tej części muzeum nie nastręczało trudności i było niejako oczywiste, to zagospodarowanie Parku Leśnego pod działalność muzealną, już takie proste i oczywiste nie było. Początkowo miał to być Park Militaryny, ze szczególnym akcentem na artefakty militarne. Po analizie i nieudanych staraniach o nie oraz w efekcie dalszych analiz postanowiono, iż park ten będzie miał charakter rekreacyjny, a muzeum zagospodaruje tereny, gdzie była strzelnica artyleryjska powstała w okresie międzywojennym. Mnogość muzeów i wystaw związanych z II wojną światową spowodowało, że odrzucono możliwość podążania w tym kierunku. Nie służyła także temu dyskusja związana z Muzeum II Wojny Światowej. Postanowiliśmy działać w kilku niezależnych właściwie kierunkach: dwóch stricte muzealnych, na wskroś narracyjnych, z dużym akcentem na edukację oraz dwóch edukacyjnych, gdzie bardziej jest to rekonstrukcja zdarzeń lub przygotowanie ścieżki edukacyjnej – sezonowej dotyczącej danego tematu.

Działania muzealne podjęto w dwóch kierunkach. Prezentacji I wojny światowej, którą tu z założenia nazywamy Wielką Wojną (tak bowiem ją określano w okresie międzywojennym). Przesłanki do powstania takiej wystawy tworzyło otoczenie. Strzelnica artyleryjska, jaka znajduje się na terenie Parku Leśnego, to jeden z dwóch zachowanych w Europie obiektów, gdzie ćwiczone strzelanie do pojazdów (zarówno pancernych, jak i samochodowych), czyli strzelano na wprost. Zachowały się kulochwyty oraz konstrukcje ograniczające tor lotu pocisku. W związku z tym, że broń pancerną zastosowano pierwszy raz w okresie Wielkiej Wojny, a w Polsce tematyka tej wojny jest skrzętnie pomijana w działalności muzealnej, stwierdziliśmy, iż będzie to wystawa odróżniająca nas od innych placówek. Ponadto zbliżała się 100. rocznica jej zakończenia, a co za tym idzie, odzyskania przez Polskę niepodległości. Uznaliśmy za stosowne, by wystawa pokazywała ten konflikt, z polskiego punktu widzenia, by odzierać mit mówiący o tym, że to była wojna niepolska. Drugie działania muzealne dotyczyły pobytu wojsk sowieckich w Polsce. Nie wiedzieć czemu, żadna miejscowość nie chce stworzyć muzeum zajmującego się tą tematyką. W związku z tym, że po 1945 r. teren ten aż do 1968 r. był we władaniu władz sowieckich – a w pobliżu kilku kilometrów na północny zachód znajdowała się jednostka łączności troposferycznej, natomiast w kierunku południowo-zachodnim, także w odległości kilku kilometrów, zlokalizowana była największa baza paliwowa Północnej Grupy Wojsk Radziec-

kich w Raszówce – postanowiliśmy stworzyć wystawę temu poświęconą, którą z pełną świadomością nazwalibyśmy *Okupacja sowiecka Polski 1939–1993*. W perspektywie wystawę tę wspierać będzie ekspozycja poświęcona zimnej wojnie, połączona z sukcesywnie nabywanym sprzętem wojskowym. Nie bez znaczenia w obu przypadkach było to, że jeszcze jako Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” organizowaliśmy takie wystawy w Galerii Zamkowej w 2013 i 2014 r.

Akcje edukacyjne o tematyce historycznej, przede wszystkim z wykorzystaniem działań rekonstrukcyjnych, postanowiono poświęcić 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego. Obchody te nazwaliśmy „1000. rocznica powstania państwa polskiego”. Innym rodzajem działań edukacyjnych jest tworzenie wystaw (przede wszystkim na potrzeby szkół) poświęconych ważnym wydarzeniom związanym z walkami Polaków w czasie II wojny światowej.

Inspiracją do tworzenia tychże wystaw były wizyty w wielu muzeach I wojny światowej oraz w muzeach otwartych (muzeach na wolnym powietrzu)²⁰. Największy wpływ na taki sposób ich prezentacji były pobyty w Zuiderzee Muzeum²¹ oraz Muzeum Operacji Market Garden²².

□ Wystawa stała *Zbrodnia Lubińska*, Ratusz

□ Wystawa stała *Historia miasta na tle życia codziennego*, Ratusz

20 Informacje o inspiracjach, wizytach studyjnych i benchmarkingu zawiera załącznik nr 4.

21 Zob. www.zuiderzemuseum.nl.

22 Zob. www.airbornmuseum.nl.

□ Sesja zdjęciowa realizowana w sierpniu 2019 r. na potrzeby wystawy 1000. rocznica koronacji na króla Polski Bolesława Chrobrego

Podstawy prawne funkcjonowania muzeum oraz środowisko prawne

Muzeum Historyczne w Lubinie zostało powołane do życia na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Lubinie z dnia 31 maja 2016 r.²³, dla zwiedzających otwarto je 17 maja 2018 r. Siedziba główna mieści się w odremontowanym Ratuszu, część administracyjna w budynku przy ul. Rynek 28. Część plenerowa wystaw oraz miejsce, w którym odbywa się zdecydowana większość muzealnych wydarzeń znajduje się przy ul. Kwiatowej 9, gdzie zlokalizowany jest Park Leśny²⁴. Ponadto jedna z ekspozycji zewnętrznych poświęcona pionierom lubińskim 1945–1960 zlokalizowana jest przy stacji kolejowej w Lubinie. Początkowo muzeum działało także na terenie Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” (ul. Mikołaja Pruzi 7, 9). Podczas sesji Rady Miejskiej 12 lutego 2019 r. lubińscy radni zdecydowali o połączeniu obu instytucji z dniem 1 kwietnia 2019 r.²⁵. W 2022 r. muzeum prezentuje jeszcze jedną ekspozycję zewnętrzną – poświęconą 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego zlokalizowaną w łączniku przy ulicy Grodzkiej 7–9.

23 Uchwała nr XVIII/161/16 Rady Miejskiej w Lubinie z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie utworzenia miejskiej instytucji kultury pod nazwą Muzeum Historyczne w Lubinie i nadania jej statutu.

24 Park Leśny traktujemy jako jeden z oddziałów muzeum (nie jako miejski obiekt topograficzny, czy teren zielony), stąd zapis wielką literą.

25 Uchwała nr III/27/19 Rady Miejskiej w Lubinie z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury: Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie i Muzeum Historycznego w Lubinie (w organizacji) w jedną instytucję pod nazwą Muzeum Historyczne w Lubinie.

Muzeum jako samorządowa instytucja kultury działa przede wszystkim w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę o muzeach z dnia 21 listopada 1996 r. (Dz.U. 1996, nr 5, poz. 24 z późn. zm.);
- Ustawę o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej z dnia 25 października 1991 r. (Dz.U. 1991, nr 114, poz. 493 z późn. zm.);
- Ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. 2003, nr 162, poz. 1568 z późn. zm.);
- Ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95 z późn. zm.);
- Ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz.U. 1994, nr 24, poz. 83 z późn. zm.).

Bezpośrednie cele, zadania i organizację muzeum określają wewnętrzne przepisy. Do najważniejszych należą:

- Statut nadany przez Organizatora i uzgodniony z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego²⁶;
- Regulamin organizacyjny z dnia 1 września 2017 r. z późn. zm. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 1/2017 z dnia 1 września 2017 r.);

26 Uchwała nr XVI/116/29 Rady Miejskiej w Lubinie z dnia 19 maja 2020 r. w sprawie zmiany uchwały nr III/27/19 Rady Miejskiej w Lubinie z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury: Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie i Muzeum Historycznego w Lubinie (w organizacji) w jedną instytucję pod nazwą Muzeum Historyczne w Lubinie.

- Regulamin pracy z dnia 1 września 2017 r. z późn. zm. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 2/2017 z dnia 1 września 2017 r.);
- Regulamin wynagradzania z dnia 1 września 2017 r. z późn. zm. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 3/2017 z dnia 1 września 2017 r.);
- Regulamin udzielania zamówień publicznych do 30 000 euro z 1 września 2017 r. z późn. zm. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 4/2017 z dnia 1 września 2017 r.);
- Regulamin udzielania zamówień publicznych powyżej 30 000 euro z 1 września 2017 r. z późn. zm. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 5/2017 z dnia 1 września 2017 r.);
- Regulamin kontroli zarządczej z dnia 29 marca 2018 r. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 1/2018 z dnia 29 marca 2018 r.);
- Instrukcja kancelaryjna z dnia 30 lipca 2018 r. (przyjęta zarządzeniem dyrektora nr 9/2018 z dnia 30 lipca 2018 r.);
- Regulamin pracy zdalnej z dnia 12 października 2020 r. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 14/2020 z dnia 12 października 2020 r.);
- Regulamin polityki ochrony danych osobowych z 14 kwietnia 2021 r. (przyjęty zarządzeniem dyrektora nr 8/2021 z dnia 14 kwietnia 2021 r.).

Zasoby ludzkie muzeum

Formowanie instytucji w zakresie zasobów ludzkich trwało cztery lata. W pierwszym okresie, do września 2017 r. w muzeum pracował tylko dyrektor na pół etatu oraz główna księgowa. Wówczas to przygotowywano wszystkie niezbędne dokumenty potrzebne do sprawnego funkcjonowania muzeum oraz rozpoczęto prace nad tworzeniem wystaw stałych. Od końca 2017 do końca 2018 r. odbywało się zatrudnianie. Stabilizacja nastąpiła w 2019 r., zaś 2020 r. z uwagi na pandemię przyniósł załamanie struktury muzeum.

W roku 2017 po przejęciu Ratusza, zatrudniono osoby do jego obsługi oraz do nadzoru nad powstającymi tam wystawami stałymi. Podobnie po otwarciu wystaw w Parku Leśnym (2018 r.). Ich otwarcie oraz uruchomienie zajęć edukacyjnych w Ratuszu spowodowało to, iż od września 2018 r. możemy mówić o powolnej stabilizacji. W tym okresie powstała pierwsza struktura, która ewoluuje do dzisiaj. Ostatni raz była zmieniana z końcem czerwca 2021 r.²⁷.

Główne źródło zatrudnienia w muzeum to osoby pracujące w OK WZ, które odpowiadały tam za aranżację i organizację wystaw oraz działania edukacyjne.

- Pracownicy Działu Administracji i Kadr oraz Księgowości
- Pracownicy Ratusza
- Zespół Biblioteki Cyfrowej Zagłębia Miedziowego
- Przewodnicy po Parku Leśnym

27 Przeobrażenia organizacyjne w formie czterech schematów zawiera załącznik nr 14.

” ”

Osoby pracujące na terenie Parku Leśnego

Tabela 1. Zmiany w zatrudnieniu w Muzeum Historycznym w Lubinie w latach 2016–2021

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba zatrudnionych	1	28	33	54	56	50

Źródło: Materiały własne Muzeum Historycznego w Lubinie. Segregator Kadry, Archiwum Zakładowe Muzeum Historycznego w Lubinie

Generalnie w latach 2016–2021 przez instytucję przewinęło się 80 osób, co może świadczyć o dużej fluktuacji kadr wynikającej przede wszystkim ze specyfiki działania firmy oraz rozmijających się oczekiwań pracodawcy w odniesieniu do pracowników.

We wrześniu 2016 r. sześcioro pracowników Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” zgłosiło się na podyplomowe studia muzeologiczne oferowane przez Uniwersytet Jagielloński. Ich koszt pokryli we własnym zakresie. Pięcioro ukończyło je w 2017 r.

Organizując muzeum natrafiliśmy na duży problem związany z zatrudnieniem historyków, którzy zajmowaliby się wiodącymi w muzeum tematami. Niestety, nie udało się przekonać praktycznie żadnego historyka do głębszego zainteresowania się tą problematyką. Nawet gdy udało się zainteresować, to na drodze stawały problemy związane z dojazdem z Wrocławia, sytuacje rodzinne, czy też oferty pracy w bardziej prestiżowych instytucjach. Mimo prób oraz stwarzanych możliwości (wyjazdów na konferencje, kwerendy archiwalne, także zagraniczne oraz publikacji wydawnictw recenzowanych) nie zdołaliśmy zachęcić do pracy w muzeum nauczycieli ani osoby kończące studia historyczne. Problemem może być tutaj czas pracy – 40 godzin oraz jej wielowątkowość (od pracy naukowej, po edukacyjną i oprowadzanie po wystawach). Według stanu na koniec grudnia 2021 r. w Muzeum Historycznym w Lubinie na 50 zatrudnionych pracuje dwóch historyków (w tym dyrektor) i dwóch historyków sztuki (w tym kierownik działu merytorycznego – kustosz).

Muzeum zatrudnia pracowników merytorycznych, administracji i księgowości oraz obsługi i technicznych. Dominują pracownicy z wykształceniem wyższym – dwie osoby mają tytuł doktora, 14 osób posiada wykształcenie magisterskie, 8 wykształcenie licencjackie, jedna wyższe inżynierskie, jedna kontynuuje studia, jedna ukończyła studia, nie obroniwszy pracy końcowej. Wykształcenie średnie ogólne mają 4 osoby, a średnie technicznie 7. Szkołę zawodową ukończyło 10 osób. Niemal wszyscy pracownicy ukończyli specjalistyczne szkolenia – począwszy od uprawnień elektrycznych i operowania piłą spalinową, a skończywszy na studiach podyplomowych (sześć osób – jeden kierunek, trzy osoby dwa kierunki, jedna osoba trzy kierunki, jedna cztery kierunki, rekordzista ukończył sześć rodzajów studiów podyplomowych).

W roku akademickim 2020/2021 po raz pierwszy zdecydowano, że muzeum aktywnie wesprze pracowników w podniesieniu indywidualnych kompetencji. W związku z tym studia podyplomowe podjęli pracownicy, którzy chcieli poszerzyć swoją wiedzę w zakresie:

- zamówień publicznych,
- zarządzania kadrami,
- grafiki i projektów internetowych,
- ogólnego zarządzania w samorządzie,
- organizacji procesu wsparcia edukacyjnego dla osób starszych (psychogerontologia).

Natomiast w 2021/2022 wsparcie otrzymali pracownicy, którzy podjęli studia podyplomowe związane z:

- bibliotekoznawstwem (w kontekście prowadzenia biblioteki tradycyjnej),
- archiwistyką (zarówno w kontekście prowadzenia archiwum zakładowego, jak i nadzoru nad zbiorami muzealnymi).

Rekonstrukcja historyczna *Wielka Wojna*, zdjęcie wykonane podczas Nocy Muzeów we wrześniu 2019 r.

Finansowe aspekty działalności muzeum

Muzeum Historyczne w Lubinie jest niemal w całości finansowane przez Gminę Miejską Lubin. Instytucja stara się pozyskiwać dochody własne, jest to jednak trudne z uwagi na założenia właściciela o bezpłatnym świadczeniu usług podstawowych. Niemniej dochody udaje się generować poprzez organizację wydarzeń muzealnych, wynajem sceny, czy też sprzedaż pamiątek, publikacji oraz świadczenie usług reklamowych.

Tabela 2. Wielkość i struktura dochodów Muzeum Historycznego w Lubinie w latach 2016–2021 (w zł)

Dochody	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dotacja podmiotowa	100 000	2 800 000	3 150 000	4 575 000	5 230 000	4 950 000
Dotacja inwestycyjna	-	-	1 580 000	800 000	3 000 000	1 650 000
Dochody własne	-	37 025	450 695	589 677	988 259	1 203 225,84

Źródło: Obliczenia własne na podstawie informacji o realizacji planu finansowego za lata 2016–2020. Segregator Księgowość, Archiwum Zakładowe Muzeum Historycznego w Lubinie

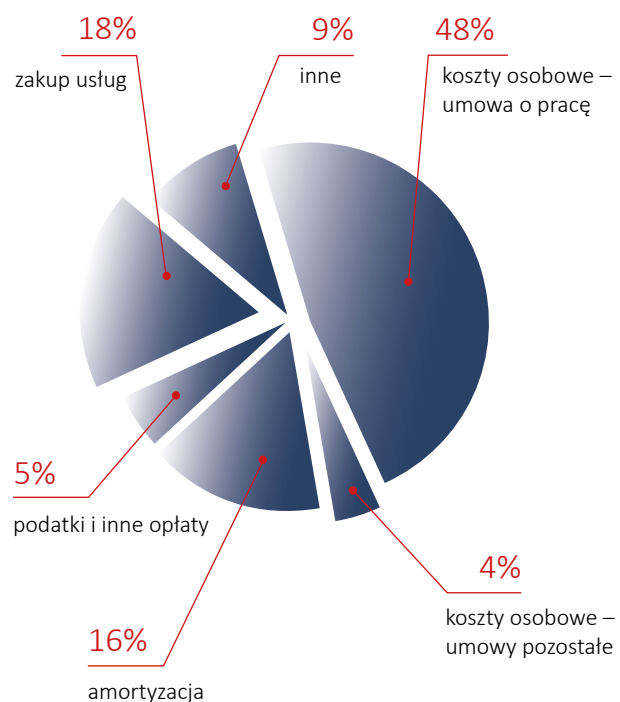
Ponadto w 2018 r. uzyskano środki finansowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 230 000 zł na dofinansowanie zadania: Adaptacja terenu Parku Leśnego na realizację projektu „Park Militaryny w Lubinie” oraz w 2020 r. otrzymano dofinansowanie z Narodowego Centrum Kultury w kwocie 41 000 zł na projekt pod nazwą „100. rocznica obrony Europy przed komunizmem”. Tutaj należy nadmienić, że w 2020 r. współpracujące z muzeum Stowarzyszenie „Sport-Art.” oraz Stowarzyszenie „Lubin i okolice” pozyskały ponad 100 000 zł na inicjatywy związane z obchodami tejże rocznicy. Z analiz własnych wynika, że optymalna dotacja przedmiotowa winna zawierać się w kwocie między 5,5 a 6,0 mln zł, a dotacja inwestycyjna w kolejnych 5 latach to między 2 a 3 mln zł rocznie w zależności od możliwości absorbcyjnych muzeum i jednocześnie możliwości wykonawczych firm zewnętrznych (chodzi tutaj o specjalistyczne prace remontowe na terenie byłej strzelnicy artyleryjskiej – kulochwyty).

Pierwszym pełnym rokiem działalności muzeum o którym możemy mówić, że jest reprezentatywny i obrazuje wszystkie koszty działalności był 2020 r. Wówczas to, mimo pandemii, instytucja działała niemal w pełnym zakresie (wyłączając zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży i seniorów – których nie prowadziła przez cały rok – poza wydarzeniami plenerowymi), o ile nie była zamknięta w całości z mocy prawa. Niemniej nie przekładało się to prawie wcale na zmniejszenie kosztów.

Od roku 2020 niemal przez cały ten okres muzeum dysponowało pomieszczeniami biurowymi przejętymi od Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania (Lubin, Rynek 28) oraz przez cały rok Parkiem Leśnym (ul. Kwiatowa 9) i budynkiem Ratusza (Rynek 23). W roku tym instytucja otrzymała dotację podmiotową w wysokości 5 230 000 zł oraz 3 mln zł na wydatki inwestycyjne.

Jak wynika z wykresu 1 niemal ponad połowę kosztów to wynagrodzenia, honoraria i pochodne. Ponad 16% przypadło na amortyzację, a 18% na zakup usług. W punkcie tym są usługi różnego rodzaju: od napraw sprzętu po zakup usług w postaci udziału grup rekonstrukcyjnych w różnych wydarzeniach.

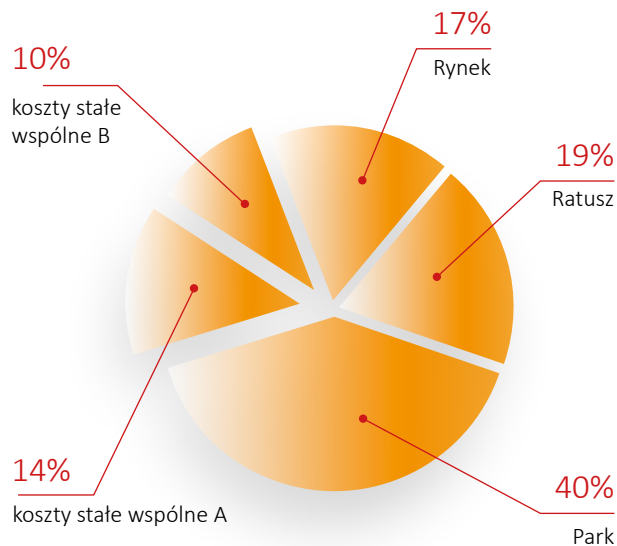
Wykres 1. Struktura wydatków Muzeum Historycznego w Lubinie w 2020 r.

Źródło: Na podstawie: Część opisowa do informacji o realizacji planu finansowego za 2020 r. Sprawozdania 2020, Archiwum Zakładowe Muzeum Historycznego w Lubinie

W roku 2020 po raz pierwszy mogliśmy w pełni prześleźć koszty z podziałem na poszczególne rodzaje działalności. Największe koszty generują działania w Parku Leśnym – przede wszystkim ochrona. W związku z tym zapoczątkowaliśmy przejście na monitoring, co oczywiście w pierwszym etapie inwestycyjnym wygenerowało znaczące koszty, jednak udało się zmieścić rachunki o ponad 50%. Koszty Ratusza to głównie obsługa gabinetu prezydenta oraz pomieszczeń rady miejskiej, które muzeum udostępnia bezpłatnie. Koszty pomieszczeń biurowych (Rynek), to w 75% kwoty przeznaczone na dzierżawę od Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania. Do grupy kosztów stałych A zaliczone zostały wydatki na leasing samochodu, działania promocyjne, działania wynikające z przepisów Covid-19, opłaty komunalne, opłaty za usługi pocztowe i telekomunikacyjne, ubezpieczenia, serwis sprzętu komputerowego. Do grupy kosztów stałych B zaliczono wydatki na rzecz wydawnictw, druku oraz kosztów plotera i serwisów eksploatacyjnych drukarek.

Wykres 2. Koszty stałe Muzeum Historycznego w Lubinie w 2020 r.

Źródło: Na podstawie: Część opisowa do informacji o realizacji planu finansowego za 2020 r. Sprawozdania 2020, Archiwum Zakładowe Muzeum Historycznego w Lubinie

Wchodząc w 2021 r. przeprowadziliśmy analizę kosztów. Jej rezultatem było zredukowanie zatrudnienia o siedem osób – 6 etatów z uwagi na fakt zakończenia pierwszej fazy powstawania muzeum. W 2022 r. planowana jest kolejna redukcja a oszczędności finansowe zostaną w 50% przeznaczone na wzrost wynagrodzeń (w formie premii za realizację zadań), a pozostała kwota to oszczędności, które pozwolą zbilansować budżet. Zrezygnowano z wynajmowania magazynu oraz, jak już wspomniano, zmieniono formułę ochrony, przechodząc na monitoring wizyjny w Parku Leśnym i rezygnując z ochrony w Ratuszu.

Obszary aktywności muzeum

Wystawy w Ratuszu oraz czasowe ekspozycje w jego otoczeniu

Ratusz w Lubinie to zabytkowy obiekt wzniesiony w latach 1768–1769. Powstał w miejscu istniejącego zespołu gotycko-renesansowych obiektów: gmachu ratuszowego, budynku wagi miejskiej oraz wieży. Po remoncie (2014–2016) oddany został do użytku Prezydentowi Miasta Lubina, Radzie Miejskiej oraz Muzeum Historycznemu w Lubinie. W Ratuszu znajdują się sale wystawienne, sala warsztatowa, konferencyjna oraz infopunkt wraz ze sklepem muzealnym. W obiekcie mieści się także Biblioteka Muzeum Historycznego w Lubinie oraz pracownia Biblioteki Cyfrowej Zagłębia Miedziowego.

Historia miasta na tle życia codziennego

Jedna z dwóch głównych wystaw Muzeum Historycznego w Lubinie zlokalizowana w Ratuszu nosi tytuł *Historia miasta na tle życia codziennego*. W przestrzeni stylizowanej na mieszkanie rodziny górniczej można zobaczyć, w jakich warunkach żyli mieszkańcy Lubina w latach 50., 60., 70. i 80. XX w. Multimedialna ekspozycja łączy autentyczne sprzęty domowe z czasów budowy Zagłębia Miedziowego z nowoczesnymi sposobami prezentacji materiałów filmowych, fotograficznych i dźwiękowych. W każdym z czterech pomieszczeń zaprezentowane jest jedno dziesięciolecie z okresu, kiedy Lubin stawał się prężnie działającym miastem. Klimat realiów rodem z epoki PRL tworzą archiwalne filmy, zdjęcia, oryginalne meble i sprzęty codziennego użytku, jak buty „relaksy”, królujące w każdym ówczesnym mieszkaniu kryształ, pralka Frania, telewizory czy pierwszy komputer. Z autentycznych dziś już zabytkowych radioodbiorników odtworzone są wywiady z postaciami znanymi młodszemu pokoleniom jedynie z książek i lekcji historii. Są to m.in. rozmowy z Janem Wyżykowskim, osobami, które przyjechały do stolicy polskiej miedzi w poszukiwaniu pracy czy wizytującym Zagłębie Miedziowe Edwardem Gierkiem, I sekretarzem Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, który rządził Polską w latach 1970–1980. Ciekawostką jest pierwszy maluch, czyli Fiat 126p. Całość dopełniają zdjęcia wykonane przez amatorów, fotoreporterów i fotografów: Krzysztofa Raczkowiaka, Kazimierza Bełza i Jerzego Kosińskiego²⁸.

²⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Muzeum_Historyczne_w_Lubinie#Historia_miasta_na_tle_%C5%BCycia_codziennego (dostęp: 02.12.2021).

□ Wystawa stała *Historia miasta na tle życia codziennego*, Ratusz

□ Wystawa stała *Zbrodnia Lubińska*, Ratusz

□ Wystawa stała *Zbrodnia Lubińska*, Ratusz

□ Wystawa stała *Dolnośląska kartografia*, Ratusz

Zbrodnia Lubińska

Druga główna wystawa poświęcona została Zbrodni Lubińskiej, czyli tragicznym wydarzeniom z 31 sierpnia 1982 r., gdy od kul z milicyjnej broni zginęło trzech górników: Michał Adamowicz, Mieczysław Poźniak i Stanisław Trajkowski. Nowoczesna, multimedialna, ekspozycja jest hołdem dla zamordowanych i lekcją współczesnej historii Lubina dla żyjących. Oryginalne dokumenty, a przede wszystkim fotografie autorstwa Krzysztofa Raczkowiaka i Ryszarda Bobera pokazują przebieg jednego z najtragiczniejszych dni w powojennej historii miasta. Wielkoformatowe wydruki, projekcje multimedialne, archiwalne dokumenty, nagrania i efekty dźwiękowe (okrzyki demonstrantów, odgłosy wystrzałów) oddają klimat pamiętnego sierpnia owego dnia²⁹.

Dolnośląska kartografia

W holu Ratusza znajduje się kolejna wystawa stała. Prezentowane są na niej wielkoformatowe reprodukcje historycznych map przedstawiające obszar Dolnego Śląska, jak i bardziej szczegółowo – ziemię lubińską. Najstarsza eksponowana mapa powstała w 1609 r. w Antwerpii, najmłodsza – mapa powiatu lubińskiego wydana została w 1831 r. we Wrocławiu³⁰. Wystawa powstała na bazie zbiorów kartograficznych Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego. Towarzyszy jej publikacja – teczka zawierająca reprints dziesięciu map oraz dwie broszury³¹.

²⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Muzeum_Historyczne_w_Lubinie#Zbrodnia_Lubi%C5%84ska (dostęp: 02.12.2021).

³⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/Muzeum_Historyczne_w_Lubinie#Dolno%C5%9Bl%C4%85ska_kartografia (dostęp: 02.12.2021).

³¹ *Lubin na tle Dolnego Śląska (mapy)*; R. Raczynski, M. Burak, *Zarys dziejów Lubina do 1945 roku*; D. Przybytek, *Ziemia lubińska na tle dziejów dawnej kartografii śląskiej*, Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe”, Stowarzyszenie „Lubin i okolice”, Lubin 2011.

Sport w Lubinie

W łączniku kondygnacyjnym prezentowane są archiwalne fotografie przedstawiające wydarzenia sportowe w Lubinie, poczynając od lat 70. XX w., a kończąc na sukcesach z pierwszej dekady wieku XXI oraz na współczesnych dużych imprezach (otwarcie hali widowiskowo-sportowej Regionalnego Centrum Sportowego, czy też Mistrzostw Europy w badmintonie). Autorem fotografii poza Krzysztofem Raczkowiakiem jest również Tomasz Folt. Na wystawie oglądać można trofea, pamiątki oraz współczesne zdjęcia dokumentujące sukcesy lubińskich sportowców³².

Kultura w Lubinie

Na poddaszu znajduje się kolekcja plakatów i zdjęć dokumentujących wybrane wydarzenia kulturalne odbywające się w Lubinie na przestrzeni pierwszej i drugiej dekady XXI w.³³. Przede wszystkim dokumentacja fotograficzna koncertu jaki miał miejsce w Lubinie w dniach od 30 sierpnia do 2 września 2007 r. Ponadto prezentowane są też wydawnictwa muzyczne (płyty) lokalnych zespołów, zarówno współczesnych, jak i tych, które funkcjonowały w czasie, kiedy wydanie płyt było dostępne dla niewielkich wykonawców. Prezentowany jest także zapis koncertów lubińskiej sceny muzycznej z lat 2007 i 2008, będący hołdem dla mieszkańców miasta w okresie stanu wojennego.

32 Dopelnieniem wystawy jest publikacja Justyny Karlińskiej, *Sport w Lubinie*, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019 oraz materiał poświęcony wydarzeniom sportowym w publikacjach wydanych z okazji rocznic powstania samorządu terytorialnego, tj. *25 lat samorządu terytorialnego w Polsce. Lubin w obrazach*, red. M. Zawadka, Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe”, Lubin 2015 oraz *30 lat samorządu terytorialnego. Lubin w obrazach*, red. J. Karlińska, M. Zawadka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2020.

33 https://pl.wikipedia.org/wiki/Muzeum_Historyczne_w_Lubinie#Kultura_w_Lubinie (dostęp: 02.12.2021).

- Fragment wystawy stałej Sport w Lubinie, Ratusz
- Fragment wystawy stałej Kultura w Lubinie, Ratusz
- Fragment wystawy stałej Kultura w Lubinie, Ratusz
- Teren Parku Leśnego – widok z drona

Poza wystawami stałymi w Ratuszu prezentowane są także wystawy czasowe – w Galerii Ratuszowej, holu i piwnicy – oraz w plenerze, na rynku³⁴. Dnia 5 października 2018 r., mieszcząca się na parterze Ratusza sala wystawiennicza rozpoczęła swoją działalność. Jej profil opiera się na eksponowaniu autorskich ekspozycji wyróżniających się twórców naszego regionu ale nie tylko³⁵.

Wystawy oraz działalność w Parku Leśnym

Park Leśny zlokalizowany jest na obrzeżach miasta, w jego południowej części na osiedlu Przylesie, między ulicami Kwiatową, Wrzosową i Gajową, nieopodal ulicy Legnickiej³⁶. Zajmuje powierzchnię niespełna 30 ha. Obszar parku to teren byłego poligonu wojskowego. Jego historia związana jest ze stacjonującą w Lubinie jednostką wojskową. Pod koniec XIX w. 3 km od koszar zlokalizowano poligon wojskowy. W okresie międzywojennym zbudowano tu ośrodek poligonowy przeznaczony do strzelań artyleryjskich. Był to specyficzny obiekt, z uwagi na to, iż był to poligon dla broni przeciwpancernej (dokładniej dla zwalczania celów zmotoryzowanych) wymagających strzelania na wprost, z bliskiej odległości, z dużą precyzją. Centralny obiekt poligonu to tor strzelniczy wybudowany jak i pozostałe w latach 1924–1933. Obiekt w tamtym okresie był bardzo nowoczesny i spełniał wszelkie wymogi bezpieczeństwa. Stanowiska artyleryjskie oddzielono betonowymi tunelami przykrytymi ziemią, które służyły do bezpiecznego poruszania się w trakcie ćwiczeń, chroniąc przed zranieniem odłamkami dział. Otrzymał on nazwę „Neue Schiesstand” – nowa strzelnica. Wojskowi mieli do dyspozycji kilka stanowisk artyleryjskich o różnej wielkości i zastosowaniu.

34 Wykaz: wystawy czasowe Muzeum Historycznego w Lubinie – Ratusz zawiera załącznik nr 5.

35 Wykaz: wstawy plenerowe Muzeum Historycznego w Lubinie – Rynek zawiera załącznik nr 6.

36 To jeden z dwunastu parków, skwerów oraz ostoj przyrody, po których prowadzi ścieżka przyrodnicza *Po parkach Lubina* położonych na terenie miasta, zajmujących łącznie ponad 100 hektarów.

Obiekt w 1945 r. – po zakończeniu działań zbrojnych – został przejęty przez wojska sowieckie i używany był militarnie do niemal końca lat 60. XX w.³⁷. Poza infrastrukturą do ćwiczeń, na terenie poligonu znajdowały się także magazyny i składy amunicji zlokalizowane od strony północnej.

Po wycofaniu wojsk sowieckich poligon zaczął zarastać, podczas budowy osiedla Przylesie, pod koniec lat 70. XX w., władze miejskie zainteresowały się adaptacją części parku do codziennego wypoczynku. Pod koniec lat 80. XX w. rozpoczęto wzdłuż północnej granicy parku budowę osiedla domków jednorodzinnych, która zakończona została na początku obecnego wieku. W parku sporadycznie odbywały się wydarzenia kulturalne oraz sportowe (przede wszystkim biegi przełajowe).

Lubiński Park Leśny charakteryzuje się bardzo bogatą oraz różnorodną florą i fauną. Ze względu na najbardziej zróżnicowany drzewostan wśród lubińskich parków nazywany jest „zielonymi płucami miasta”. Dominuje tutaj sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), gatunek wiecznie zielonego drzewa z rodziny sosnowatych, jednak rzadko spotyka się tak okazałe osobniki jak w Parku Leśnym. Skupisko sosen stanowi charakterystyczny element zwartej drzewostanu parkowego. Znaczny udział mają również takie gatunki drzew, jak: czeremcha amerykańska (*Prunus serotina*), robinia akacjowa (*Robinia pseudo-acacia*) i dąb szypułkowy (*Quercus robur*).

Park Leśny szczyli się także najbogatszą ornitofauną wśród lubińskich parków, czemu sprzyja różnorodność drzewostanu. W badaniach przeprowadzonych przez miasto stwierdzono, że żyje tutaj co najmniej 50 gatunków ptaków (okresowo nawet do 100), wśród nich są: sowa uszatka (*Asiootus*), puszczyk zwyczajny (*Strix aluco*), kos zwyczajny (*Turdus merula*), sówka zwyczajna (*Garrulus glandarius*), krętogłów zwyczajny (*Jynx torquilla*), drozd śpiewak (*Turdus philomelos*), muchołówka szara (*Muscicapa striata*), raniuszek zwyczajny (*Aegithalos caudatus*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*) czy kowalik zwyczajny (*Sitta europaea*).

W jednym z pierwszych opracowań poświęconych rewitalizacji Parku Leśnego pochodzącym z 2013 r. stwierdzono:

„Park Leśny to klimatyczne i magiczne miejsce, jednak konieczna jest jego rewitalizacja, mająca na celu zwiększenie atrakcyjności obiektu. W chwili obecnej istniejąca roślinność parku i infrastruktura są mocno zaniedbane i ulegają stopniowemu zniszczeniu. Zaniedbane są alejki parku, nie są utwardzone i brakuje wyraźnego układu komunikacyjnego. Skarpy i wzniesienia, stanowiące duży walor rekreacyjny, są zarośnięte i zakrzaczone. Brak jest nowych nasadzeń, wszystkie młode okazy to głównie samosiejki. Koniecznym jest przeprowadzenie renowacji zieleni parkowej i jej drzewostanu. Park jest słabo przystosowany dla odwiedzających, brakuje niezbędnych elementów małej architektury oraz miejsc do wypoczynku. Istniejący plac zabaw jest bardzo zaniedbany i nie zachęca dzieci do zabawy. Obszar jest zaśmiecony, co wyraźnie stwarza konieczność umieszczenia koszy na śmieci. Słabo zaakcentowane są wejścia do parku. Brakuje również miejsc parkingowych”³⁸.

³⁷ Jednostka wojskowa opuściła Lubin w latach 1958–1960, z uwagi na fakt tworzenia się przemysłu górniczego. Jednak w pobliżu Lubina, w Krzeczynie Wielkim, istniała jednostka łączności oraz jednostka logistyczna/paliwowa w Raszówce. Teren poligonu do 1967 r. wykorzystywany był jeszcze przez te oddziały.

³⁸ Opracowanie konkursowe studentów Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, 2013. Maszynopis Urzędu Miasta w Lubinie.

Fakt, że na terenie parku znajduje się strzelnica artyleryjska do strzelań do celów ruchomych zbudowana pod koniec lat 20. XX w. wraz z wyposażeniem, czyli kulochwytem, torem do strzelań ćwiczebnych artyleryjskich, ale też do strzelań z broni maszynowej i osobistej, a także z pomieszczeniami do przechowania amunicji narzuca niejako przeznaczenie obiektu.

Po analizie istniejących obiektów muzealnych/muzeów w Polsce oraz ich zasobów i atrakcyjności uznano, że:

1. Obiekty architektury stałej – kulochwyty – zostaną poddane renowacji w ramach możliwości finansowych, nie wcześniej jednak niż w 2023 r. Kulochwyt duży przeznaczony będzie do ekspozycji w pomieszczeniu wystawienniczym, gdzie poza wystawą broni (szczególnie cenne elementy muszą być pod zadaszeniem) wzbogaconą o prezentację dioram oraz wystawę stałą *Broń przeciwpancerna 1916–2020*, znajdzie się także punkt gastronomiczny oraz miejsce do przeprowadzenia małych eventów. Kulochwyt najmniejszy wykorzystany zostanie do aranżacji dioramy *Bitwa Warszawska 1920 rok*, a głównym elementem będzie replika czołgu Renault 7. Trzydziestometrowa droga do kulochwytu będzie swoistą opowieścią na planszach poświęconą wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r.
2. Obiekty architektury stałej – pomieszczenia magazynowe o charakterze bunkrów – przeznaczone zostaną na realizację wystawy *Okupacja sowiecka Polski 1939–1993*. Docelowe otwarcie wystawy zaplanowano na 2023 rok.
3. Pozostałe obiekty architektury stałej zaplanowano do stworzenia ścieżki edukacyjnej – *Wielka Wojna 1914–1918*.

Na terenie Parku Leśnego znajduje się jeszcze kilka miejsc, w których można ulokować wystawy. W pierwszej kolejności będą to: polana w kierunku południowo-zachodnim – gdzie do 2030 r. przewiduje się organizację działań związanych z obchodami 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego, druga polana – w kierunku ulicy Gajowej została przeznaczona na stworzenie infrastruktury pod wystawy czasowe.

Fragment okopów zimową porą – widok z drona

Obecnie na terenie Parku Leśnego znajdują się następujące wystawy stałe:

- *Wielka Wojna 1914–1918*,
- *Okupacja sowiecka Polski 1939–1993*.
- *Trasa wojskowego kamuflażu* (wystawa wędrowna).

W późniejszym czasie przewiduje się stworzenie kolejnych wystaw stałych bazujących na infrastrukturze strzelnicy artyleryjskiej.

- a) Kulochwyt A – wystawa – diorama – uzupełniająca wystawę *Wielka Wojna 1914–1918*, na której zaprezentowana zostanie sylwetka czołgu Mark IV (skala 1:1) w sytuacji dynamicznej, wzbogacona o plansze poświęcone rozwojowi broni pancernej w okresie Wielkiej Wojny.
- b) Kulochwyt B – wystawa – diorama – *Bitwa Warszawska 1920 rok*. W budynku zlokalizowany będzie czołg Renault FT (skala 1:1) w sytuacji dynamicznej, a na alejce dochodzącej do kulochwytu zaprezentowana zostanie wystawa poświęcona wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r.³⁹.
- c) Kulochwyt C – wystawa sprzętu pancernego i przeciwpancernego połączona z wystawą o rozwoju broni przeciwpancernej. Ponadto dioramy modelarskie oraz klockowe przedstawiające najśłynniejsze bitwy pancerne (Kursk 1943, Afryka 1943, Normandia 1944) oraz rozwój broni pancernej.

Pomijając wystawy planszowe, uznaliśmy, iż w parku należy stworzyć miejsce dla dużych wystaw czasowych. Przede wszystkim by uatrakcyjnić obiekt ten dla stałych bywalców, ale także by nauczyciele ze szkół mieli pretekst, aby przyjść tu na lekcję historii i w ten sposób wzbogacić ofertę edukacyjną.

Uwzględniając militarny charakter Parku Leśnego uznaliśmy, że będą to przede wszystkim wystawy przybliżające walki polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej ale nie tylko.

Zaplanowaliśmy następujące ekspozycje:

1. 2022 – *Polska Marynarka Wojenna 1939–1947*
2. 2023 – *Sport w Lubinie – 1945–2023*
3. 2024 – *Drogi do Polski – 1944 (D-Day, Falaise, Market Garden, front wschodni)*,
4. 2025 – *Lotnictwo Polskie w II wojnie światowej*.

Miejsce ekspozycji wystaw wybrane zostało we wschodniej części parku. Pierwszym była polana tuż przy parku linowym, jednak zageściłoby to istniejący tam teren i zabrakłoby miejsca dla gastronomii. Lokalizacja ta była o tyle atrakcyjna, że znajduje się blisko wyjść od ulicy Gajowej, gdzie projektowany był parking.

Przewidziano każdorazowo, że wystawa składać się będzie z trzech pomieszczeń, dwóch małych kontenerów morskich (każdy 6 m długości i 2,5 m szerokości) oraz jednego dużego składającego się z dwóch złączonych kontenerów morskich (12 m długości i 5 m szerokości), wydruków wielkoformatowych – 12 wydruków 4 x 4 m, oraz 12 wydruków 2 x 4 m. Wystawę uzupełniać mają, w zależności od tematyki – beczki 200 litrowe i skrzynki amunicyjne. Kontenery i konstrukcje dla wydruków wielkoformatowych stanowić mają w założeniu obszar zamknięty. Przestrzeń między nimi została zagospodarowana beczkami i skrzynkami amunicyjnymi. Każdorazowo będą one także elementem innej wystawy, jaka pojawia się w Parku Leśnym – mianowicie wystawy kamuflażu. W środku przestrzeni – nazwijmy to dziedzińcem, każdorazowo miał stać charakterystyczny dla wydarzenia artefakt/replika. Jednak wiadomo, że z wielu przyczyn może to być kłopotliwe. Zrealizowane wystawy wg w/w schematu to *Bitwa o Anglię* w 80. rocznicę bitwy w 2020 r. oraz *Polacy w Afryce i na Morzu Śródziemnym w latach 1940–1944* w 80. rocznicę bitwy pod Tobrukiem w 2021 r.

Kolejnym miejscem, gdzie prezentowane są wystawy czasowe, jest wejście do parku od strony ulicy Kwiatowej (Lidl). Na czterech konstrukcjach Layer o wymiarach 4 x 4 m (razem 8 plansz) i bocznych 2 x 4 m (razem 8 plansz), umieszczane są wystawy tematyczne. Pierwszą była wystawa *Trzech generatów*, następnie zaprezentowano wystawę *100 lat obrony Europy przed komunizmem* (jako jeden z elementów większej całości) oraz wystawę *1000. rocznica koronacji Bolesława Chrobrego* (również jako jeden z elementów większej całości). Usytuowanie tej wystawy przy najbardziej ruchliwym wejściu do parku podkreśla jej rolę informacyjną/zapowiadającą, stanowiąc element wprowadzający. Koszt jednostkowy wytworzenia takiej wystawy jest duży, dlatego nie przewiduje się tutaj powstania ekspozycji częściej niż dwie nowe wystawy na rok, oraz powtarzanie już eksponowanych (np. *1000. rocznica koronacji Bolesława Chrobrego* – aż do 2025 r.).

Planowane wystawy czasowe:

1. 2022 – *500. rocznica opłynięcia świata przez Magellana* (wspólnie z Biblioteką Uniwersytecką we Wrocławiu),
2. 2022 – *60 lat Zagłębia Miedziowego*,
3. 2023 – *Sąsiedzi. Czesi*,
4. 2024 – *Pokazy lotnicze w obiektywie lubińskich fotografów*,
5. 2025 – *Szwajcaria – tu się oddycha*.

Wystawy to nie jedyna działalność muzeum w zakresie popularyzowania wiedzy, postaw patriotycznych, czy też działań edukacyjnych.

□ Tor strzelecki – część poligonu do strzelania artyleryjskich

³⁹ Jest to ta sama wystawa, która prezentowana była podczas obchodów „100-lecia obrony Europy przed komunizmem” w Parku Leśnym (2020).

Tworząc Park Leśny, za wskazane uznano założenie grupy rekonstrukcyjnej, w skład której wchodziłyby pracownicy. Źródłem takich inspiracji były wizyty w Zuiderzee Museum, a także działania podjęte w 2016 r. podczas obchodów 1050. rocznicy Chrztu Polski. Wtedy to pracownicy Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” prowadzili w strojach słowiańskich zajęcia oraz wszystkie działania zlokalizowane w parku Wrocławskim. Służą one do dziś, np. podczas akcji związanych z obchodami 1000. rocznicy koronacji Chrobrego. Tutaj poszliśmy dalej. Zainteresowani pracownicy uszyli stroje z czasów Wielkiej Wojny. Zostały one w części sfinansowane przez muzeum (garderoba podstawowa) a w części przez pracowników (dodatki, obuwie, nakrycia głowy). Sytuacja w tym zakresie rozwija się dynamicznie, niektórym osobom spodobała się taka realizacja siebie. Grupa ta (nieformalna) kilka razy występowała w strojach z epoki (sesje zdjęciowe: Wielka Wojna, 150 lat kolei w Lubinie, Pionierzy lubińscy 1945, czy też szeroko pojęci Słowianie).

Zaczęliśmy się spotykać z przedstawicielami grup rekonstrukcyjnych, chcąc poznać ich oczekiwania wobec tworzenia nowego miejsca i warunki współpracy. W efekcie pierwszego spotkania, nazwijmy to organizacyjnego, za którym poszły następne – podczas sesji fotograficznej do Wielkiej Wojny, sesji skanowania figur 3D, czy też kilku edycji Nocy Muzeów wypracowaliśmy z kilkoma grupami zadowalający obie strony model współpracy. Poza działaniami na terenie parku owocuje on także innymi wspólnymi przedsięwzięciami, należą do nich konferencje organizowane w Lubinie, pisanie wniosków, badania przeszłości na terenie powiatu lubińskiego i pasa zachodniego w zakresie pozostałości po Wielkiej Wojnie. Wielokrotnie gościliśmy te grupy na sesjach fotograficznych pomocnych przy organizacji wielu wystaw. Należy tutaj zaznaczyć, że mamy zaprzyjaźnione grupy rekonstrukcyjne, ale i tak nie było to łatwe zadanie. Nie miejsce tu na opowieści o kondycji grup rekonstrukcyjnych i ludziach, które je tworzą, ale zdarzały się przypadki kompletnego rozminięcia się oczekiwań naszych z wyobrażeniami przedstawicieli grup na temat ich roli, rozumienia historii oraz naszego postrzegania muzealnictwa. Niemniej wszystkie te spotkania pozwoliły nam wypracować mechanizm, który sprawdza się podczas wizyt rekonstruktorów z różnych epok.

Przez pierwsze dwa lata działalności muzeum (2018–2019) uczestniczyliśmy w działaniach związanych z akcją Noc Muzeów. Były to realizacje wielowątkowe, obejmujące zarówno Ratusz jak i Park Leśny. W roku 2020 wydarzenie to się nie odbyło z uwagi na pandemię, ale także ze względu na to, że postanowiliśmy nie włączać się do niego w formie wirtualnej, tak samo było w 2021 r. W perspektywie czasu planujemy, by Noc Muzeów organizować tylko w Ratuszu, wykorzystując jego przestrzeń, przede wszystkim podziemia oraz własny zasób kadrowy. Zamiast Nocy Muzeów od 2020 r., kiedy to obchodziliśmy 100-lecie Bitwy Warszawskiej (u nas pod hasłem 100 lat obrony Europy przed komunizmem) planujemy coroczne działania w Parku Leśnym w tygodniu, w którym przypada dzień 15 sierpnia. Drugim wydarzeniem cyklicznym, jakie organizujemy od 2019 r., są Europejskie Dni Dziedzictwa Kulturowego. Tutaj od imprezy jednoweekendowej, rozrastają się nam one na dwa weekendy i tydzień między nimi. Ramowy plan tych wydarzeń to – weekend I – Złot Pojazdów Zabytkowych, weekend II – rekonstrukcja – Życie codzienne w latach Wielkiej Wojny. Przez dziewięć dni toczyć się także będą działania i warsztaty związane z obchodami 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego.

Kilka razy wymieniono tutaj wydarzenia poświęcone koronacji Bolesława Chrobrego. Plan ich obchodów powstał w 2016 r., kiedy to przez kilka miesięcy (jeszcze w ramach OK WZ) prowadziliśmy zajęcia edukacyjno-warsztatowe z okazji 1050. rocznicy Chrztu Polski. Rocznicą przypada w 2025, i będzie to jedna z ostatnich wielkich rocznic, które są planowane w najbliższym czasie. Ponadto, jest to jedna z dwóch (poza Chrztu Polski) ważnych rocznic związanych z historią funkcjonowania państwa polskiego. Jeszcze w okresie przedpandemicznym zaplanowaliśmy tworzenie grodu. Wraz z miejscowym hufcem ZHP mieliśmy budować go kilka lat. Niestety pandemia, ale i koszty realizacji wykluczyły taką inicjatywę. Postanowiliśmy, że lata 2021 i 2022 będą czasem przygotowania do tej rocznicy i skupienia się na działaniach związanych z mobilnym obozowiskiem. W latach tych planujemy także, by tygodnie słowiańskie odbywały się na przełomie maja i czerwca oraz w drugim tygodniu września. Znacznie to ułatwia uczestnictwo szkołom i zorganizowanym grupom. Decyzja o tym jak będą po 2022 r. wyglądały działania w tym zakresie zostanie podjęta wiosną 2022 r. W planach jest budowa pomnika oraz powrót do budowy grodu. Wszystko zależy jednak od środków finansowych, ale także od tego, czy władze państwowe oraz media publiczne zauważą tę rocznicę, i czy ukaże się kilka filmów, seriali o tematyce słowiańsko/wczesnopolskiej. Znacząco pomogłoby to w promowaniu wydarzenia i idei w nim zawartych.

- ☐ Rekonstrukcja historyczna przedstawiająca radość po wygranej Bitwie Warszawskiej w 1920 r., zdjęcie wykonane w zabytkowej piwnicy Ratusza w czerwcu 2020 r.
- ☐ Figury wykonane w technologii 3D na potrzeby aranżacji wystawy stałej *Wielka Wojna 1914–1918*, Park Leśny
- ☐ Sesja fotograficzna realizowana podczas II Lubińskiego Złotu Pojazdów Zabytkowych na lubińskim rynku we wrześniu 2019 r.

W roku 2018 grupa pracowników naszego muzeum zaproponowała organizację zlotu pojazdów zabytkowych. Początkowo odbywał się on na lubińskim rynku, w 2020 r. właściciele pojazdów spotkali się już w parku. Czwarta edycja, która miała miejsce we wrześniu 2021 r. także odbyła się w Parku Leśnym, podobnie jak następne. Od tegoż roku zlot, który do tej pory był wydarzeniem bezpłatnym, był płatny. Związane jest to z regulacją ilości uczestników, a także z potrzebami muzeum, które świadcząc swoją ofertę podstawową bezpłatnie nie posiada dochodów własnych. Z tego powodu oraz ze względu na to, iż zmiana lokalizacji z centrum miasta na park powodowała o wiele mniejsze koszty organizacyjne reaktywowano po rocznej przerwie Lubiński Festiwal Kwiatów i Roślin. Impreza ta na wskroś targowa, wzbogacona o elementy warsztatowe i edukacyjne, pozwala na zwiększenie dochodu firmy, ale także na dotarcie z ofertą muzeum do grupy osób, które raczej nie korzystają z mediów społecznościowych, do osób starszych, działkowców.

Innym rodzajem wydarzeń współorganizowanych przez muzeum lub organizowanych na terenie parku przez firmy zewnętrzne są działania sportowe. Najczęściej są to biegi z okazji lub w rocznicę. Plany w tym zakresie były duże, jednak pandemia i obostrzenia spowodowały rozmycie się idei. Należy przypuszczać, że w sezonie 2021/2022 odbędzie się osiem biegów, w którym weźmie udział około 1400 osób. Dla każdej edycji, ze względu na bezpieczeństwo, zakładamy limit 200 osób.

Konferencje

Muzeum od początku swojego istnienia organizuje lub współorganizuje konferencje naukowe i popularnonaukowe. Jest to znaczące przedsięwzięcie w zakresie podniesienia postrzegania muzeum jako instytucji badawczej⁴⁰. Koncentrujemy się na zagadnieniach lokalnych, w których partnerem naszych działań jest Stowarzyszenie „Lubin i okolice”. Dotyczą one przede wszystkim spraw związanych z zabytkami, turystyczną eksploracją regionu. Przez trzy lata z rzędu organizowaliśmy wspólnie z Uniwersytetem Wrocławskim, Instytutem Pamięci Narodowej we Wrocławiu, Muzeum w Chorzowie konferencję pod wspólnym hasłem *A jednak kolej!*, której celem było przybliżenie problematyki związanej z tym środkiem transportu. Organizacja ich współgrała z ponownym otwarciem linii kolejowej Rudna–Legnica przez Lubin dla ruchu pasażerskiego oraz z remontem parowozu Ty-2, który pod koniec 2021 r. stał się elementem wystawy *Pionierzy lubińscy 1945*. W związku z wyzerpaniem się formuły współpracy muzeum przestało organizować tę serię spotkań, uczestniczy jednak w jej współorganizacji w Chorzowie. W jej miejsce, pojawi się kolejna konferencja, organizowana wspólnie z Grupą Rekonstrukcji Historycznej GRH Kreuz 1914, poświęcona zarówno I wojnie, jak i pamięci materialnej o niej. Pierwsza konferencja zorganizowana została we wrześniu 2020 r. z inicjatywy rekonstruktorów. Tuż po konferencji uzgodniono, że projekt ten powróci w 2022 r. i będzie kontynuowany.

Muzeum współorganizuje z Polskim Towarzystwem Historii Gospodarczej oraz Uniwersytetem Wrocławskim, a także z Instytutem Pamięci Narodowej konferencje pod hasłem *Spotkania z historią gospodarczą*. Najczęściej są to wyjazdowe spotkania, to najważniejsze, z okazji 100-lecia państwa polskiego, odbyło się w Lubinie. Owocem spotkań są wydawnictwa pokonferencyjne, w których publikują najważniejsi przedstawiciele tego nurtu historycznego. W roku 2021 tematyką tej konferencji były sytuacje kryzysowe, gdzie znalazło się tam także miejsce dla przedstawienia sytuacji Zagłębia Miedziowego w latach 1980–1981 oraz w 1992 r. W roku 2022 r. z okazji 60-lecia wydania uchwały o zagospodarowaniu Zagłębia Miedziowego (przy okazji także 100-lecia ustawy o budowie portu w Gdyni) zaplanowano konferencję poświęconą szeroko pojętym działaniom planistycznym w gospodarce⁴¹. W roku 2023 w Lubinie planujemy organizację konferencji poświęconej 30. rocznicy wycofania Wojsk Federacji Rosyjskiej. Począwszy od sytuacji okupacyjnych, poprzez zagospodarowanie miasta. Akcent postawiony będzie na badania regionalne.

Uczestniczymy również jako współorganizator w wielu działaniach podmiotów edukacyjnych (miało to miejsce w okresie przed pandemią, kiedy te placówki były otwarte) i politycznych, czego rezultatem była konferencja z udziałem marszałek Sejmu RP Elżbiety Witek z okazji 40 lat powstania Regionu „Zagłębia Miedziowego” NSZZ Solidarność, która miała miejsce we wrześniu 2020 r.

Wydawnictwa

Muzeum rozpoczęło publikowanie serii wydawniczych związanych z przedmiotem swojej działalności. Z założenia każda seria miała mieć swój layout, niestety z wielu przyczyn, przede wszystkim z uwagi na współpracę z innymi instytucjami, nie zawsze jest to możliwe. Wiele publikacji ukazuje się w ramach prac Instytutu Śląskiego w Opolu, który służy nam wsparciem zarówno w działaniach bibliotecznych, jak i w zakresie promowania naszych wydawnictw. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że wspólne wydawanie książek z Instytutem Śląskim powoduje, iż autorzy otrzymują punkty, które zaliczane są do ich dorobku⁴².

Muzeum Historyczne w Lubinie realizuje lub planuje następujące serie:

Seria I – wydawnictwa pokonferencyjne z serii: *A jednak kolej!*, *Spotkania z historią gospodarczą* (tutaj w ramach serii Wrocławskie spotkania z historią gospodarczą) oraz *Wielka Wojna 1914–1918 – konferencje*. Publikacje z tej serii poddawane są pełnej procedurze jakiej powinny być poddane prace naukowe – są recenzowane i redagowane.

Seria II – katalogi wystaw stałych.

Seria III – katalogi wystaw czasowych.

Seria IV – „Roczniki Muzealne”, które są podsumowaniem rocznej działalności muzeum.

Seria V – wydawnictwa muzealne okazjonalne (np. na 30-lecie samorządu terytorialnego).

Seria VI – wydawnictwa muzealne będące monografiami (np. *Sport w Lubinie* autorstwa Justyny Karlińskiej, czy *Kolej na Dolnym Śląsku w latach 1945–1949* Bartosza Kruka).

40 Wykaz: konferencje, których organizatorem, współorganizatorem bądź partnerem było Muzeum Historyczne w Lubinie zawiera załącznik nr 8.

41 Zarówno muzeum jak i Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” oraz Centrum Kultury „Muza” wielokrotnie wspierało organizację tej inicjatywy.

42 Wykaz: wydawnictwa Muzeum Historycznego w Lubinie za lata 2018–2021 wraz z najbliższymi planami zawiera załącznik nr 7.

„Rocznik Muzealny” 2018

„Rocznik Muzealny” 2019

„Rocznik Muzealny” 2020

„Rocznik Muzealny” 2021

Seria VII – Roczniki Lubina. W 2020 r. rozpoczęliśmy pracę nad monografią miasta i Zagłębia Miedziowego. W pierwszym etapie przewidujemy wydanie 46 tomów – roczników – dla każdego roku osobno. Projekt początkowo obliczony był na 5 lat, lecz ze względu na komplikacje organizacyjne oraz duży koszt opracowania optymistyczną datą zakończenia projektu będzie rok 2030. Dotychczas ukazał się tom poświęcony 1960 r., w redakcji i korekcie znajdują się tomy poświęcone latom 1945, 1959 i 1990. W przygotowaniu znajdują się tomy dotyczące lat 1962, 1980, 1981, 1982, 1989. Jest to seria recenzowana.

Seria VIII – Kalendarium Wielka Wojna 1914–1918 to monumentalne wydawnictwo, które ukaże się w dziewięciu tomach. Będzie pierwszym w języku polskim pełnym zapisem działań na wszystkich frontach tego konfliktu. W roku 2022 ukaże się tom poświęcony wydarzeniom jakie miały miejsce w 1914 r. i tom drugi dotyczący wydarzeń od stycznia do czerwca 1915 r. Prace nad tym wydawnictwem rozpoczęły się w 2017 r. i powoli dobiegają końca.

Seria IX – Wielka Wojna dzień po dniu. Jest to wybór tekstów z gazet polskich, jakie ukazały się w latach 1914–1918. Obecnie praca dla 1914 i 1915 r. jest na ukończeniu. Tom poświęcony 1914 powinien wyjść drukiem w drugiej połowie 2022 r.

Seria X – Wielka Wojna dla przewodników. Eseje pisane na temat Wielkiej Wojny pióra Jana Tyszkiewicza (były pracownik naszego muzeum, obecnie zatrudniony w Muzeum Karkonoskim w Jeleniej Górze) dla potrzeb przewodników po wystawie dotyczącej Wielkiej Wojny zlokalizowanej w Parku Leśnym. Teksty okazały się tak dobre, że zostaną wydane. Będzie to pięć tomów, każdy będzie zawierał 24 eseje.

Seria XI – Solidarność i stan wojenny. Przede wszystkim kontynuacja wydawnictwa źródłowego *Zbrodnia Lubińska w dokumentach*, ale i innych dokumentów źródłowych. Z przyczyn finansowych i organizacyjnych realizacja zostanie przesunięta na kolejne lata.

W 2022 r. planujemy także regularnie wydawać „Magazyn Muzealny” – jako czterostronicową wkładkę do „Wiadomości Lubińskich” – wydawnictwo prezentujące bieżące wydarzenia organizowane przez muzeum.

Relacje z środowiskiem zewnętrznym

Muzeum Historyczne w Lubinie od początku korzystało z dobrych relacji wypracowanych przez Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” z innymi instytucjami samorządowymi. Przede wszystkim z Regionalnym Centrum Sportowym (RCS), Centrum Edukacji Przyrodniczej – ZOO Lubin, Centrum Innowacji Audiowizualnych oraz z Urzędem Miasta Lubina. Ponadto dobrze układa się współpraca naszej placówki ze stowarzyszeniami lokalnymi. Przede wszystkim z organizacją mającą na celu promowanie lokalnej historii, czyli Stowarzyszeniem „Lubin i okolice”, a także sportu i edukacji (Stowarzyszenie „Sport-Art.”). Zarówno stowarzyszenia, jak i współpracujący z muzeum od 2018 r. rekonstruktorzy, przede wszystkim Grupa Rekonstrukcyjna GR 1914 z Poznania (a także Kompania Wielkopolska) współdziałają z muzeum w obszarze pozyskiwania środków oraz organizacji wydarzeń działań muzealnych.

Obszar współpracy z RCS to wzajemne promowanie działalności, przede wszystkim w obszarze promocji oraz wsparcia techniczno-sprzętowego wydarzeń plenerowych organizowanych przez obie instytucje. Ważne jest tu również wsparcie kadrowe, udzielane przez RCS podczas organizacji wydarzeń organizowanych przez Stowarzyszenie „Sport-Art.” na terenie Parku Leśnego.

Tworząc muzeum wykorzystywaliśmy doświadczenia promocyjne nabyte w ramach pracy w innych instytucjach; dotyczy to Centrum Kultury „Muza” oraz Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie. Nie bez znaczenia pozostają tutaj działania promocyjne związane z organizacją zawodów badmintonowych w latach 2012–2016. W roku 2016 powstały profile na Facebooku (FB) Muzeum Historycznego oraz Wielka Wojna 1914–1918⁴³. Po połączeniu OK WZ z muzeum przejęliśmy profil ośrodka, który został przekonwertowany na profil dokumentujący prace edukacyjno-warsztatowe.

Obecnie Muzeum Historyczne w Lubinie (wg stanu na 31 grudnia 2021 r.) zarządza lub współzarządza, następującymi stronami na Facebooku:

- Muzeum Historyczne (FB plus Instagram),
- Park Leśny – Linowy Lubin (FB plus Instagram),
- Wielka Wojna 1914–1918 – profil prywatny, współzarządzany przez Muzeum Historyczne (25 000 polubień),
- Warsztaty – Muzeum (profil FB wcześniej firmowy profil Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe”),
- Okupacja sowiecka 1939–1993,
- Lubiński Festiwal Kwiatów,
- Złot Pojazdów Zabytkowych,
- 1000. rocznica koronacji Bolesława Chrobrego,
- Biblioteka Cyfrowa Zagłębia Miedziowego.

Na chwilę zostaliśmy przy analizie dwóch głównych profili związanych z działalnością muzeum. Profil Muzeum Historycznego w Lubinie założony został w 2016 r. Liczba polubień i zameldowań na Facebooku na dzień 9 czerwca 2021 r. przedstawia tabela 3.

43 Posiadaliśmy doświadczenie w prowadzeniu stron Facebooka z uwagi na fakt wdrażania profili Centrum Kultury „Muza”, Centrum Edukacji Przyrodniczej – Park Wrocławski oraz profili lubiniokolice.pl oraz profili związanych z imprezami: Lubińskim Festiwalem Kwiatów, Lubińskim Festiwalem Piwa czy też pracą w social mediach na rzecz badmintonu (Profil: Lotka Lubin, Badminton Lubin oraz profile związane z Mistrzostwami Europy w różnych kategoriach wiekowych).

Y + <>

Tabela 3. Porównanie popularności stron instytucji na Facebooku

Instytucja	Rok założenia FB	Liczba polubień	Liczba zameldowań	Oceny
Muzeum Historyczne, Lubin	17 października 2016	6 064	312/328	brak ocen
Park Leśny Linowy, Lubin	12 sierpnia 2019	4 009	355/2345	brak ocen
Muzeum Miedzi, Legnica	21 maja 2010	4 550	459	-
Muzeum Archeologiczno-Historyczne, Głogów	12 czerwca 2013	1 403	18/583	5/8
Muzeum Regionalne, Jawor	3 stycznia 2017	899	77/104	5/7
Muzeum Okręgowe, Leszno	7 czerwca 2010	2 083	268	5/9
Muzeum Miejskie, Nowa Sól	30 grudnia 2015	2 044	132	5/9
Lubuskie Muzeum Wojskowe, Zielona Góra z siedzibą w Drzonowie	23 kwietnia 2013	5 381	4 177	-
Muzeum Etnograficzne, Zielona Góra-Ochla	3 sierpnia 2011	5 703	5 763	-
Muzeum Regionalne, Środa Śląska	7 lutego 2014	1 034	153	-
Muzeum Karkonoskie, Jelenia Góra	8 lutego 2011	3 876	1 521	-
Muzeum Poczty i Telekomunikacji, Wrocław	21 kwietnia 2010	1 498	40/645	5/29
Muzeum Miejskie Wrocławia	21 stycznia 2011	7 707	1 118	-

Źródło: Analiza własna na podstawie danych Facebooka – 9 czerwca 2021 r., godzina 13.00

Ponadto wsparcia medialnego w mediach społecznościowych, udzielają Muzeum Historycznemu w Lubinie profile FB Lubin i okolice, Lotka Lubin (profil Stowarzyszenia „Sport-Art.”) oraz profil miejski Miasto Lubin, profil portalu lubin.pl i Telewizji Regionalnej. Okazjonalnie wydarzenia promowane są przez profile FB RCS oraz ZOO Lubin⁴⁴.

Muzeum jest także obecne na Twitterze oraz na portalu LinkedIn.

Uznając, że promocja i informacja przez media społecznościowe oraz internetowe nie jest wystarczająca, wraz z uwagi na niechęć wielu osób do tej formy komunikacji Muzeum Historyczne wydaje nieregularnie „Magazyn Muzealny”. Analiza kosztów oraz systemu dystrybucji spowodowała jednak, że ograniczono się do dwóch edycji w roku, z perspektywą zaniechania wydawania tegoż tytułu. Informacje te zostały skanalizowane w lokalnym wydawnictwie „Wiadomości Lubińskie”, zarówno jako materiał opłacony, jak i w formie wkładek czterostronnicowych, przygotowanych przez grafików muzeum według leytoutu gazety. Ta forma występuje dwu-czterokrotnie w roku i jest rozliczana w barterze.

44 Rozważania teoretyczne, ale i wiele opisów przypadków przynoszą następujące artykuły: P. Czarnowskiego, *Czy Muzea potrafią komunikować się ze społeczeństwem? Obecny stan mediów i reakcji społecznych w Polsce*, „Muzealnictwo” 2013, nr 54, s. 20–23; M. Grabarczyk-Tokaj, *Muzea w cyfrowym świecie i prosument w Muzeum. Wykorzystywanie potencjału mediów społecznościowych do promocji własnej Muzeum*, „Muzealnictwo” 2013, nr 54, s. 42–46. Z nowszych publikacji: M. Przybyś, T. Knecht, *Wykorzystanie socjal media w muzeum – korzyści i zagrożenia*, „Studia Elckie” 2020, nr 3, s. 325–342; M. Lamberti, M. Theus, *Media społecznościowe w polskich bibliotekach, archiwach i muzeach*, „Biblioteka” 2016, nr 20, s. 183–205 (tamże znakomity przegląd literatury dotyczący wielu aspektów wykorzystania FB do promocji muzeum i jego działań). Interesująca jest także analiza Michała Pałasza, *Muzea w mediach społecznościowych, Konferencja dyrektorów i kustoszy muzeów regionalnych z województwa łódzkiego, Demokratyzacja zasobów muzealnych...*, Pabianice, 29–30 listopada 2018 r. (dostęp: 6.06. 2021) *zbiory online*.

{ m u z e u m }

muzeum-lubin.pl

Muzeum Historyczne posiada stronę internetową (www.muzeum-lubin.pl), która pod koniec 2020 r. uległa znaczącej modernizacji graficznej.

W roku 2020 r. rozpoczęliśmy wydawanie podcastów⁴⁵. Pierwsza ich seria zatytułowana *Opowieści z regionu miedziowego i nie tylko*, miała 21 części. Poświęcona była działalności muzeum – zarówno relacjom z wydarzeń organizowanych przez instytucję, jak i ich promocji. Wiele odcinków przybliżało tematykę, która eksponowana była w muzeum (czy to w przypadku wystaw stałych – *Wielka Wojna, Okupacja sowiecka*, czy też czasowych – *Bitwa o Anglię*). Z jednej strony była to próba podjęcia działań promocyjnych i sprawozdawczych, a z drugiej, wiele odcinków nosiło charakter edukacyjny⁴⁶.

45 Podstawowe informacje na temat tego czym są podcasty w: *Co to jest Podcast i Videocast? Jak założyć podcast?* (sukcesstrony.pl) (dostęp 09.06.2021).

46 Wykaz: *Opowieści z regionu miedziowego i nie tylko*, czyli podcast zawiera załącznik nr 10.

Osobnym rodzajem promocji działalności muzeum oraz współpracy z innymi instytucjami oraz osobami fizycznymi jest Biblioteka Cyfrowa Zagłębia Miedziowego (BCZM). O jej powstaniu i funkcjonowaniu piszemy w innym miejscu. Tutaj chcemy tylko podkreślić, że jej powstanie usystematyzowało oraz ułatwiło działania promocyjne, bowiem stała się ona punktem wspólnym dla dokumentacji wszelkich aktywności lubińskiej placówki. Dla potrzeb publikacji w bibliotece zostały powołane nowe serie wydawnicze (wyłącznie w wersji cyfrowej):

- Teki źródłowe:
 - Solidarność 1980–1989,
 - Protokoły posiedzeń WKO w Legnicy 1981–1983,
 - Obraz codzienności w Zagłębiu Miedziowym widziany oczami propagandy,
 - Zagłębie Miedziowe w dokumentach planistycznych i urzędowych – początki 1957–1981,
 - Obraz stanu wojennego w Zagłębiu Miedziowym w dalekopisach 1981–1983,
- Kolejka po kolejce, Zagłębie Lubin w meczach Ekstraklasy,
- Historia jednego zabytku.

a]
R ;

A)

Włączenie tego projektu do zasobów Federacji Bibliotek Cyfrowych spowodowało jej zwiększone oddziaływanie a planowane wejście w sieć Europeana.eu spotęguje je jeszcze bardziej. Współpraca z lokalną telewizją (TV Regionalna) ograniczyła promowanie działań muzealnych w zakresie treści wideo. Jednak już od 2021 r. rozpoczęliśmy działalność w tym zakresie. Z jednej strony, współpracując dalej z telewizją, z drugiej zaś umieszczając nasze produkcje na muzealnym kanale YouTube’a (YT). Będzie to przede wszystkim wsparcie (dopełnienie) wystaw czasowych, poprzez kody QR umieszczane na tablicach oraz uzupełnienie podcastów⁴⁷.

47 Wykaz: rozmowy i programy telewizyjne zawiera załącznik nr 11.

“

[(^
< ^ +
" c
”
< >
/

Osobnym, kompletnie niezamierzonym, obszarem działalności/współpracy jest udział w konkursach organizowanych przez media. Z założenia muzeum nie zgłasza swoich działań do takich konkursów. Kilkakrotnie jednak zdarzyło się, że to dziennikarze lub uczestnicy muzealnych wydarzeń zgłaszają nas sami. Dwukrotnie w konkursie Radia Wrocław (regionalna rozgłośnia Polskiego Radia) wygraliśmy konkurs Top 5 na najlepsze muzeum w regionie (2018) oraz Top na najlepsze muzeum otwarte (2020). W roku 2020 zwyciężyliśmy w plebiscycie w kategorii najciekawszych zjawisk na Dolnym Śląsku. To bardzo interesujące doświadczenie, mobilizujące i integrujące zarówno pracowników naszej placówki, jak i odwiedzających.

Muzeum Historyczne oraz Park Leśny mają swoje hasła w Wikipedii, a także w serwisie Google. Obecność w tym ostatnim oraz na profilu Tripadvisor powoduje wiele informacji zwrotnych, co w efekcie (plus opinie na Facebooku) jest znakomitą kopalnią wiedzy na temat oczekiwań odwiedzających oraz uwag dotyczących funkcjonowania obszarów znajdujących się w zarządzie instytucji. Nie bez znaczenia jest również wymiana informacji między obsługą muzeum a odwiedzającymi gośćmi.

Na koniec jeszcze o innym zjawisku, mianowicie o pozycjonowaniu w serwisie Google. W tabeli 4. analizujemy dane, jakie można uzyskać wyszukując poszczególne instytucje muzealne oraz parki.

www

- <https://twitter.com/muzeumlubin?lang=pl>
- <https://www.instagram.com/muzeum.lubin/?hl=pl>
- <https://www.facebook.com/MuzeumLubin/>
- <https://www.facebook.com/ParkLesnyLinowyLubin/>
- <https://www.instagram.com/parklesnylubin/>
- <https://www.facebook.com/BibliotekaCyfrowaZaglebiaMiedziowego/>

{ m u z e u m }

; ”

< >

;

»

((

A”)

Tabela 4. Atrakcyjność instytucji na podstawie analizy portalu google.pl

Instytucja	Średnia ocen	Liczba komentarzy	Rok powstania
Muzeum Historyczne, Lubin	4,4	14	2018
Muzeum Historyczne, Lubin – wystawy plenerowe	5,0	2	2018
Park Leśny Lubin*	4,6	1 575	2019
Rodzinny Park Linowy – Lubin**	4,8	656	2019
CEP – Park Wrocławski	4,8	5 521	2014
Muzeum Miedzi, Legnica	4,4	187	1879
Muzeum Archeologiczno-Historyczne, Głogów	4,5	262	1967
Muzeum Regionalne, Jawor	4,7	131	1929, wznowienie 1949, ciągłość od 1986
Muzeum Okręgowe, Leszno	4,4	67	268
Muzeum Miejskie, Nowa Sól	4,6	114	1947
Lubuskie Muzeum Wojskowe, Zielona Góra z siedzibą w Drzonowie	4,7	1 116	1978
Muzeum Etnograficzne, Zielona Góra-Ochla	4,7	972	1982
Muzeum Regionalne, Środa Śląska	4,6	104	1964
Muzeum Karkonoskie, Jelenia Góra	4,6	548	1902
Muzeum Poczty i Telekomunikacji, Wrocław	4,5	352	1921
Muzeum Miejskie Wrocławia	4,2	121	200

* i ** oznacza, że funkcjonują równolegle
Źródło: Analiza www.google.pl oraz informacji zawartych w wikipedia.pl

ROZDZIAŁ III

KIERUNKI ROZWOJU

MUZEUM

NA NAJBLIŻSZE

LATA

Minęło pięć i pół roku od powołania Muzeum Historycznego w Lubinie, trzy lata od otwarcia pierwszej wystawy stałej, dwa lata od otwarcia wystaw stałych w Parku Leśnym. Analizując dane statystyczne, jakich dostarcza nam system liczników w parku oraz analizując nasze dane statystyczne tworzone na potrzeby sprawozdawczości, można przyjąć, że wytyczony przez muzeum kierunek będzie kontynuowany i poszerzany.

Przed nami ostatni etap renowacji Ratusza – elewacja zewnętrzna oraz zagospodarowanie piwnic na wystawy czasowe. Środki na renowację planujemy pozyskać ze źródeł zewnętrznych, zaś wystawy czasowe w podziemiach Ratusza będą organizowane we współpracy z kolekcjonerami lub innymi placówkami muzealnymi.

Przed nami także wyposażenie, wyremontowanego w 2021 r., tęcznika znajdującego się w okolicach Ratusza. To niewielkie pomieszczenie o powierzchni 35 m² w całości przeszklone, będzie elementem obchodów 1000-lecia państwa polskiego. Zostanie tam wykonana diorama z postaciami w skali 1:1 obrazująca dwór Bolesława Chrobrego. Nie zabraknie także infografik związanych z okresem wczesnopiastowskim. W późniejszym etapie – na Wielkanoc 2025 r., przewidujemy postawienie w rynku pomnika Bolesława Chrobrego na koniu, z klęczącym przed nim cesarzem Ottonem III i wyrytym napisem: Panie ratuj Europę.

W grudniu 2021 r. roku powstało nowe miejsce wystawowe. Ekspozycja ta zlokalizowana została kilometr od rynku, nieopodal stacji PKP. Postawiono tam odcinek torów kolejowych o długości dwa razy po 60 metrów a jej tytuł to *Pionierzy lubińscy 1945*. Na wykonanej bocznicy kolejowej ustawiono lokomotywę Ty-2, którą poddano renowacji w latach 2019–2021 w zakładach Pol-Miedź Trans. Proces renowacji parowozu trwał stosunkowo długo z uwagi na problemy związane z pozyskaniem części zamiennych oraz pandemią. Wraz z nim stanęły cztery wagony towarowe. Dwa zabudowane, dwa przeszklone. Wagony zabudowane zostały przygotowane w latach 2019–2020 i stanowiły element wystawy *Wielka Wojna*, zaś dwa kolejne wyremontowano w lipcu 2021 r. Większość prac wykonali pracownicy muzeum, natomiast roboty specjalistyczne przy systemie jezdnym oraz przygotowanie konstrukcji leżały po stronie firmy Pol-Miedź Trans. Elementy wystawy to ponad 50 figur wykonanych w technologii 3D odwzorujących postacie, które przybyły do miasta i okolic w latach 1945–1960. W rolę pionierów wcielili się pracownicy muzeum oraz ich rodziny. Do końca maja zakończył się proces skanowania 3D, a od początku czerwca rozpoczął się proces produkcji figur. Elementem wspierającym będą multimedia, zostaną one jednak zastosowane w niewielkim zakresie. W trakcie przygotowań do druku jest publikacja *Lubin 1945. Obraz miasta w polskiej dokumentacji urzędowej*, będąca zbiorem dokumentów z tego okresu.

W dalszej perspektywie przygotowujemy się do powstania dużego centrum poświęconemu Zagłębiu Miedziowemu. Projekt ten znajduje się we wczesnym stadium koncepcyjnym, jednak cała podstawowa działalność muzealna poświęcona jest tym planom. Także przygotowani jesteśmy na przejęcie budynków starej zabytkowej fabryki instrumentów lutniczych – DEFIL. Tutaj poza działaniami muzealnymi, planowane są realizacje edukacyjne z nastawieniem na innowacyjność, gdy mówimy o dzieciach i młodzieży oraz na zagospodarowanie czasu wolnego osobom starszym w ramach Uniwersytetu Senioralnego.

Plany związane z Parkiem Leśnym są jasne, gdy mowa o zagospodarowaniu budowli, to zostało już to przedstawione w poprzednim rozdziale. Tutaj duże zadanie czeka nas w kwestii pozyskania środków na wzmocnienie infrastruktury sanitarnej, tak by park mógł przyjmować pół miliona odwiedzających rocznie. Szukamy środków zewnętrznych, mamy nadzieję, że budowa w pobliżu osiedla pomoże nam, powodując, iż prace z tym związane będą po prostu tańsze. Ważnym i długofalowym działaniem w Parku Leśnym jest przeobrażanie go w ogród botaniczny. Trudna to i skomplikowana sprawa, z uwagi na prawo, opór społeczny, ale i duże nakłady, które są w tym względzie wymagane przy relatywnie spóźnionych efektach wizualnych. Mamy jednak przeprowadzoną inwentaryzację dendrologiczną oraz wstępne projekty przekształcenia tej części parku. To z jednej strony wydaje się niewiele, bo to raptem 10% terenu, ale z przyczyn powyższych bardzo skomplikowane. Wzorcami tutaj dla nas jest Ogród Dendrologiczny w Przelewicach⁴⁸ (zachodniopomorskie) oraz Zaginione Ogrody Heligonu⁴⁹ (Kornwalia, Wielka Brytania). Trzecim elementem naszych działań w parku jest dokończenie wystaw stałych. Chcemy, by prace zarówno nad wystawą *Wielka Wojna 1914–1918* jak i *Okupacja sowiecka Polski 1939–1993* zostały zakończone w 2023 r. Do tego czasu pragniemy także zakończyć realizację wystawy *Zimna wojna*, która komponowała się będzie tematycznie z problematyką pobytu w Polsce wojsk Północnej Grupy Armii Radzieckiej. Wystawy czasowe, które zostały zaplanowane na

lata 2022–2025 tworzone są na bieżąco, poprzez kwerendy, pobyty studialne i tu nie widać żadnych zagrożeń. W odniesieniu do parku mamy dwie niewiadome, może dojdzie trzecia. Pierwsza to nie do końca wiemy, w którą stronę pójdą działania związane z szeroko pojętą słońszczyzną. Czy będziemy budować gród, ale to koszt ponad miliona złotych, czy też zdecydujemy się na zakup grodu o cechach parku linowego – parku rozrywki dla dzieci i młodzieży. Tu koszt zakupu dochodzi do dwóch milionów złotych. Trzecim problemem, jaki może się pojawić, jest pozyskanie atrakcyjnych rodzajów broni. Liczymy na pozyskanie MiG-29 oraz Su-22, a także kilku elementów broni pancerniej i raketowej. Biorąc pod uwagę nasze obserwacje, jak je wyeksponować, będzie to wymagało dużego nakładu środków.

Niemniej jednak najważniejsze w Parku Leśnym jest zapewnienie bezpieczeństwa licznie odwiedzających nas tam gości i umożliwienie im bardziej sprawnego poruszania się po parku, poprzez jeszcze lepszą identyfikację wizualną, mapy terenu w wersjach papierowych oraz aplikacje, najlepiej będące jednocześnie przewodnikami po wystawach.

Muzeum posiada plan wydawniczy na najbliższe dziesięć lat i tutaj nic się nie zmienia. Prace nad *Rocznikami Lubina po 1945 r.* oraz prace wielowątkowe nad obszarem Wielkiej Wojny to będzie nasz priorytet. Na pewno pojawi się kilka publikacji poświęconych pobytowi wojsk sowieckich w Polsce i Europie Wschodniej oraz Zbrodni Lubieńskiej. Poza wydawnictwami książkowymi i elektronicznymi w dalszym ciągu będziemy szykować produkcje radiowe – podcasty oraz telewizyjne z przeznaczeniem dla YouTube’a, Facebooka oraz Telewizji Regionalnej. Obecnie pracujemy nad dwoma sezonami (2 cykle po 10 odcinków) historii Wielkiej Wojny. Jeden sezon dotyczył będzie działań wojennych na terenach polskich, drugi – ważniejszych wydarzeń w Europie. Począwszy od Sarajewa poprzez Galipoli, front włoski, front francuski, objawienia fatimskie, a skończywszy na bazie w Scapa Flow na Orkadach.

□ Lokomotywa Ty-2-22 podczas transportu w nocy z 3 na 4 grudnia 2021 r., która stała się elementem nowej wystawy stałej *Pionierzy lubińscy 1945*

48 Zob. www.ogrodprzelewice.pl.

49 Zob. www.heligan.com.

W maju tego roku światło dzienne ujrzała Biblioteka Cyfrowa Zagłębia Miedziowego. To efekt prac Działu Dokumentacji Życia Społecznego Zagłębia Miedziowego kierowanego przez Justynę Karlińską, przed którym teraz ogrom pracy. Pracy benedyktyńskiej, mało efektownej za to nad wyraz efektywnej. To bodajże najważniejsza dziedzina działania naszego muzeum w zakresie działalności podstawowej, statutowej, ale także na rzecz środowiska lokalnego i regionalnego. Tutaj planujemy pozyskiwać zarówno środki finansowe z grantów zewnętrznych, jak i nowe zbiory do prezentacji. Przed nami długa droga do przekonania podmiotów z Głogowa i Legnicy, by weszli z nami we współpracę. Związane jest to przede wszystkim z wieloma aspektami życia społeczno-politycznego Zagłębia Miedziowego, mówiąc wprost na silnej polaryzacji tychże ośrodków i oczywiście ambicji lokalnych, także dyrektorskich.

Stabilizacja zatrudnienia w muzeum, a nawet powolne ograniczanie liczby pracujących osób związane z przechodzeniem na emeryturę wielu pracowników oraz redukcje w niektórych działach powoduje konieczność podnoszenia kwalifikacji.

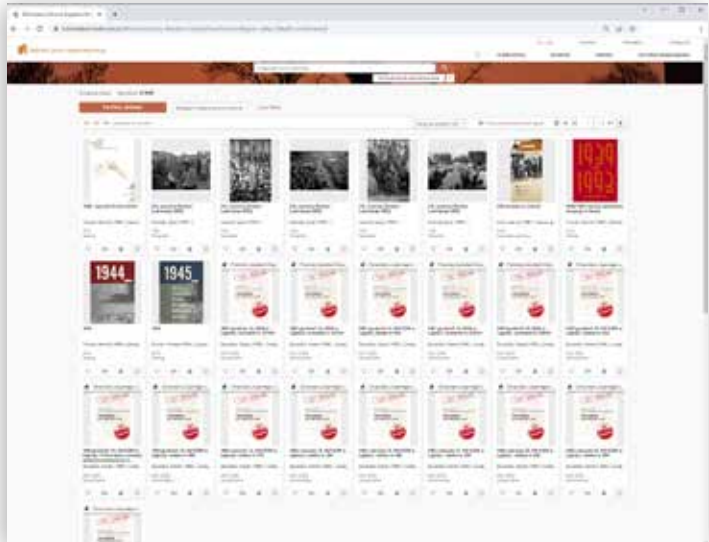
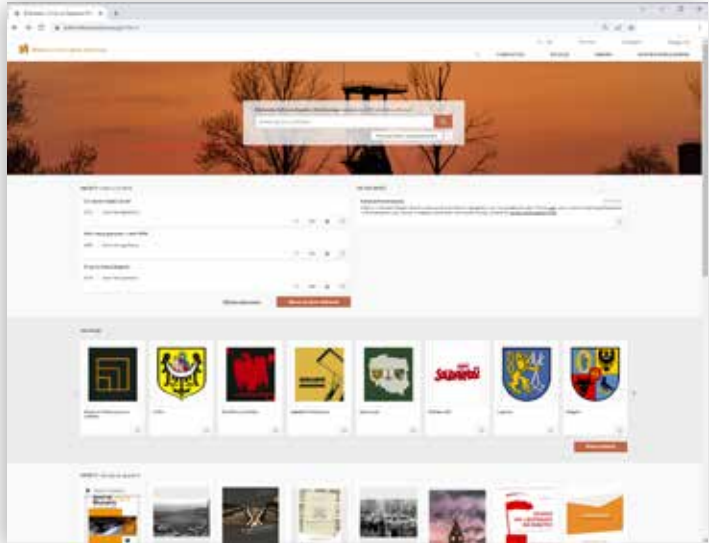
Dokonuje się ono poprzez szkolenia adresowane do większości zatrudnionych i dotyczy to przede wszystkim spraw związanych z bezpieczeństwem pracy. Są to kursy związane z szeroko pojętą obsługą klienta, także w sytuacjach skrajnych i niebezpiecznych oraz cykliczne szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej. Jest to o tyle istotne, bo przecież Park Leśny jest duży obszaro-wo, odwiedza go znacząca liczba osób, a na co dzień nie ma tu stacji ratownictwa medycznego.

W roku akademickim 2022/2023 wsparcie otrzymają pracownicy, którzy podejmą studia podyplomowe związane z:

- publikowaniem cyfrowym,
- korektą językową i redakcją tekstów.

Ponadto w dalszym ciągu pracownicy muzeum będą uczestniczyć w konferencjach i szkoleniach online, przede wszystkim w zakresie biblioteki cyfrowej, adaptacji zmieniającego się prawa do potrzeb instytucji, a także zagospodarowania i utrzymania parku.

Oczywiście wszystkie te plany, to są tylko kierunki, zadania. Bez stabilizacji finansowej, bez dalszego wdrażania procesów racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi będzie to niemożliwe. Niemniej jednak muzeum działa dopiero i aż pięć i pół roku, a tak naprawdę tylko trzy. Dużo nauki przed nami, także w zakresie planowania i jeszcze rozsądnieszego gospodarowania czasem i zasobami.

ZAKOŃCZENIE

Próbowaliśmy przedstawić to co zrobiliśmy wraz z naszymi współpracownikami przez ostatnie kilka lat, a może i kilkanaście jak tak się dobrze zastanowimy. Weszliśmy w kompletnie nowe otoczenie w zakresie organizacji instytucji, jego otoczenia i poruszania się na tym polu. Nie będziemy tutaj mówić, że je rozumiemy, bo w wielu aspektach nie rozumiemy, w wielu aspektach działamy zupełnie odmiennie, niż dojrzałe, stateczne muzea. Jesteśmy instytucją powołaną, by działać na rzecz pamięci społecznej i materialnej na obszarze Lubina i Zagłębia Miedziowego, ale też, by edukować, uczyć i bawić. Nie jesteśmy wolni od wszelakich odprysków czy nurtów polityki historycznej. Wydaje się nam jednak, że znaleźliśmy swoją drogę, albo tylko ścieżkę. Staramy się nie ulegać modom, chwilowym nurtom. Chcemy pokazać historię w sposób przystępny, na poziomie absorpcji społecznej. Jako muzealnicy, historycy czy politolodzy mamy nieraz sami z tym problem, czy nie podpadamy pod „disnejlandyzację muzealnictwa”. I czasami nad tym myślimy, niemniej nasze sumienie się oczyszcza, gdy widzimy frekwencję na wystawach w Parku Leśnym oraz wpisy gości w mediach społecznościowych, na różnych forach i portalach internetowych. Nie jest też tak, że nie przestrzegamy zasad związanych z muzealnictwem. Przestrzegamy, jednak dalecy jesteśmy od nurtu konserwatywnego w tym obszarze. Nie chcemy także ulegać modom – również na obecnie trwającą modę na pamięć o Żołnierzach Wyklętych. Tu na Ziemiach Zachodnich to problem bardzo odległy, dużo jest o tym zjawisku w mediach. Tworząc wystawę o Wielkiej Wojnie chcemy pokazać jej źródła. Źródło Polski Niepodległej. Walczących o niepodległość ich dziadków i rodziców. Nie ulegamy także modom na rekonstrukcyjne postrzeganie historii. Nadmierne gubienie się w szczegółach nie odpowiada nam w zupełności. Chcemy po sobie, po naszej działalności w muzeum, pozostawić zbudowany fundament pod badania nad Zagłębiem Miedziowym, zinventaryzowane i zdigitalizowane zbiory. Chcemy również by odwiedzającym nas gościom muzeum nie kojarzyło się z nudą i nachalną edukacją. Pragniemy, aby do nas wracali, a najbardziej, by oglądając produkcje filmowe i dokumentalne czy to w TV czy na YouTube, nie przełączali stacji tylko z zaciekawieniem obejrzeni materiał, bo akurat widzieli coś u nas w muzeum. Tylko tyle chcemy.

Pisząc tak swobodnie o naszej pracy w muzeum, musimy czytającemu uświadomić, że jest to jednak ciężka praca, dla wielu tu zatrudnionych pracowników. Nie do końca przez nich zrozumiała, jednak wynagradza im to dużo pochwał, jakie otrzymują od odwiedzających osób. Oczywiście, że nie udałoby się dokonać tylu rzeczy bez znacznych środków finansowych, jakie przeznacza na instytucję naszą miasto. Strategia miasta, by było atrakcyjne dla mieszkańców w ramach szeroko pojętego zagospodarowania czasu wolnego, tworzenia spójnych ośrodków, które ze spokojem możemy podpiąć pod definicję przemysłów czasu wolnego, przemysłu kultury (także w rozumieniu kultury fizycznej), jak widać po frekwencji w obu parkach i na obiektach Regionalnego Centrum Sportowego się sprawdza. My naszą pracą staramy się, by powstał obraz racjonalnie wydawanych środków publicznych.

W ostatnich zdaniach, chcieliśmy zauważyć, że sukces (bo tak trzeba to nazwać) naszej instytucji, to też efekt długofalowej polityki miasta. I może to zabrzmieć niefortunnie, ale przede wszystkim Prezydenta Miasta Lubina Roberta Raczyńskiego, ponieważ bez Jego aprobaty nie powstałoby Muzeum Historyczne i Park Leśny. Ponadto zarówno jego cechy osobowościowe, jak i dyrektora muzeum Marka Zawadki, czyli uwielbienie konfrontacji oraz jasne przedstawianie problemów i zagadnień historycznych można odnaleźć w wielu tytułach wystaw. Nie bez znaczenia jest także to, że prezydent Lubina to praktykujący historyk, w związku z tym jest nam łatwiej go przekonać do wielu działań, a w przypadku wielu muzealnych realizacji to on jest pierwszym recenzentem, w niektórych przypadkach także autorem. Wiemy, pisząc te słowa, że to brzmi dosyć dziwnie. Niemniej nasza działalność wpisuje się w strategię rozwoju miasta, a wewnętrzne przekonanie, że ma to sens i robimy to, co lubimy pozwala nam takie zdanie sformułować. Kończąc, zapraszamy czytających niniejsze opracowanie do odwiedzin naszego muzeum, naszych parków i naszego miasta. Zapraszamy z grupami na wizyty studyjne, na zajęcia ze studium przypadku. Opowiemy, jak to robiliśmy. Naprawdę uważamy, że warto nas posłuchać. Wyjaśnimy również, że pieniądze to nie wszystko. Mimo, że tak postrzegany jest Lubin i Zagłębie Miedziowe.

Fragment jednej z dwóch wielkoformatowych ekspozycji przygotowanych z okazji 150-lecia kolei w Lubinie, które zbiegło się po dziesięciu latach przerwy z powrotem pociągów pasażerskich do Lubina, czerwiec 2019 r.

SŁOWNICZEK/WYKAZ SKRÓTÓW

Biblioteka Cyfrowa Zagłębia Miedziowego (BCZM) – platforma cyfrowa, na której archiwizowane oraz udostępniane są różnego rodzaju zdigitalizowane i opisane materiały ukazujące historię i rozwój Lubina oraz całego regionu Zagłębia Miedziowego. Uruchomiona 28 maja 2021 r.

Centrum Edukacji Przyrodniczej/Zoo Lubin (CEP) – instytucja samorządowa powołana do życia wiosną 2014 r., zarządzająca parkiem Wrocławskim, będącym jednocześnie terenem ogrodu zoologicznego. Wszystkie trzy nazwy funkcjonują równolegle.

Centrum Innowacji Audiowizualnych (CIA) – samorządowa instytucja kultury powołana dla działań edukacyjnych mających za zadanie edukację najmłodszych w dziedzinie technik audiowizualnych, także dla wsparcia technicznego i technologicznego innych instytucji samorządowych.

Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” (OK WZ) – samorządowa instytucja kultury działająca od 1990 r. Obiektowa w swoim zarządzie dwa zabytkowe budynki na Wzgórzu Zamkowym. W jednym zlokalizowana była Galeria Zamkowa, w drugim Galeria Jadwiga. W założeniach miał być to odpowiednik Biura Wystaw Artystycznych. W roku 2019 ośrodek został połączony z Muzeum Historycznym w Lubinie w jedną instytucję.

Park Wrocławski – obszar o powierzchni 14,5 ha, zlokalizowany w centrum miasta, zrewitalizowany w latach 2012–2014, na jego terenie znajduje się obecnie: obszar zabaw dla dzieci o charakterze rekreacyjnym i edukacyjnym, szlak dinozaurów, ogród zoologiczny.

Park Leśny – obszar o powierzchni 27,5 ha, zlokalizowany w południowo-zachodniej części miasta, między osiedlem Przylesie a budowanym osiedlem Zalesie. To teren byłego poligonu, a później poligonu artyleryjskiego, adaptowany na park miejski w latach 70. XX w., w latach 90. XX w. i pierwszych latach XXI w. uległ znaczącej renaturalizacji, zagrażającej istniejącej tu infrastrukturze technicznej – jednego z dwóch zachowanych w Europie poligonów artyleryjskich do zwalczania celów jeżdżących. Poddawany niewielkim zabiegom rewitalizacyjnym od 2018 r. Na terenie Parku Leśnego prezentowane są wystawy stałe i czasowe Muzeum Historycznego w Lubinie. Od 2019 r. zlokalizowano tu Rodzinny Park Linowy.

Rodzinny Park Linowy – otwarty 23 sierpnia 2019 r. To dwie trasy o łącznej długości 260 m, dla najmłodszych – drewniana konstrukcja w kształcie krokodyla pełna różnych atrakcji. W roku 2020 r. otworzono balance park oraz interaktywną piaskownicę. Park jest samoobsługowy, o bezpieczeństwo korzystających dbają pracownicy muzeum.

Regionalne Centrum Sportowe (RCS) – to kompleks nowoczesnych obiektów sportowych znajdujących się na terenie Lubina. Należą do niego: hala widowiskowo-sportowa, stadion lekkoatletyczny, hala tenisowa, lodowisko wraz z torem do szybkiej jazdy, strzelnica sportowa, baseny kryte, zewnętrzny kompleks basenów sportowo-rekreacyjnych oraz boiska ze sztuczną nawierzchnią.

Stowarzyszenie „Lubin i okolice” – założone w lipcu 2015 r. stowarzyszenie mające za zadanie popularyzację historii Lubina oraz regionu. Swoje działania kieruje przede wszystkim na realizację projektów dedykowanych lokalnej społeczności oraz z jej udziałem.

Stowarzyszenie Sport – Art. – stowarzyszenie założone we wrześniu 2014 r. którego zadaniem jest promowanie i organizacja imprez o charakterze sportowym i artystycznym.

Literatura

Bolesta-Kukułka K., *Świat organizacji*, [w:] *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, red. nauk. A.K. Koźmiński, W. Piotrowski, PWN, Warszawa 1995, s. 13–105.

Dudczak A., *Nowa historia – Muzeum w social media*, „Rocznik Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie”, (2016), t. 2, s. 379–387.

Folga-Januszewska D., *Muzeum: fenomeny i problemy*, TAIWPN Universitas, Kraków 2015.

Folga-Januszewska D., *1000 muzeów w Polsce. Przewodnik*, BOSZ, Olszanica 2011.

Folga-Januszewska D., *Muzea w Polsce 1989–2008*, https://nimos.pl/files/articles/191/muz_50-calosc.pdf (dostęp: 21.06.2021).

Gaweł Ł., *Spółeczna odpowiedzialność organizacji kultury. Muzea w otoczeniu społecznym*, [w:] *Zarządzanie w kulturze. Teoria i praktyka*, red. nauk. A. Pluszyńska, A. Konior, Ł. Gaweł, PWN, Warszawa 2020, s. 84–87.

Góral A., Zdebska-Schmidt J., *Rozwój przemysłu kulturowego szansą dla małopolski. Analiza stopnia wdrożenia polityki rozwoju przemysłów czasu wolnego sformułowanej w „Strategii rozwoju województwa małopolskiego na lata 2007–2013”*, „Zarządzanie Publiczne. Zeszyty Naukowe Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2011, nr 13, s. 83–102.

Griffin W.R., *Podstawy zarządzania organizacjami*, PWN, Warszawa 2002.

Kąciak E., *Struktury organizacyjne*, [w:] *Zarządzanie przedsiębiorstwem. Problemy wybrane*, red. L. Habuda, Politechnika Opolska, Opole 2002.

Koźmiński A.K., Jemieliński D., *Zarządzanie od podstaw*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.

Lord G.D., Markert K., *The Manual of Strategic Planning for Cultural Organizations. A Guide for Museums, Performing Arts, Science Centers, Public Gardens, Heritage Sites, Libraries, Archives, and Zoos*, Rowman & Littlefield, Lanham 2017.

The Manual of Museum Exhibitions, ed. B. Lord, G.D. Lord, Rowman & Littlefield, Lanham 2001.

The Manual of Museum Management, ed. G.D. Lord, B. Lord, Rowman & Littlefield, Lanham 2009.

Manual of Museum Planing. Sustainable Space, Facilities, and Operations, ed. B. Lord, G.D. Lord, L. Martin, Rowman & Littlefield, Lanham 2012.

Masny A., *Lubię To!*, Muzeum Narodowe w mediach społecznościowych, Muzeum Narodowe w Kielcach, Kielce 2018.

Matassa F., *Organizacja wystaw. Podręcznik dla muzeów, bibliotek i archiwów*, TAIWPN Universitas, Kraków 2016.

Matassa F., *Zarządzanie zbiorami muzeum. Podręcznik*, TAIWPN Universitas, Kraków 2012

Między nauką a popularyzacją. Muzea i parki archeologiczne, pod red. S. Czopek, J. Górski, TAIWPN Universitas, Kraków 2016.

Murzyn-Kupisz M., *Opłaty za wstęp do muzeów i ich poziom*, [w:] M. Murzyn-Kupisz, J. Działek, *Instytucje muzealne z perspektywy ekonomii kultury*, TAIWPN Universitas, Kraków 2016, s. 157–181.

Muzeum i zmiana. Losy muzeów narracyjnych, red. P. Kowal, K. Wolska-Pabian, TAIWPN Universitas, Warszawa–Kraków 2019.

Organizacja i zarządzanie. Podstawy wiedzy menedżerskiej, pod red. M. Przybyły, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2003.

Praweńska-Skrzypek G., *Polityka kulturalna polskich samorządów. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2003.

Problemy zarządzania sferą kultury i turystyki, pod red. K. Mazurek-Łopacińskiej, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Warszawa–Wrocław 1999.

Swarowska M., *Muzea w elektronicznych mediach społecznościowych*, „Rocznik Tarnowski” 2016, nr 21, s. 163–168.

Working with young children in Museums. Weaving Theory and Practice, ed. A. Hacknett, R. Holmes, C. MacRea, Routledge Taylor & Francis Group, London–Nowy Jork 2020.

Wykaz tabel

- 1. Zmiany w zatrudnieniu w Muzeum Historycznym w Lubinie w latach 2016–2021 – s. 27.
- 2. Wielkość i struktura dochodów (w zł) Muzeum Historycznego w Lubinie w latach 2016–2021 – s. 30.
- 3. Tabela porównująca popularność stron instytucji na Facebooku – s. 49.
- 4. Atrakcyjność instytucji na podstawie analizy portalu google.pl – s. 55.

Wykaz rycin

- 1. Struktura wydatków Muzeum Historycznego w Lubinie w 2020 r. – s. 32.
- 2. Koszty stałe Muzeum Historycznego w Lubinie w 2020 r. – s. 32.

Wykaz załączników

- Załącznik nr 1
Wystawy historyczne Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe”.
- Załącznik nr 2
Wydawnictwa historyczne Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe”.
- Załącznik nr 3
Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” – Muzeum Historyczne w Lubinie wspólne wystawy historyczne (od maja 2016 do maja 2018).
- Załącznik nr 4
Inspiracje, wizyty studyjne, wolontariat i benchmarking.
- Załącznik nr 5
Wystawy czasowe Muzeum Historycznego w Lubinie – Ratusz.

Załącznik nr 6
Wystawy plenerowe Muzeum Historycznego w Lubinie – Rynek.

Załącznik nr 7
Wydawnictwa Muzeum Historycznego w Lubinie.

Załącznik nr 8
Konferencje, których organizatorem, współorganizatorem bądź partnerem było Muzeum Historyczne w Lubinie.

Załącznik nr 9
Wystawy czasowe w Parku Leśnym.

Załącznik nr 10
Opowieści z regionu miedziowego i nie tylko, czyli podcast.

Załącznik nr 11
Rozmowy i programy telewizyjne.

Załącznik nr 12
Edukacja w Muzeum Historycznym w Lubinie.

Załącznik nr 13
Frekwencyjna za lata 2018–2021.

Załącznik nr 14
Zmiany w strukturze organizacyjnej – poglądowe tablice.

Załącznik nr 15
Plan Parku Leśnego.

- Wystawa przypominająca o agresji ZSRR na Polskę 17 września 1939 r. *Sowieckie piekło*, bunkier w Parku Leśnym
- Wystawa poświęcona zimnej wojnie w latach 60. i 70. XX w., bunkier w Parku Leśnym
- Fragment wystawy *Okupacja sowiecka Polski 1939–1993*, poświęconej zbrodni wojennej, dokonanej przez NKWD w 1940 r. i jej ofiarom *Zbrodnia katyńska*, bunkier w Parku Leśnym
- Wystawa poruszająca problem deportacji ludności polskiej w głąb Związku Radzieckiego *Deportacje*, bunkier w Parku Leśnym

Wystawy historyczne Ośrodka Kultury
„Wzgórze Zamkowe”

2004

Człowiek człowiekowi (ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej)
Galeria Zamkowa

2005

Solidarność, Solidarność Walcząca (ze zbiorów własnych i Edwarda Wółtańskiego – działacza Solidarności Walczącej)
Galeria Zamkowa

2006

Miejsca represji i kaźni na terenie Dolnego Śląska i Opolszczyzny w latach 1939–1956 (ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej)
Galeria Zamkowa

Zbrodnia Lubińska '82 (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Sowieckie piekło 39–56 – ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej Oddział Poznań – pierwsza aranżacja własna
Galeria Zamkowa

2007

Zagłębie Miedziowe w latach 1956–1990 (wystawa własna)
Wzgórze Zamkowe

2008

Wielki głód na Ukrainie – ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej
Galeria Zamkowa

2009

Pieniądz wojny i kryzysu. Dzieje lokalnych środków płatniczych (wystawa własna)
Galeria Zamkowa

2010

Planeta Kołyma (wystawa ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej)
Galeria Zamkowa

Lubin 1990–2010 (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

2011

Boże młyny – krzyże i kapliczki przydrożne na pograniczu kudowsko-nachodzkiem na tropach dziedzictwa kulturowego ziemi kłodzkiej
Galeria Zamkowa

Lubin na tle Dolnego Śląska (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Lubin sprzed lat na pocztówkach (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Bezpieczne przekraczanie progu sierpniowego (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Zapomniane dni chwały Zagłębia Lubin (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Przestrzeń wystawiennicza Galerii Zamkowej należącej do Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe”

2012

Generał Stanisław Maczek i jego żołnierze (wystawa wspólnie z 11. Dywizją Pancerną z Żagania)
Galeria Zamkowa

Historia Letnich Igrzysk Olimpijskich. Olimpijczycy Zagłębia Miedziowego (wystawa własna)
Galeria Zamkowa

Historia euro (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Bezpieczne przekraczanie progu sierpniowego (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

2013

Sowieckie piekło 39–56 (wystawa własna/aranżacja własna – przestrzenna)
Galeria Zamkowa

Armia Radziecka z nami od dziecka (wystawa własna/aranżacja własna – przestrzenna)
Wzgórze Zamkowe, dziedziniec oraz Galeria Zamkowa

50 lat szkolnictwa górniczego w Lubinie (wystawa we współpracy z Technikum Górniczym)
ekspozycja plenerowa

2014

1944 (wystawa własna, aranżacja własna)
Galeria Zamkowa

Wielka Wojna 1914–1918 (wystawa własna, aranżacja własna – przestrzenna)
Galeria Zamkowa

Defil – Fabryka wspomnień (wystawa własna, aranżacja własna – przestrzenna)
Galeria Zamkowa

2015

Za wolność waszą i tylko waszą – w 75. rocznicę bitwy o Anglię (wystawa własna, aranżacja własna – przestrzenna)
Galeria Zamkowa

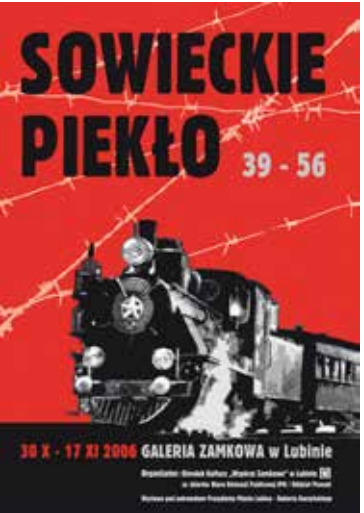
1945 (wystawa własna, aranżacja własna)
Galeria Zamkowa

Dolnośląski szklak dawnego rzemiosła – kultywowanie zapomnianych zawodów (wystawa własna, aranżacja własna – przestrzenna)
Galeria Zamkowa

Krzyż Harcerski przez lata (wystawa przygotowana przez Komendę Hufca Związku Harcerstwa Polskiego w Lubinie)
Galeria Zamkowa

XXV lat samorządu terytorialnego w Polsce – Lubin 1990–2015 (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Bezpieczne przekraczanie progu sierpniowego (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

Załącznik nr 2

Wydawnictwa historyczne Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe”

Seria wydawnicza *Zeszyty Lubińskie*:

Sierpień 80–grudzień 81: legnickie w dalekopisach, wstęp, wybór i oprac. M. Zawadka, „Zeszyty Lubińskie” nr 4, Lubin 2005.

Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” w perspektywie, pod red. B. Techmańskiej i M. Zawadki, „Zeszyty Lubińskie” nr 5, Lubin 2005.

Ligarski Sebastian, *Operacja „Podmuch”. Służba Bezpieczeństwa wobec „bombiarzy” na terenie Zagłębia Miejskiego w okresie stanu wojennego*, „Zeszyty Lubińskie” nr 10, Lubin 2007.

Klementowski Robert, *Urząd Bezpieczeństwa w Lubinie (1945–1956)*, „Zeszyty Lubińskie” nr 13, Lubin 2007.

Krzysztof Raczkowiak. *Fotografie – Lubin 31 VIII 1982*, red. J. Borkiewicz, wstęp M. Zawadka „Zeszyty Lubińskie” nr 14, Lubin 2007.

Makuch M., *Katalog monet zastępczych i żetonów monetarnych rejencji legnickiej*, „Zeszyty Lubińskie” nr 9, Lubin 2009.

Syrnyk J., *Zagadnienia ukraińskie w powiecie lubińskim*, „Zeszyty Lubińskie” nr 11, Lubin 2007.

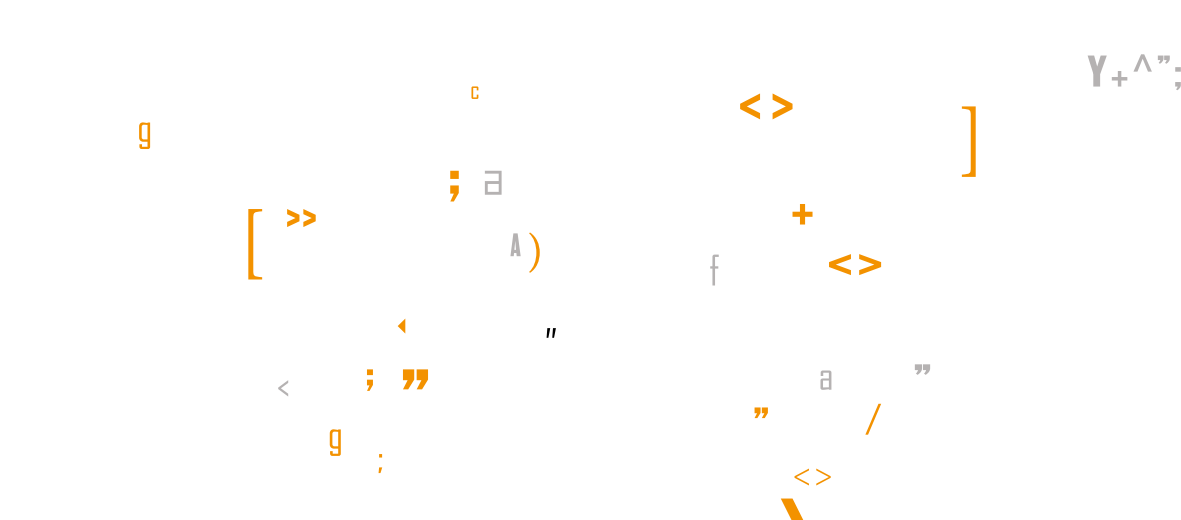
Seria wydawnicza *Zbrodnia Lubińska*:

25-lecie Zbrodni Lubińskiej, red. i teksty A. Grzebińska, Lubin 2017.

Zbrodnia Lubińska 1982. Dokumenty, t. 2: *Dochodzenie do prawdy*, cz. 1: *Bezpieczne przekraczanie progu sierpniowego*, wstęp, wybór i oprac., P. Piotrowski, M. Zawadka, Wrocław 2008.

Zbrodnia Lubińska 1982. Dokumenty, t. 2: *Dochodzenie do prawdy*, cz. 2: *Kiedy opadł gaz łzawiący*, wstęp, wybór i oprac. P. Piotrowski, M. Zawadka, Wrocław 2008.

Zbrodnia Lubińska 1982. Dokumenty, t. 2: *Dochodzenie do prawdy*, cz. 3: *W drodze do raportu*, wstęp, wybór i oprac., P. Piotrowski, M. Zawadka, Wrocław 2008.

Zbrodnia Lubińska 1982. Dokumenty, t. 2: *Dochodzenie do prawdy*, cz. 4: *Materiały Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych*, wstęp, wybór i oprac. P. Piotrowski, M., Lubin 2007.

Bezpieczne przekraczanie progu sierpniowego. Lubin 31 sierpnia 1982 r., wstęp i red., M. Zawadka, Lubin 2013.

Poza seriami:

25 lat samorządu terytorialnego w Polsce. Lubin w obrazach, red. M. Zawadka, red. tekstów D. Milka, Lubin 2016.

Lubin na tle Dolnego Śląska, zawiera zbiór dziesięciu map oraz zeszyty: M. Burak, R. Raczyński, *Zarys dziejów Lubina do 1945 roku* oraz D. Przybytek *Ziemia Lubińska na tle dziejów dawnej kartografii śląskiej*, Lubin 2016.

Katalogi wystaw:

Sowieckie piekło 39–56, tekst G. Polewczyk, red. M. Zawadka, Lubin 2006.

1939–1993, tekst P. Piotrowski, M. Zawadka, Lubin 2013.

1944, tekst i oprac. historyczne P. Piotrowski, Lubin 2014.

Wielka Wojna 1914–1918, P. Piotrowski, M. Zawadka, Lubin 2014.

Za wolność waszą i tylko waszą. 75. rocznica udziału polskich lotników w bitwie o Anglię, tekst i oprac. historyczne P. Piotrowski, Lubin 2015.

Defil. Fabryka wspomnień, A. Bończak, Lubin 2015.

1945, P. Piotrowski, M. Zawadka, Lubin 2015.

Cichociemni, M. Mazur, K. Tworek, Lubin 2016.

100. rocznica Chrztu Polski, M. Mazur, Lubin 2016.

Wielka Wojna 1914–1918, mapy T. Pulwer, tekst P. Boro- wy, R. Igielski, P. Sroka, J. Tyszkiewicz, Lubin 2018.

Załącznik nr 3

Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” –
Muzeum Historyczne w Lubinie wspólne
wystawy historyczne (od maja 2016 do maja
2018 r.)

2016

Cichociemni (wystawa własna, przestrzenna, we współ-
pracy z Muzeum Armii Krajowej)
Galeria Zamkowa

1050. rocznica Chrztu Polski (wystawa i letnie działania
warsztatowo-rekonstrukcyjne)
ekspozycja plenerowa

16. miesięcy wolności (wystawa własna)
ekspozycja plenerowa

2017

25-lecie Zbrodni Lubińskiej (wystawa własna dokumen-
tująca obchody 25. rocznicy Zbrodni Lubińskiej)
ekspozycja plenerowa

Zbrodnia Lubińska (wystawa własna)
Galeria Zamkowa

2018

Polskie banknoty XX wieku
Galeria Zamkowa

Projekt Polska 1928–2018. Moda i kino (wystawa wła-
sna)
Galeria Zamkowa

{ m u z e u m }

+

; ”

<>

;

▣ ▸

((

◀

<>

”

]

+

▣

▣ Ekspozycja czasowa prezentowana w Galerii Zamkowej, poświęcona
modzie i kostiumografii kina polskiego

Załącznik nr 4

Inspiracje, wizyty studyjne, wolontariat i benchmarking

W latach 2007–2019 przebywaliśmy w różnych muzeach, ogrodach zoologicznych, na paradach kwiatowych, festiwalach muzycznych, koncertach, czy też pokazach lotniczych lub zlotach rekonstrukcyjnych. W przeważającej mierze były to wyjazdy prywatne, niektóre o charakterze studyjnym i wolontariackim, niektóre w ramach zaproszenia innych placówek, jako goście.

Jeśli chodzi o imprezy masowe to poza koncertami gwiazd (Genesis 2007/Katowice, Red Hot Chili Peppers 2007/Katowice, AC/DC/2008 – Amsterdam, Madonna 2008/Berlin – R.E.M./Berlin Weldbuchne i wielu innych) odwiedzaliśmy także festiwale Opener 2007 – gdzie jedna osoba przez jeden dzień asystowała menagerowi sceny oraz Opener 2018, podczas którego jedna osoba pracowała przy scenie przez cały czas trwania festiwalu, a jedna kierowała ruchem przy stacji Gdynia Główna – także przez cały czas trwania festiwalu, Woodstock – zarówno w Żaganiu, jak i w Kostrzynie, a także Festiwal w Jarocinie – w tym przypadku dwa razy jako wsparcie techniczne. Sami w latach 2005–2015 organizowaliśmy Festiwal Muzyka z Oblężonego Miasta z udziałem gwiazd polskiej i europejskiej sceny rockowej, a także od 2012 do 2019 r. Dni Lubina. Ponadto mieliśmy na koncie mniej lub bardziej udane festiwale, które z wielu powodów nie były kontynuowane. Przez kilka lat niemal każdego roku odwiedzaliśmy Targi Frankfurckie (2008–2017) podczas trwania targów muzycznych MusicMesse oraz targów związanych z szeroko pojętą techniką sceniczną ProLight Sound. Przy okazji targów braliśmy udział jako widzowie w meczach piłkarskich Eintrachtu Frankfurt i piłki ręcznej (Rhein Neckar Lowen). Na meczach piłkarskich, rugby, futbolu amerykańskiego oraz na zawodach z cyklu Grand Prix na żużlu przebywaliśmy wielokrotnie, najczęściej czując, że niewiele da nam się przenieść z atmosfery, w przeciwieństwie do wielu zastosowań techniczno-organizacyjnych.

Wspierając lokalne stowarzyszenia w organizacji zawodów badmintonowych promujących miasto oraz muzeum, odwiedziliśmy kilka znaczących zawodów, począwszy od Kopenhagi, poprzez Birmingham, Louven, a skończywszy na Ankarze i jako wsparcie organizacyjne Mistrzostw Europy Juniorów w Tallinie w 2019 r. Każdorazowo taki wyjazd wzbogacany był o zwiedzanie muzeów, ogrodów i parków oraz aktywne uczestnictwo w częściach eventowych tych imprez.

Niewątpliwie uczestnictwo, wolontariat, czy praca przy w/w wydarzeniach spowodowała takie, a nie inne nawiązki organizacyjne wypracowane np. we współdziałaniu z Europejską Federacją Badmintona, czy stacją Canal Plus lub TVP Sport. Zaowocowało to opracowaniem własnych procedur organizacyjnych i znakomitą współpracą z lokalną stacją TV Regionalna.

Innym rodzajem imprez masowych przez nas organizowanych był Lubiński Festiwal Piwa, który po pierwszej nieudanej edycji został włączony jako wydarzenie towarzyszące Lubińskiemu Festiwalowi Kwiatów i Roślin. Imprezy te organizowane były w pierwszych trzech dniach maja, będąc częścią obchodów majowego święta i poza zakresem swojej działalności były one znakomitą pomocą budżetu Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” a później Muzeum Historycznego jako dochód własny. Jednocześnie przedsięwzięcia te umożliwiały promocję działań edukacyjnych instytucji oraz wzmacniały ich zdolności organizacyjne. Oczywiście i tu korzystaliśmy z wiedzy zewnętrznej. Odwiedziliśmy kilka festiwali piwa (Gdańsk, Praga, Monachium, Antwerpia), kilka znaczących browarów i ich muzea (La Chouffe, Chimay, La Trappe, Heineken, Tychy). Nie bez znaczenia była także fascynacja kilku osób działalnością browarniczą i modą jaka zapanowała w Polsce po 2010 r. na ten rodzaj trunku. Inspiracji do Festiwalu Kwiatów szukaliśmy podczas targów w Berlinie (2013, 2014) oraz Essen (2014), a także podczas kilku wizyt w ogrodzie Keukenhof w Holandii, tutaj w 2016 r. pracownicy w ramach wolontariatu uczestniczyli przez pięć dni w przygotowaniu parady kwiatowej. Ukoronowaniem szukania źródeł inspiracji dla tego rodzaju działalności były dwie wizyty w ogrodach królewskich Chelsea (2016, 2019) oraz w kilku ogrodach kwiatowych w Wielkiej Brytanii w 2015, 2018 i 2019 r. Ponadto wiele osób odwiedzało różne imprezy targowe i festiwale kwiatów w Polsce. W efekcie zaowocowało to organizowaniem takich wydarzeń w Lubinie, na które każdego roku przychodziło od 8 do 22 tys. osób.

- Douglas A-26 Invader, Utah Beach Landing Museum, 2019 r.
- Rekonstrukcja historyczna w Imperial Word Museum Daxford we wrześniu 2019 r.
- Zdjęcie wykonane podczas uroczystych obchodów 75. rocznicy lądowania aliantów w Normandii w czerwcu 2019 r.

Systematyczne i przemysłane wizyty w muzeach rozpoczęły się w 2010 r. Początkowo interesowały nas muzea techniki oraz militarne/wojskowe. Lista odwiedzonych placówek jest trudna do odtworzenia. Wiele z nich było wspaniałych, wiele inspirujących, wiele (większość) przytłoczyło nas swoją kolekcją, wyglądem, obsługą, po prostu wszystkim. Właściwie w pewnym okresie można było uznać, że nam się nie uda. W późniejszym okresie pora przyszła na muzea dokumentujące rozwój gospodarczy oraz muzea militarne w sensie gromadzenia sprzętu, które ustąpiły miejsca placówkom pól bitewnych (Verdun, Somma, Przemyśl, Normandia, Arnhem, Bastogne) oraz udziałem w rekonstrukcjach historycznych, czy to z okazji 75. rocznicy bitwy o Anglię (Imperial War Museum Duxford 2015, RIAT 2015), 100-lecia rozpoczęcia Wielkiej Wojny (Verdun 2014, IMW 2014, RIAT 2014), 100-lecia zakończenia Wielkiej Wojny (RIAT 2018,) a także z okazji 70. i 75. rocznicy operacji Market Garden (Arnhem 2014, 2019). Szczególnym wydarzeniem w jakim uczestniczyliśmy były obchody 75-lecia lądowania w Normandii. Braliśmy udział w obchodach zarówno po stronie angielskiej w IMW Duxford, jak i w oficjalnych oraz nieoficjalnych obchodach 5 czerwca 2019 r. w Portsmouth, by przenieść się 6 czerwca do Caen i do 10 czerwca uczestniczyć tam w obchodach, szlakiem 101. Dywizji Powietrznodesantowej (Kompania Braci), 82. Dywizji Powietrznodesantowej (Najdłuższy dzień), czy też na plażach Omaha i Utah (Najdłuższy dzień i Szeregowiec Ryan). Obserwacje, zakupy odzieży rekonstrukcyjnej, a także uczestnictwo w wielu warsztatach i działaniach podczas dwóch edycji (2017, 2019) największej w Europie imprezy rekonstrukcyjnej „War and Peace” pomogły nam znacznie w postrzeganiu grup rekonstrukcyjnych. Warto tutaj wspomnieć, że w 2017 r. wspierające nas stowarzyszenie przebywało tam ze stoiskiem sprzedażowo-promocyjnym. Podobnie było podczas największego w Europie Air Show w Fairford (Royal International Air Tattoo), gdzie byliśmy promowani w latach 2017–2019.

Gdybyśmy mieli wskazać placówkę która miała największy wpływ na naszą działalność to postawilibyśmy na Zundersee Museum. Pierwszy raz odwiedziliśmy je w 2011 r. i później jeszcze kilkakrotnie. To tu narodził się pomysł cywilnej grupy rekonstrukcyjnej, akcentu na plenerowe warsztaty, wydawania pisma o charakterze historyczno-lokalnym, co cały czas przed nami oraz wydawania „Rocznika Muzealnego”, z którego to wydawnictwa jesteśmy bardzo dumni.

Załącznik nr 5

Wystawy czasowe Muzeum Historycznego
w Lubinie – Ratusz

2018

Polska 1918–2018
1 stycznia–31 grudnia
sala konferencyjna

Kossak – Jankowski – Kossak
4–20 kwietnia
hol

Skryptorium Mikołaja Pruzy – Kodeks lubiński
17 maja–27 lipca
piwnica

Spacer po przedwojennym Lubinie
17 maja–27 lipca
piwnica

Licencja na sztukę. Regionalne zderzenia estetyczne
5–21 października
Galeria Ratuszowa

„Duch miasta”, Pavel Hlavaty
26 października–2 grudnia
Galeria Ratuszowa

*Promocje 2018. 28. Ogólnopolski Przegląd Malarstwa
Młodych*
5–30 grudnia
Galeria Ratuszowa

2019

Minione dekady. Polski plakat filmowy
18 stycznia–24 lutego
Galeria Ratuszowa

Samarytanie z Markowej
19–31 marca
Galeria Ratuszowa

Graficzne wędrówki
12 kwietnia–11 maja
Galeria Ratuszowa

Ziemie polskie pod zaborami i Wielka Wojna
17 maja–16 czerwca
Galeria Ratuszowa

Dolny Śląsk w XVIII wieku
1–28 lipca
Galeria Ratuszowa

Barwy
5–25 sierpnia
Galeria Ratuszowa

*Nasze cechy i przywary – rysunki satyryczne Andrzeja
Mleczki*
11 października–10 listopada
Galeria Ratuszowa

*Atrakcyjna Polska. Historyczny plakat turystyczny i rekla-
mowy*
21 listopada–31 grudnia
Galeria Ratuszowa

2020

Pejzaże patriotyczne/Stanisław Ostoja-Chrostowski
ilustracje/drzeworyty
6–31 maja
Galeria Ratuszowa

Szkice historyczne/ilustracje/Szymon Kobyliński
10 kwietnia–27 lipca
Galeria Ratuszowa

Bitwa Warszawska. Stulecie zwycięstwa
14 sierpnia–20 września
Galeria Ratuszowa

Wojna polsko-bolszewicka. Plakat propagandowy
14–31 sierpnia
piwnica

Lubię w Lubinie
7 października–30 listopada
Galeria Ratuszowa

Pieśni – wystawa ilustracji Joanny Fuczko
23 grudnia–14 lutego
Galeria Ratuszowa

{ m u z e u m }

>> }

{ A) <> +]

{

”
Y+^”;

”

2021

Franciszka Starowiejskiego „Interpretacje”
12 marca–11 kwietnia
Galeria Ratuszowa

Dolnośląskie rezydencje w drugiej połowie XIX wieku
5 czerwca–4 lipca
Galeria Ratuszowa

Lata 70, lata 80. Afisze i plakaty z lat 70. i 80. XX wieku
9 lipca–10 sierpnia
Galeria Ratuszowa

*Ziemia lubińska. Dzieje regionu od XVIII wieku do okresu
dwudziestolecia międzywojennego*
11 września–10 października
Galeria Ratuszowa

Ornamenty gotyckie
26 października–28 listopada
Galeria Ratuszowa

*„Industrial ART.” – rysunek, malarstwo. Krzysztof Kułacz
Karpiński*
9–31 grudnia
Galeria Ratuszowa

Wystawa *Dzieła malarzy polskich z pierwszej połowy XX w.*, piwnica ratuszowa

” a ”
/

┌ ┐
└ ┘

Załącznik nr 6

Wystawy plenerowe Muzeum Historycznego w Lubinie – Rynek

2018

Po nici światła..., część II
26 lutego–11 marca

Drogi ku Niepodległości
8 kwietnia–31 września

Weterani Niepodległości 1918–2018
24 kwietnia–11 maja

Miasto Lubin w latach 70. XX wieku
4 września–31 października

2019

Kwiaty Holandii
5 kwietnia–15 maja

Sport 1918–2018
14 czerwca–19 sierpnia

150 lat kolei w Lubinie
10 września–15 października

2020

Bilkyrkogården Kyrkö Mosse – cmentarzysko samochodów w południowej Szwecji/Jakub Faferek
8 maja–21 czerwca

Park Leśny zaprasza. Lubin 2020
Tomasz Folta oraz Konrad Dąbkiewicz i Magdalena Chabasińska
21 lipca–24 sierpnia

Bitwa Warszawska
25 sierpnia–28 września

2021

Kwiaty zbierane w holenderskim ogrodzie Keukenhof
1 maja–31 lipca

Droga św. Jakuba – Camino de Santiago
2 października–31 października

- Ekspozycja czasowa poświęcona bohaterom polskiego podziemia niepodległościowego *Po nici światła... część II*
- Plansze ekspozycji czasowej *Bilkyrkogården Kyrkö Mosse* w południowej Szwecji – cmentarzysko samochodów

Wydawnictwa Muzeum Historycznego w Lubinie

Kalendarz Polska 1918–2018, w ramach programu *Projekt Polska 1918–2018*, oprac. graficzne K. Tworek, 2018.

A jednak kolej! [t. 1]: *Historyczne i współczesne uwarunkowania rozwoju transportu*, red. T. Przerwa D. Keller, B. Kruk, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019.

Światy Równoległe II – katalog wystawy, teksty I. Polit, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019.

Sport w Lubinie, teksty, oprac., red. J. Karlińska, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019.

„Rocznik Muzealny” 2018, red. A. Grzelińska, J. Karlińska, E. Polewczyk, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2020.

Gospodarczy bilans otwarcia polskiej niepodległości w 1918 roku, red. T. Głowiński, M. Zawadka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019.

Spółeczny bilans otwarcia polskiej niepodległości w 1918 roku, red. T. Głowiński, M. Zawadka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019.

Zbrodnia Lubińska w komiksach, E. Baran, D. Czekaj, A. Frankiewicz, K. Kolanowska, K. Koszowska, J. Kwiatkowska S. Małgorzata, H. Sieradzka, M. Sieradzka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2019.

Szura Zbigniew, *Autobiografia bez patosu*, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2020.

Lubin 1960. Obraz miasta w świetle dokumentów i prasy, wybór, wstęp, red. i oprac. P. Sroka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski, Lubin–Opole 2020.

A jednak kolej! [t. 2]: *Kolej wobec kryzysów*, red. T. Przerwa, D. Keller, B. Kruk, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski, Lubin–Opole 2020.

Postacie i instytucje. Gospodarcze i społeczne znaczenie edukacji na ziemiach polskich przed 1939 rokiem, red. K. Popiński, S. Straszak-Chandohy, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Wrocław–Lubin 2020.

Ewolucje systemu. Gospodarcze i społeczne znaczenie edukacji w czasach Polski Ludowej i współcześnie, red. R. Klementowski, K. Popiński, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Wrocław–Lubin 2020.

Kruk Bartosz, *Kolej na Dolnym Śląsku w latach 1945–1949. Odbudowa i funkcjonowanie w cieniu militaryzacji*, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Wrocław–Lubin 2020.

Polska w nowej rzeczywistości. Rok 1945 z perspektywy gospodarczej i społecznej, red. R. Klementowski, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Wrocław–Lubin 2020.

Na gruzach starego świata. Rok 1945 z perspektywy gospodarczej i społecznej, red. T. Głowiński, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Wrocław–Lubin 2020.

Lubin w obrazach. 30 lat samorządu terytorialnego, red. J. Karlińska, M. Zawadka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2020.

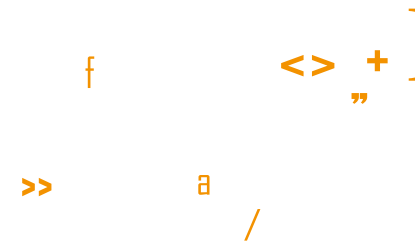
„Rocznik Muzealny” 2019, red. J. Karlińska, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2020.

Grzelińska Agata, *To było jak lądowanie na Księżycu. Wspomnienia lubińskich samorządowców z pierwszej kadencji 1990–1994*, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2020.

Działalność muzeum na kartach kalendarza, kalendarz ścienny, oprac. graficzne J. Świerad, 2021.

„Rocznik Muzealny” 2020, red. J. Karlińska, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2021.

Żądamy pracy dla naszych ojców! Strajki, protesty i bunt od epoki nowożytnej po połowę XX wieku – perspektywa gospodarcza i społeczna, red. T. Głowiński, M. Zawadka, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Pamięci Narodowej Oddział Wrocław, Wrocław–Lubin 2021.

Tej walki nie możemy przegrać! Strajki, protesty i bunt w II. połowie XX i XXI wieku – perspektywa gospodarcza i społeczna, red. K. Dworaczek, Gajt Wydawnictwo, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Pamięci Narodowej Oddział Wrocław, Wrocław–Lubin 2021.

Bieruta P, *Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie. Historia – działalność*, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2021.

Klementowski R., *Utrwalacze władzy ludowej. Kadry powiatowego aparatu bezpieczeństwa w Lubinie w latach 1945–1975*, Muzeum Historyczne w Lubinie, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu, Warszawa–Wrocław–Lubin 2021.

W przygotowaniu

Lubin 1945. Obraz miasta w polskiej dokumentacji urzędowej, wybór, wstęp, red. i oprac. M. Surowiec, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski w Opolu, Lubin–Opole 2022.

Lubin 1959, wybór, wstęp, red i oprac. P. Sroka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski w Opolu, Lubin–Opole 2022.

Lubin 1980, wybór, wstęp, red. i oprac. M. Zawadka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski w Opolu, Lubin–Opole 2023.

Lubin 1981, wybór, wstęp, red. i oprac. M. Zawadka, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski w Opolu, Lubin–Opole 2023.

Lubin 1990, wybór, wstęp, red. i oprac. D. Milka, R. Raczkiński, Muzeum Historyczne w Lubinie, Instytut Śląski w Opolu, Lubin–Opole 2023.

Kalendarium Wielkiej Wojny 1914–1918, t. 1, pod red. M. Zawadki, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2022.

Opowieści o Wielkiej Wojnie – eseje, t. 1, teksty J. Tyszkiewicz, Muzeum Historyczne w Lubinie, Lubin 2022.

Załącznik nr 8

Konferencje, których organizatorem, współorganizatorem bądź partnerem było Muzeum Historyczne w Lubinie

Lubin na szlaku dolnośląskich zamków i pałaców – konferencja promująca region
28 października 2016 r.
Muzeum jako partner Stowarzyszenia „Lubin i okolice”

Muzeum – wiedza i wyobrażenia
24–25 maja 2017 r.
współorganizatorzy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe”, Stowarzyszenie „Lubin i okolice”

Lubin na szlaku dolnośląskich zabytków – konferencja promująca region
21 grudnia 2017 r.
Muzeum jako partner Stowarzyszenia „Lubin i okolice”

Społeczno-gospodarczy bilans otwarcia polskiej niepodległości w 1918 roku
18–20 maja 2018 r.
współorganizatorzy: Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Instytut Śląski w Opolu

A jednak kolej! Historyczne i współczesne uwarunkowania rozwoju transportu
19–20 września 2018 r.
współorganizatorzy: Uniwersytet Wrocławski, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu

Lubin na szlaku dolnośląskich budynków sakralnych
30 listopada 2018 r.
Muzeum jako partner Stowarzyszenia „Lubin i okolice”

A jednak kolej! II: Kolej wobec kryzysów
18–19 września 2019 r.
współorganizatorzy: Uniwersytet Wrocławski, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu, Muzeum Śląskie w Katowicach

Zapomniana Wielka Wojna 1914–1918
12 września 2020 r.
współorganizator: Grupa Rekonstrukcyjna GRH Kreuz 1914

Solidarność w Zagłębiu Miedziowym z perspektywy 40-lecia
29 września 2020 r.
Muzeum jako partner Kancelarii Sejmu RP oraz Instytutu Pamięci Narodowej

A jednak kolej! III: Transport w czasie wojennego i powojennego przełomu 1944–1946
17 listopada 2020 r. (spotkanie odbyło się online)
współorganizatorzy: Uniwersytet Wrocławski, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu, Muzeum w Chorzowie

A jednak kolej! IV: Kolej wobec granicy. Kolej jako miejsce graniczne
16–17 listopada 2021 r.
współorganizatorzy: Muzeum w Chorzowie, Muzeum Hutnictwa w Chorzowie, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu, Uniwersytet Wrocławski, Instytut Śląski, Muzeum Historyczne w Lubinie

Załącznik nr 9

Wystawy czasowe w Parku Leśnym

Wystawy w bunkrach:

2019

1945

Okupacja sowiecka

Zimna wojna

Wrzesień '39

2020

Sowieckie piekło

Deportacje

Zbrodnia katyńska

Okupacja sowiecka lata 40. i 50.

Okupacja sowiecka lata 60. i 70.

2021

Katyń 1940

Zbrodniarze. Oręż propagandy na znaczkach pocztowych

Północna Grupa Wojsk Armii Radzieckiej

□ Zespół pracujących przy wystawach

Wystawy w plenerze:

2019

Trzech Generatów: Anders, Maczek, Sosabowski – wystawa wielkoformatowa

2020

W obcych mundurach. Polacy – jeńcy I wojny światowej – wystawa planszowa ze zbiorów Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach

Bitwa o Anglię – Za wolność waszą i tylko waszą – wystawa czasowa

100. rocznica obrony Europy przed komunizmem – wystawa wielkoformatowa i wystawa planszowa

Dolnośląski szlak dawnego rzemiosła – kultywowanie zapomnianych zawodów – wystawa planszowa

Flagi i tablice edukacyjne oraz tabliczki na tawkach

Polskie Siły Powietrzne na Zachodzie 1940–1946

Bohaterowie wojny polsko-bolszewickiej

2021

1000. rocznica koronacji na króla Polski Bolesława Chrobrego – wystawa wielkoformatowa i planszowa

Kwiaty polskie na znaczkach pocztowych. Kwiaty na znaczkach pocztowych. Lubieńskie Festiwale Kwiatów i Roślin – wystawa planszowa

Bajki, baśnie i legendy na znaczkach pocztowych i w książce – wystawa planszowa

Ptaki na Dolnym Śląsku – wystawa planszowa

Za wolność waszą i tylko waszą. Polacy w Afryce i na Morzu Śródziemnym 1940–1944 – wystawa czasowa

Flagi i tablice edukacyjne oraz tabliczki na tawkach

Bohaterowie powstań śląskich

□ Plansza ekspozycji czasowej 100. rocznica obrony Europy przed komunizmem

□ Plansze ekspozycji czasowej Bajki, baśnie i legendy na znaczkach pocztowych i w książce

Załącznik nr 10

Opowieści z regionu miedziowego i nie tylko, czyli podcast

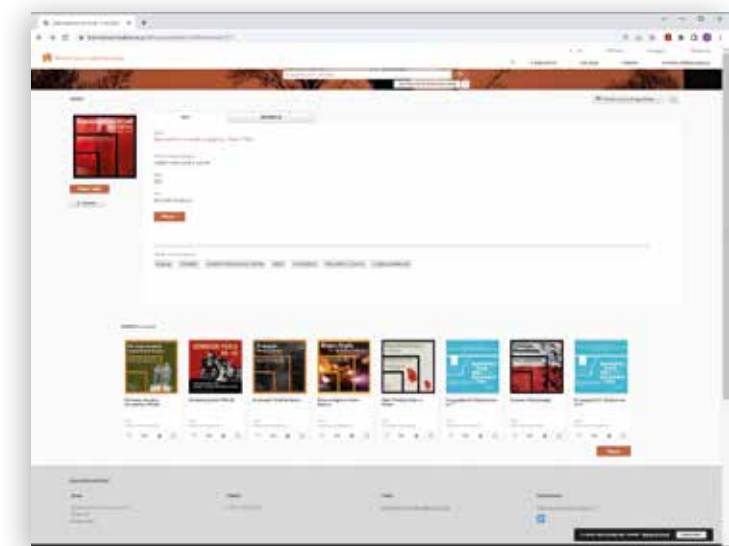
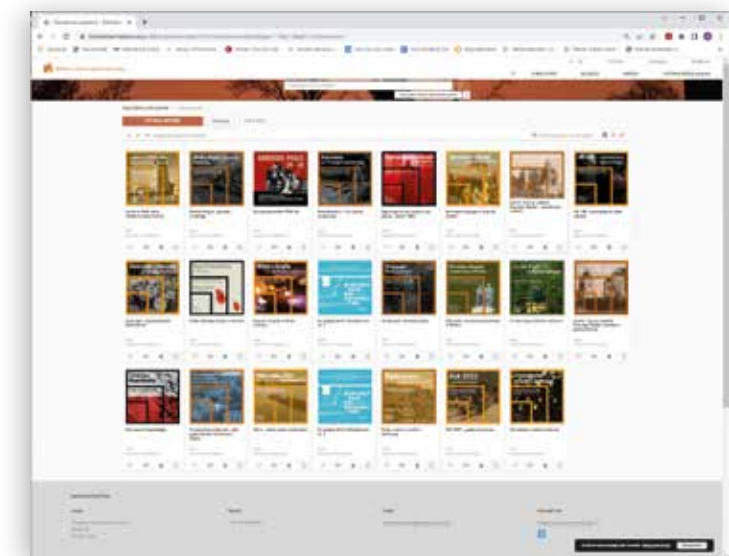
2020

1. Bitwa o Anglię w Parku Leśnym
2. Europejskie Dni dziedzictwa – cz. 1
3. Europejskie Dni Dziedzictwa – cz. 2
4. Fenomen Niepodległej
5. Co się kryje w Parku Leśnym?
6. Odra – rzeka wielu możliwości
7. Ruda uranu w domowej kuchni
8. Sowieckie piekło 39–40
9. Ślady Wielkiej Wojny w Polsce
10. Turystyczne eldorado, czyli wypoczynek na Dolnym Śląsku
11. UB i SB niewidzialna ręka
12. Zamki, dwory i pałace Dolnego Śląska: Zamek w Jędrzychowie
13. Zaproszeni na strzał w tył głowy – Katyń 1940
14. Zwyczaje i obyczaje Ziem Zachodnich
15. Górnicze tradycje w krainie miedzi

2021

16. Lubin w 1960 roku – metamorfoza miasta
17. Pół wieku okupacji sowieckiej w Polsce
18. Rola kobiet w I i II wojnie światowej
19. Wielka Wojna – geneza, przebieg
20. W okopach Wielkiej Wojny
21. Zamki, dwory i pałace Dolnego Śląska: rezydencje Lubina

[(v < ^ + q / f ;
c " R

Rozmowy i programy telewizyjne

Rozmowy historyczne:

Cykl: *Rozmowy historyczne*

Część I – Rozmowa dr. Marka Zawadki z prof. dr. hab. Wojciechem Morawskim o przemianach gospodarczych w Polsce w latach 1918–2018 (YouTube Telewizji Regionalnej i TV Regionalna 2018).

Część II – Rozmowa dr. Marka Zawadki z prof. dr. hab. Cecylią Leszczyńską o finansach państwa polskiego w latach 1918–1939 (YouTube Telewizji Regionalnej i TV Regionalna 2018).

Część III – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Danielem Koresiem o rozwoju techniki wojskowej i uzbrojenia w Wojsku Polskim w okresie międzywojennym (YouTube Telewizji Regionalnej i TV Regionalna 2018).

Część IV – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Dariuszem Przybytkiem (YouTube Telewizji Regionalnej i TV Regionalna 2018).

Część V – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Danielem Koresiem (IPN) o Bitwie Warszawskiej 1920 (2020).

Część VI – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Danielem Koresiem (IPN) o Bitwie o Anglię w 80. rocznicę (2020).

Cykl: *Okupacja sowiecka 1939–1993*

Część I – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. hab., prof. UW r Tomaszem Głowińskim – Agresja sowiecka 1939 r.

Część II – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. hab., prof. UW r Tomaszem Głowińskim – Terror sowiecki na ziemiach okupowanych 1939–1941 oraz deportacje syberyjskie 1940–1941 r.

Część III – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. hab., prof. UW r Tomaszem Głowińskim – Katyń 1940.

Część IV – Rozmowa dr. Marka Zawadki z prof. dr. hab. Grzegorzem Hryciukiem – Front wschodni 1945 i wojska Armii Czerwonej w latach 1945–1949 na terenach Europy Wschodniej.

Część V – Rozmowa dr. Marka Zawadki z prof. dr. hab. Grzegorzem Hryciukiem – Demontaże i grabieże na terenach Europy Wschodniej.

Część VI – Rozmowa dr. Marka Zawadki z prof. dr. hab. Grzegorzem Hryciukiem – Wojska sowieckie w Europie Południowej w latach 1945–1956.

Cykl: *Polacy w Afryce i na Morzu Śródziemnym 1940–1944*

Część I – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. hab., prof. UW r Tomaszem Głowińskim – Dlaczego wojna na Morzu Śródziemnym?

Część II – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. hab., prof. UW r Tomaszem Głowińskim – Niemieckie zainteresowanie basenem Morza Śródziemnego.

Część III – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. hab., prof. UW r Tomaszem Głowińskim – Polityczne i wojskowe aspekty działalności współpracy aliantów. Od operacji Torch do lądowania we Włoszech.

Część IV – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Danielem Koresiem (IPN) – Działania wojenne na Morzu Śródziemnym.

Część V – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Danielem Koresiem (IPN) – Afrika Korps.

Część VI – Rozmowa dr. Marka Zawadki z dr. Danielem Koresiem (IPN) – Brygada Strzelców Karpackich.

Część VII – Rozmowa dr. Marka Zawadki z Wojciechem Holickim (Muzeum Historyczne w Lubinie) – Polskie okręty na Morzu Śródziemnym 1939–1945.

Część VIII – Rozmowa dr. Marka Zawadki z Wojciechem Holickim (Muzeum Historyczne w Lubinie) – Polskie okręty podwodne na Morzu Śródziemnym 1939–1945.

Cykl: *Powstania śląskie*

Część I – Rozmowa na temat Śląska, jego odrębności i źródeł powstań śląskich. Program uzupełniający obchody 100-lecia powstań śląskich (1919–1920–1921). Występują: dr Marek Zawadka (Muzeum Historyczne w Lubinie), Tomasz Zajac (historyk regionalista, bloger – Matka Stulecia).

Część II – Rozmowa o dwóch pierwszych powstaniach śląskich oraz źródle III powstania. Występują: dr Marek Zawadka (Muzeum Historyczne w Lubinie), Tomasz Zajac (historyk regionalista, bloger – Matka Stulecia).

Część III – (wspólnie z profilem YouTube i Facebooka Matka Stulecia) Podróż po miejscach związanych z III powstaniem śląskim. Występuje: Tomasz Zajac (historyk regionalista, bloger – Matka Stulecia).

Część IV – (wspólnie z profilem YouTube i Facebooka Matka Stulecia) Podróż po miejscach związanych z III powstaniem śląskim. Występuje: Tomasz Zajac (historyk regionalista, bloger – Matka Stulecia).

Część V – (wspólnie z profilem YouTube i Facebooka Matka Stulecia) Podróż po miejscach związanych z III powstaniem śląskim. Występuje: Tomasz Zajac (historyk regionalista, bloger – Matka Stulecia).

Część VI – Powstania śląskie i co dalej? Występują: dr Marek Zawadka (Muzeum Historyczne w Lubinie), Tomasz Zajac (historyk regionalista, bloger – Matka Stulecia).

Załącznik nr 12

Edukacja w Muzeum Historycznym w Lubinie

2018

Projekt Polska 1918–2018

Stałe cykle edukacyjne:

- *Muzealne lekcje historii* dla klas IV–VIII szkół podstawowych oraz średnich (2238)
- *Muzealna Akademia Młodego Artysty* – zajęcia warsztatowe dla dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie klas I–III szkół podstawowych (2666)
- dla osób dorosłych sekcja rzemieślnicza w ramach Uniwersytetu Senioralnego (296)

Okazjonalne akcje warsztatowe:

- Akcja ferie (186)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas Jarmarku Wielkanocnego (122)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas I Lubińskiego Zjazdu Motocykli (86)
- Strefa dziecka oraz warsztaty dla osób dorosłych podczas VII Lubińskiego Festiwalu Kwiatów i Roślin (329)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas Nocy Muzeów (182)
- Baśniowy Dzień Dziecka (135)
- Strefa dziecka podczas Festiwalu Food Truck'ów (96)
- Wakacje w muzeum (132)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas II Lotnego Festiwalu Piwa (64)
- Strefa dziecka podczas Święta Chleba (60)
- Akcja edukacyjna *Warsztaty z historią i duszą w Parku Leśnym* (340)
- Strefa dziecka podczas I Lubińskiego Zlotu Pojazdów Zabytkowych (90)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas wrześniowej edycji Nocy Muzeów (112)

- Strefa dziecka podczas obchodów Dnia Niepodległości (48)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego (95)

2019

Stałe formy edukacyjne:

- *Muzealna Akademia Młodego Artysty* – zajęcia warsztatowe dla dzieci (1123)
- *Muzealne lekcje historii* (129)
- *Uniwersytet Senioralny* (324)
- *Środa jest foto* – warsztaty fotograficzne (360)
- *Rytmy – warsztaty aktywności twórczej* (312)

Okazjonalne akcje warsztatowe:

- Akcja ferie (240)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas Jarmarku Wielkanocnego (85)
- Wakacje w muzeum (98)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas Nocy Muzeów (560)
- Baśniowy Dzień Dziecka (190)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas VIII Lubińskiego Festiwalu Kwiatów i Roślin (320)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas II Lotnego Festiwalu Piwa (62)
- Strefa dziecka podczas Święta Chleba (60)
- Akcja edukacyjna *Warsztaty z historią i duszą w Parku Leśnym* (420)
- Strefa dziecka podczas II Lubińskiego Zlotu Pojazdów Zabytkowych (112)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas wrześniowej edycji Nocy Muzeów (357)

- Strefa dziecka podczas obchodów Dnia Niepodległości (90)
- Akcja edukacyjna *Karta do Betlejem* (189)
- Strefa rodzinnych warsztatów podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego (238)

2020

Stałe formy edukacyjne:

- *Muzealna Akademia Młodego Artysty* – zajęcia warsztatowe dla dzieci (164)
- *Akademia muzealna* (89)
- *Uniwersytet Senioralny* (162)
- *Środa jest foto* – warsztaty fotograficzne (246, w tym 240 online)
- *Warsztaty aktywności twórczej* – warsztaty online (2486 wyświetleń)
- *Rytmy* – warsztaty online (845 wyświetleń)

Okazjonalne akcje warsztatowe:

- Akcja ferie (412)
- Strefa warsztatowa podczas Nocy Muzeów (350)
- Słowiańska osada podczas Europejskich Dni Dziedzictwa (530)

2021

Stałe formy edukacyjne:

- *Uniwersytet Senioralny* (650)
- *Środa jest foto* – warsztaty fotograficzne (315, w tym 210 online)
- *Ferie online w Muzeum Historycznym* – warsztaty online (2478 wyświetleń)

Okazjonalne akcje warsztatowe:

- Strefa warsztatowa podczas Lubińskiego Festiwalu Kwiatów i Roślin (145)
- *Słowiański Dzień Dziecka* (7600)
- *Wakacje w muzeum – edukacja i zabawa* (90)
- *Wakacje w Parku Leśnym – edukacja i zabawa* (112)
- *Warsztaty z historią i duszą w Parku Leśnym* (280)
- *Gród słowiański podczas Europejskich Dni Dziedzictwa* (346)
- *Akademia śmiałych odkrywców* (120)

Edukatorzy i graficzki Muzeum Historycznego w Lubinie

Załącznik nr 13

Frekwencja za lata 2018–2021

2018

Ratusz (wystawy stałe i czasowe)
(od 17 maja do 31 grudnia)

widzowie indywidualni – 3401

zwiedzanie grupowe – 1658

łącznie: 5059

2019

Ratusz (wystawy stałe i czasowe)

widzowie indywidualni – 2430

zwiedzanie grupowe – 754

łącznie: 3184

Rodzinny Park Linowy
(od 23 sierpnia do 31 października)

48 232 osób

2020

Ratusz (wystawy stałe i czasowe)

widzowie indywidualni – 894

zwiedzanie grupowe – 233

łącznie: 1127

Park Leśny (wystawy stałe i czasowe)

widzowie indywidualni – 126 054

zwiedzanie grupowe – 845

łącznie: 126 899

Wielka Wojna – 45 346 (od 29 czerwca do końca października)

Okupacja sowiecka Polski 1939–1993 – 41 967 (od 29 czerwca do końca października)

Bitwa o Anglię – 38 576 (od 30 czerwca do końca października)

Rodzinny Park Linowy – 127 860 (od 26 maja do końca października)

2021

Ratusz (wystawy stałe i czasowe)

widzowie indywidualni – 7121

zwiedzanie grupowe – 2370

łącznie: 9491

Park Leśny (wystawy stałe i czasowe)
(od maja do 15 października)

widzowie indywidualni – 954

zwiedzanie grupowe – 1656

łącznie: 2610

Wielka Wojna – 50 204 (od maja do 15 listopada)

Okupacja sowiecka Polski 1939–1993 – 39 600 (od maja do 15 listopada)

Polacy w Afryce i na Morzu Śródziemnym 1940–1944 – 37 237 (od 25 czerwca do 15 listopada)

Rodzinny Park Linowy – 293 588 (od kwietnia do 15 listopada)

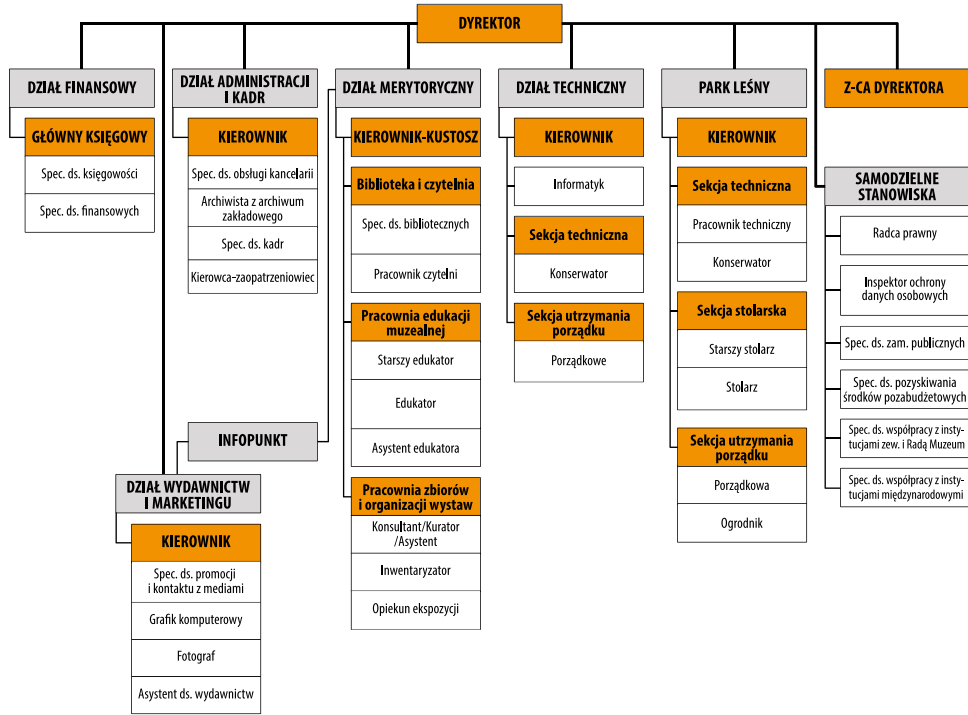

Teren Rodzinnego Parku Linowego z fragmentem placu zabaw w Parku Leśnym – widok z drona

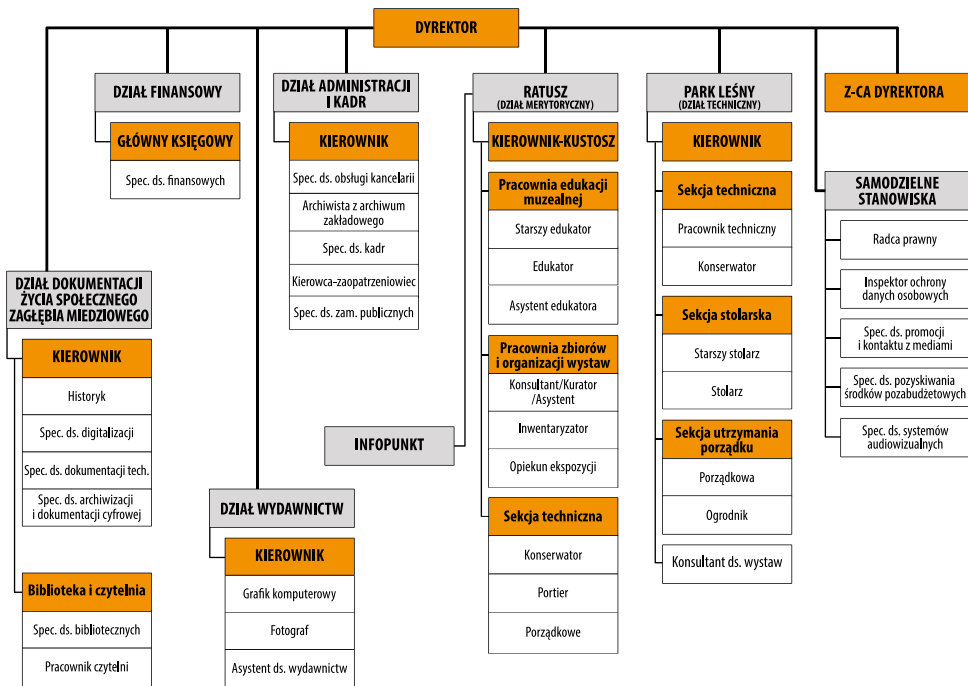
Struktura

Załącznik nr 14

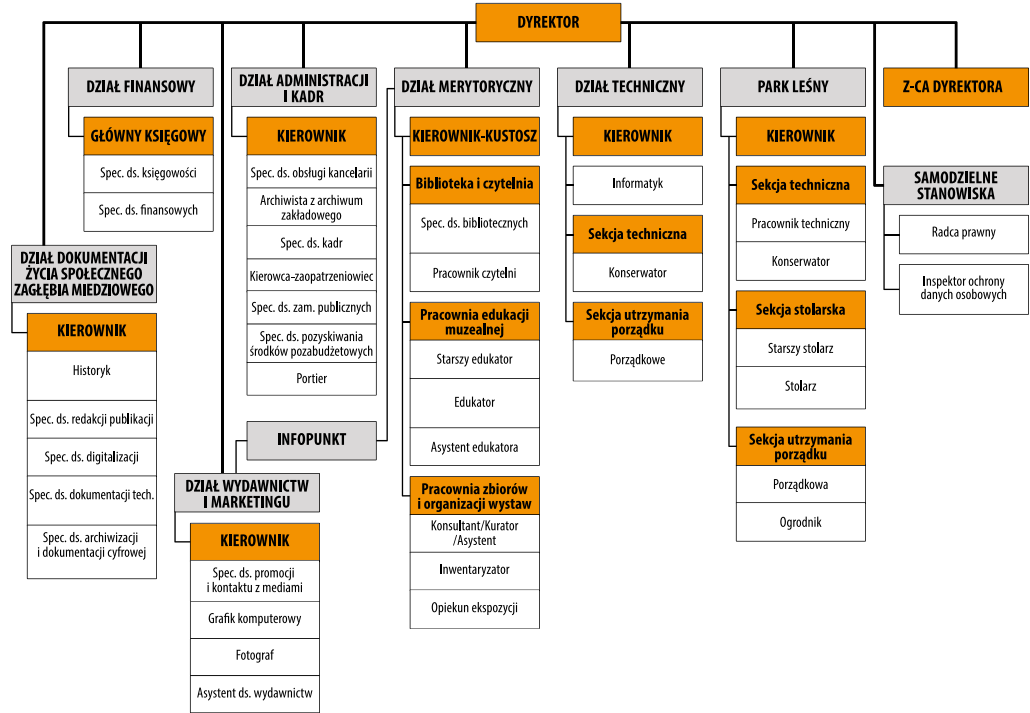
SCHEMAT ORGANIZACYJNY MUZEUM HISTORYCZNEGO W LUBINIE Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Muzeum Historycznego w Lubinie

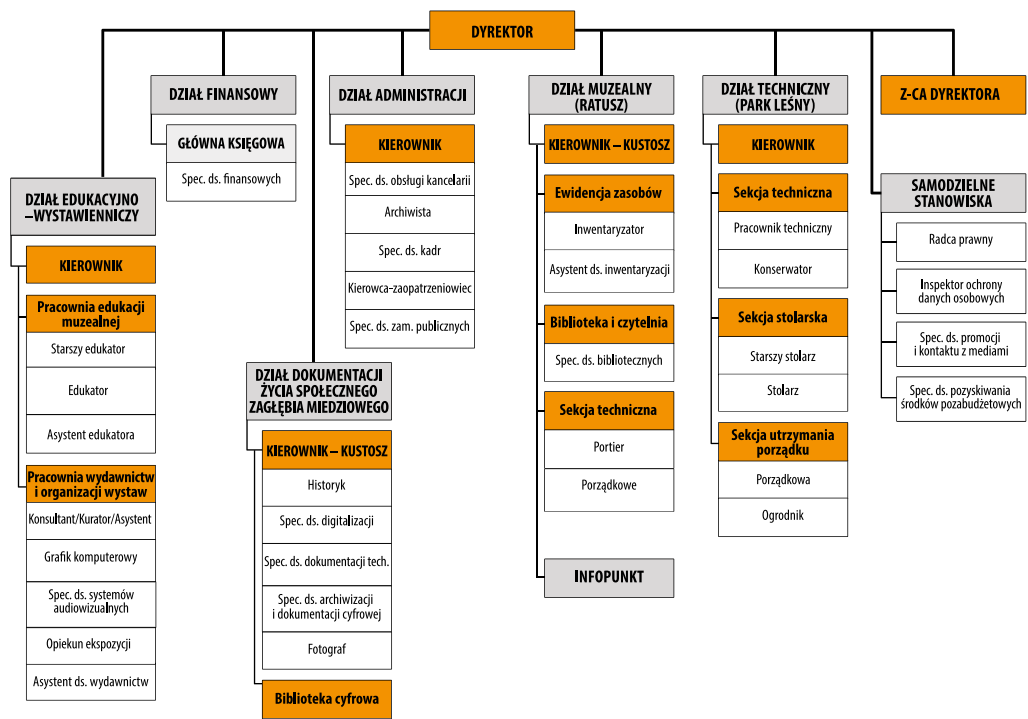
SCHEMAT ORGANIZACYJNY MUZEUM HISTORYCZNEGO W LUBINIE Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Muzeum Historycznego w Lubinie

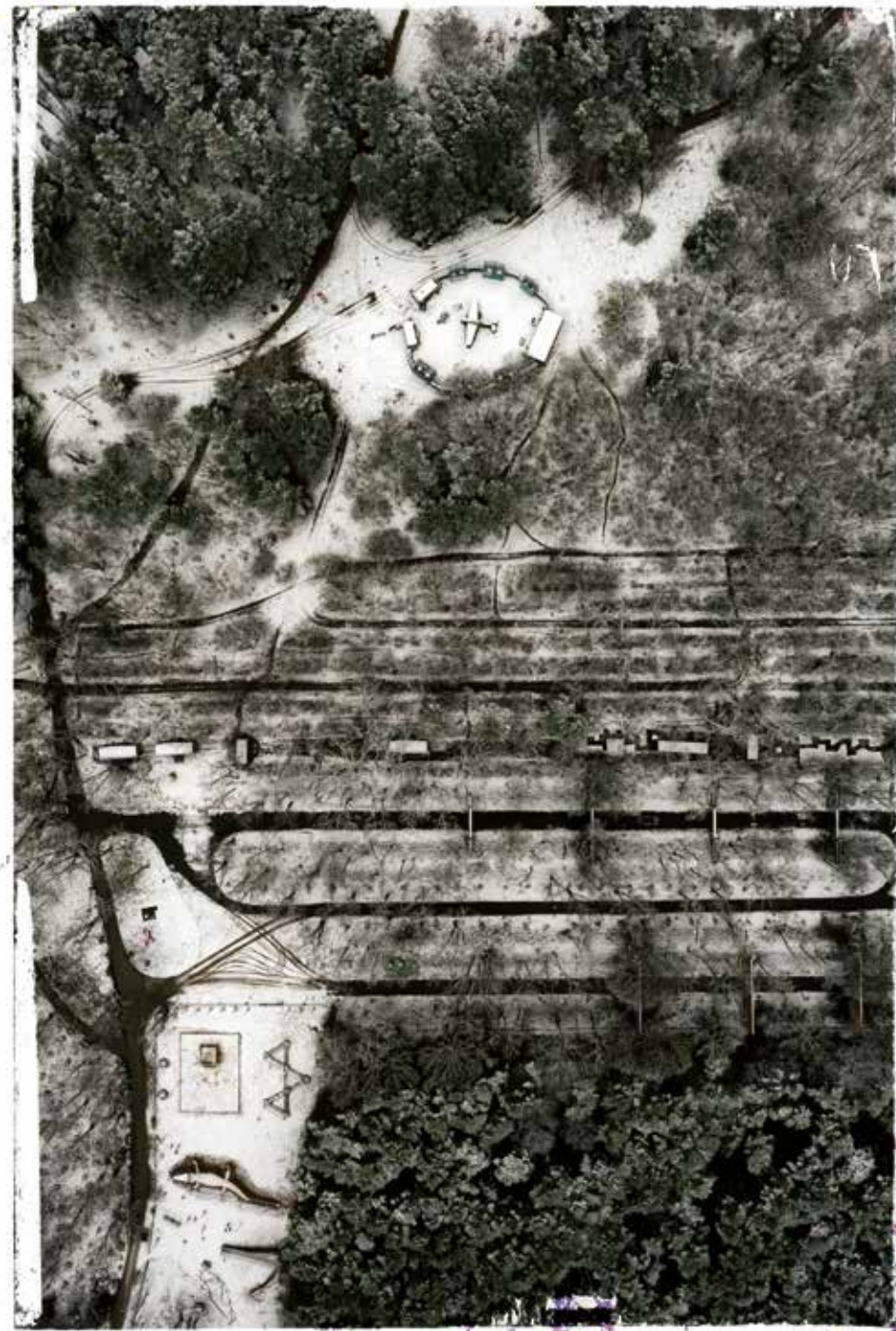
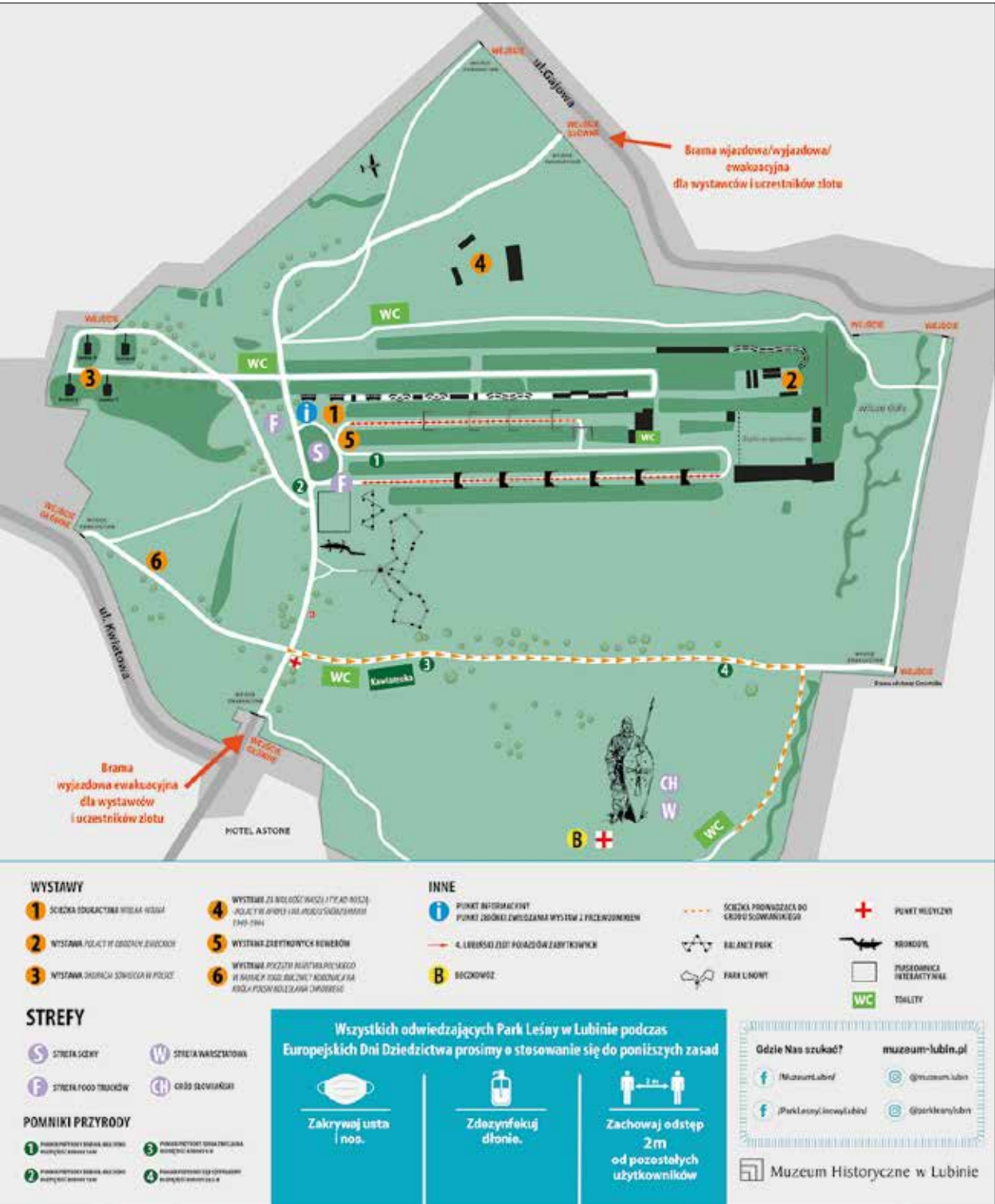

SCHEMAT ORGANIZACYJNY MUZEUM HISTORYCZNEGO W LUBINIE Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Muzeum Historycznego w Lubinie

SCHEMAT ORGANIZACYJNY MUZEUM HISTORYCZNEGO W LUBINIE Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Muzeum Historycznego w Lubinie

□ Park Leśny zimową porą – widok z drona

{ | <>?| Y+^” ;:” qwe ty

Justyna Karlińska

Kierownik Działu Życia Społecznego Zagłębia Miedziowego

Absolwentka Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego oraz kilku studiów podyplomowych m.in. z zakresu zarządzania i muzeologii. Wieloletni nauczyciel akademicki. Od 2015 r. związana z Ośrodkiem Kultury „Wzgórze Zamkowe”, a od 2017 r. zatrudniona w Muzeum Historycznym w Lubinie. Prezes Stowarzyszenia „Lubin i okolice” zajmującego się upowszechnianiem wiedzy o historii miasta Lubina i regionu.

W muzeum odpowiedzialna za proces wydawniczy oraz wdrożenie i funkcjonowanie Biblioteki Cyfrowej Zagłębia Miedziowego.

Podkast historyczny: 5,5

a

”

+

]

Muzeum Historyczne w Lubinie

5,5 lat Muzeum Historycznego w Lubinie
Koncepcja funkcjonowania i rozwoju samorządowej jednostki kultury
na przykładzie Muzeum Historycznego w Lubinie

Justyna Karlińska, Marek Zawadka

Recenzenci

prof. dr hab. Czesław Osękowski

dr hab. Robert Klementowski, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego

Korekta

Maria Szwed

Projekt graficzny i skład

Jacek Świerad

Biblioteka Muzeum Historycznego w Lubinie – zeszyt 25

Wydawca

Muzeum Historyczne w Lubinie

Dyrektor

dr Marek Zawadka

Wszystkie fotografie pochodzą z Archiwum Muzeum Historycznego w Lubinie

ISBN 978-83-66574-22-9

© Copyright by Muzeum Historyczne w Lubinie, 2022

Lubin 2022

 Muzeum Historyczne w Lubinie

ISBN 978-83-66574-22-9

Lubin 2022

